

ΕΚΚΛΗΣΙΑ

ΕΠΙΣΗΜΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΕΤΟΣ ΔΕ' | ΑΘΗΝΑΙ, ΦΙΛΟΘΕΗΣ 19 — ΤΗΛ. 27.689 | 1 ΑΠΡΙΛΙΟΥ 1958 | ΑΡΙΘ. 7

Η ΝΗΣΤΕΙΑ

Ἡ γνώσις τοῦ Θεοῦ καὶ ἡ ἐπιτέλεις τοῦ θείου του βουλήματος ἀποτελοῦν τὸν ἀνώτατον σκοπὸν καὶ τὸν εὐγενέστερον ἄθλον τῆς ἐπιγείου ζωῆς μας.

*

Ἡ γνώσις ὁμως αὐτὴ δὲν εἶναι διόλου εὐχερής· ἴσως δὲ καὶ ἀπὸ ἀπόψεώς τινος ἀνέφικτος καὶ ἀπρόσιτος. Διότι γινώσκω σημαίνει κατέχω τελείως καὶ δεσπόζω πράγματός τινος, ὑφούμενος οἷον εἰς ὑπεράνω τοῦ γινωσκομένου ἀντικείμενου. Καὶ ὁ ἄπειρος Θεὸς εἶναι ἀδύνατον νὰ εἶναι τὸ ἀντικείμενον τῆς πεπερασμένης ἀνθρωπίνης γνώσεως. Πυγολαμπίδες ἡμεῖς ἀσήμαντοι μέσα εἰς τὸ ἀβυθομέτροτον Σύμπαν, ἀδυνατοῦμεν νὰ φωτίσωμεν τὰ ἀνεξερεύνητα βῆθη τοῦ θείου μυστηρίου. Καὶ μόνον ἀντανγίας τοῦ αἰδίου φωτός, τοῦ ὁποίου ὁ Θεὸς εἶναι ἡ πηγή, ἡμποροῦμεν νὰ δεχθῶμεν.

Καὶ τοῦτο μόνον δυνάμεθα. Ν' ἀπαντῶμεν εἰς τὴν θείαν του κλήσιν. Νὰ κοινωνῶμεν καὶ νὰ ὑφούμεθα πρὸς Αὐτόν. Νὰ ἐνωτιζόμεθα εὐλαβῶς τὸ Εὐαγγέλιον τοῦ Υἱοῦ Του. Καὶ ν' ἀφιερῶνωμεν ὅλην μας τὴν ἐνεργὸν δημιουργικότητα πρὸς ἀπαρτισμὸν τῆς ἡθικῆς ἐν Χριστῷ τελειώσεώς μας.

*

Πρὸς τοῦτο ὁμως ἀπαιτεῖται προσπάθεια καὶ προπαρασκευή. Κουφισμὸς — κατὰ τὸ ἐνὸν — ἀπὸ τὰς κοσμικὰς ἡμῶν μερίμας καὶ τάσεις. Καὶ πλήρης εἰς τὸν Θεὸν ἀφοσίωσις· καὶ ἀδιάλειπτος πρὸς Αὐτὸν παράστασις, διὰ τῆς καλλιέργειας τῆς πνευματικῆς μας προσωπικότητος. Καὶ ἡ νηστεία εἶναι τὸ προσφορώτερον πρὸς τὸν σκοπὸν αὐτὸν μέσον.

Λέγοντες δὲ νηστεία, δὲν ἐννοοῦμεν βεβαίως τὴν παντελῆ ἀποχὴν ἀπὸ τῆς τροφῆς. «Τοῦτο γὰρ βιαία τίς ἐστὶ διάλυσις τῆς ζωῆς». Οὔτε ἀλλαγὴν ἀπλῶς διαίτης καὶ βρωμάτων,

διὰ τῆς ὁποίας ἀναπληροῦμεν γαστριμάργως τὴν κατάλυσιν κρέατος καὶ λοιπῶν λιπαρῶν ζωϊκῶν τροφῶν, μὲ παντοειδῆ ποικιλίαν ἄλλων ἐδεσμάτων. Ἀλλὰ τὴν σώφρονα καὶ «ἐπὶ καθαιρέσει τῶν παθῶν» ἐγκράτειαν· διὰ τῆς ὁποίας ἐπιτυγχάνεται νῆψις τοῦ νοῦ, χαλίνωσις τῶν αἰσθήσεων, αὐτοπερισυλλογὴ καὶ στροφὴ πρὸς τὸν ἔσω ἄνθρωπον.

*

Τὴν ἐγκράτειαν ταύτην πολλαπλῶς ἐξύμνησαν οἱ ἀρχαῖοι ἡμῶν πρόγονοι. Τὸν κατ' ἐγκράτειαν βίον εἶχε κηρύξει ὁ Πυθαγόρας «ὡς ἀνώτερον παντὸς καλοῦ κτήματος». Ὁ Θεόγνης ἔλεγεν, ὅτι «κρεῖσσον τεθνῆναι ἢ δι' ἀκρασίας τὴν ψυχὴν ἀμαυρῶσαι». Ὁ Σωκράτης ἐδίδασκεν, ὅτι οὐδόλως «διαφέρει ὁ ἀκρατὴς ἄνθρωπος τῶν ἀφρονεσιῶτων βοσκημάτων». Καὶ ὁ Πλάτων ἀποφαίνεται εἰς τοὺς Νόμους του, ὅτι τὸ «νικᾶν ἑαυτὸν, πασῶν νικῶν πρώτη καὶ ἀρίστη».

Καθηγίας ὁμως καὶ καθώρισε τὴν ὑψηλὴν πνευματικὴν ἔννοιαν τῆς ἐγκρατείας καὶ τῆς νηστείας αὐτὸς οὗτος ὁ θεῖος ἡμῶν Λυτρωτής· ὅστις κ' ἐνήστευσεν ἐπὶ τεσσαράκοντα ἡμέρας καὶ ἀφῆκεν εἰς ἡμᾶς ἐντολήν, «ὅταν νηστεύετε, μὴ γίνεσθε ὡσπερ οἱ ὑποκριταὶ σκυθρωποί». Οἱ δὲ θεοφόροι Πατέρες τῆς Ἐκκλησίας ἡμῶν ἤρθησαν ἀληθῶς, ὡς μεγαλόπτεροι ἀετοί, εἰς ἀνέφικτα πνευματικὰ ὕψη, ἀποσαφηνίζοντες τὴν ἔννοιαν καὶ τὴν ἀληθῆ σημασίαν τῆς ἐγκρατείας καὶ τῆς νηστείας.

*

«Τροφῆς τὸ σῶμα δεῖται καὶ οὐ τροφῆς» λέγει ὁ θεῖος Ἰσίδωρος. «Θαυμαστὸν τὸ μὴ ἄγεσθαι ὑπὸ τῆς γαστρὸς, ὡς ὑπὸ πικρᾶς καὶ ἀνελευθέρου δεσποίνης» διδάσκει Γρηγόριος ὁ Θεολόγος. Περιφῆμοι δὲ καὶ ἄξιοι ν' ἀναγινώσκονται συνεχῶς εἶναι οἱ περὶ νηστείας λόγοι

τοῦ Μ. Βασιλείου καὶ τοῦ Ἱεροῦ Χρυσοστόμου. «Ὁὐκ ἀποχὴ βρωμάτων — λέγει — ἀλλ' ἀποχὴ πλημμυλημάτων ἐργάζεται νηστείαν. Μὴ μοι εἴπῃς· τόσας ἡμέρας ἐνήστευσα· καὶ τὸ οὐκ ἔφαγον· οἶνον οὐκ ἔπιον· ἀλουσίαν ὑπέμεινα· ἀλλὰ δεῖξόν μοι, εἰ θυμώδης ὢν πρῶτος ἐγένον· καὶ εἰ, ὠμὸς ὢν, ἐγένου φιλόανθρωπος. Ἐπεὶ τί τὴν σάρκα καταθλίβεις, εἰ μὲν θύμῳ; Τίς ὠφέλεια τῆς ὑδροποσίας, εἰ μὲν φθόνος ἢ ἔνδον καὶ πλεονεξία; Οὐ ζητῶ ποταπὴ ἢ τράπεζα, ἀλλ' εἰ γνώμης κακῆς ἐγένετο μεταβολή...».

Νηστεία ἀληθῆς — κηρύττει ὁ Μ. Βασίλειος — ἢ τῶν κακῶν ἀλλοτριώσις. Κρεῶν οὐκ ἐσθίεις, ἀλλ' ἐσθίεις τὸν ἀδελφόν. Οἶνον ἀπέχει, ἀλλ' ὕβρεων οὐ κρατεῖς. Τὴν ἐσπέραν ἀναμένεις εἰς μετάληψιν, ἀλλὰ δαπανᾷς τὴν ἡμέραν εἰς δικαστήρια. Οὐκ ἔστιν οὕτω καθαρὰ ἡ νηστεία σου... Τί γὰρ ὄφελος τῷ σώματι νηστεύειν, τὴν δὲ ψυχὴν μυρίων κακῶν ἐμπλησθῆναι;...».

Ἡ ἀγριωτάτη Ὁρθόδοξος ἡμῶν Ἐκκλησία, ἐν τῇ ἱστορικῇ τῆς ζωῆ καὶ διαδρομῇ, ἀδιάπτωτον ἐξεδήλωσε πάντοτε ἐνδιαφέρον καὶ ἀγρυπνον τὴν μεριμνάν τῆς, ὅπως παραμείνῃ ἀρρηκτικὸς ὁ σύνδεσμος καὶ ἡ ἐνότης αὐτῆς μετὰ τῶν πρώτων τοῦ Χριστιανισμοῦ θεμελίων. Καὶ εἰς τὸ Βυζάντιον, ὅπου ὀλόκληρος ὁ βίος ἦτο ἐμπροσθέντων ὑπὸ τῶν ἀρχῶν τῆς Ἐκκλησιαστικότητος, αἱ δὲ Εὐαγγελικαὶ ἀρχαὶ δὲν ἀπετέλουν θεωρητικὰς ἀπλῶς παραινήσεις πρὸς τὰς πιστευούσας ψυχὰς, ἀλλ' ἐπιτάγματα καὶ ἀπαιτήσεις αὐτῆς τῆς ζωῆς, ἐφυλάττοντο μὲ ἀυστηρότητα αἱ προστεταγμένα νηστεία. Καὶ ἐν τῷ σταδίῳ τῶν ἔργων καὶ τῶν ἀγώνων διὰ τὴν ἐπίτευξιν τῆς ἡθικῆς τελειώσεως, ἐταντίζοντο σχεδὸν οἱ λαϊκοὶ πρὸς τοὺς μοναχοὺς.

Ἡ δὲ νηστεία ὑπῆρξε τὸ κυριώτερον μέσον τῆς μοναστικῆς τελειώσεως· καὶ ἡ θεοσιήρικτος κλίμαξ τῆς πνευματικῆς ἀναβάσεως πρὸς τὴν κατάστασιν τῆς «θεωρίας»· ὅπως αὕτη, κατὰ τρόπον θαυμαστόν, ἀνεπτύχθη εἰς τὸ Ἅγιον Ὄρος, πὸν ὑπῆρξε καὶ εἶναι ὁ αἰωνόβιος φύλαξ τῆς Ἐκκλησιαστικῆς ἀσυνουσίας Παραδόσεως, καὶ τὸ ἀκαταγώνιστον τείχος τῆς Ὁρθοδοξίας. Διὰ τῆς νηστείας δὲ καὶ διὰ τῆς διαρκοῦς νοερᾶς προσευχῆς κατηξιοῦντο οἱ ἅγιοι ἡσυχασταὶ τῆς «θείας ἐλλάμψεως»· ἦτοι τῆς ἐνοράσεως τοῦ αἰδίου φωτός, τὸ ὅποιον περιέλαμψε τὸν Κύριον εἰς τὸ Θαβώρ· καὶ τῆς δόξης

τοῦ Θεοῦ, ἡ ὁποία φανερῶνεται μόνον πρὸς τοὺς ἁγίους Του.

Εἰς τὴν ἐποχὴν μας αὐτὴν, ἐποχὴν λαμπρῶν μηχανικῶν ἐπιτευγμάτων καὶ — ἀτυχῶς — ὄχι τόσον εὐλαβῆ πρὸς τὰ παραδεδομένα, παραθεωρεῖται ἀτυχῶς τὸ προγονικὸν δίδαγμα «μηδὲν κινεῖν ἀλογίστως», τὸ ὅποιον ὁ ρήτωρ Ἰσοκράτης εἰς τὸν περίφημον Ἀρεοπαγίτικόν του θεωρεῖ ὡς τὸν μεγαλύτερον ἔπαινον τῶν Ἀθηναίων.

Καὶ πολλοὶ εἶναι οἱ ἀνίδεοι καὶ οἱ ἀμαθεῖς καὶ οἱ θρησκευτικῶς χαλαροί, οἱ ὅποιοι χλευάζουν τὴν νηστείαν καὶ τοὺς περὶ αὐτῆς ὁρισμοὺς τῶν Πατέρων τοῦ Ὁρθοδόξου Χριστιανικοῦ Ἑλληνισμοῦ.

Καὶ ὁμως τὸ φῶς τῆς Ἐπιστήμης προσεπικυροῖ καὶ ἐπιβεβαιῶν ἀπολύτως σήμερον τὰ ὅσα ἐκεῖνοι θεοπνεύστως καὶ θεοκινήτως τότε ἐθέσπισαν. Καὶ ὄχι μόνον συνιστᾶται ἐπιμόνως ὑπὸ τῶν διαπρεπεστέρων ἐπιστημόνων ἡ ὀλιγοφαγία· ἀλλὰ καὶ οἱ Ὑγιεινολόγοι δέχονται καὶ κηρύττουν, ὅτι τὸ θαυμασιώτερον τονωτικὸν τοῦ ἀνθρωπίνου ὀργανισμοῦ εἶναι ἡ τήρησις ἀπολύτου νηστείας καὶ ἀσιτίας, ἀπαξ τοῦλάχιστον τῆς ἐβδομάδος. Στατιστικαὶ δὲ ἔρευναι καὶ μελέται, διενεργηθεῖσαι ὑπὸ διαφόρων μεγάλων Ἀσφαλιστικῶν Ἐταιρειῶν κατέδειξαν πασιφανῶς, ὅτι ἡ κρεοφαγία ἐμφανίζει ἀπείρως μεγαλυτέραν θνησιμότητα τῆς χορτοφαγίας. Καὶ ἡ καταπολέμησις τῆς παχυσαρκίας εἶναι σήμερον ἡ πρωτίστη προσπάθεια τῶν θεραπεύωντων ἰατρῶν, ὡς προκαλοῦσης κάμψιν τοῦ μυοκαρδίου καὶ συναφῶς ἀδοκίμους θανάτους.

Ἄς τηρῶμεν ὁθεν εὐλαβῶς τὰς προστεταγμένας καὶ πατροπαράδοτους νηστείας. Καθ' ὅσον καὶ τὴν σωματικὴν μας ὑγίαν καὶ εὐεξίαν ἐμπεδώνουν· ἀλλὰ καὶ πνευματικὴν εὐφορίαν προκαλοῦν, ἐπιτείνουσαι τοῦ νοῦ τὴν διαύγειαν καὶ τὴν δημιουργικὴν ἡμῶν δραστηριότητα.

Οὕτω δὲ, ἐπτερωμένοι τῷ πνεύματι, θὰ ἐφορᾶσθαι καταναγκαιότερον τὴν ἀνάμνησιν τῶν ἁγίων Πατέρων τοῦ Σωτήρος ἡμῶν καὶ τὴν λαμπροφόρον του Ἀνάστασιν. Διότι, κατὰ τὸν μέγαν Βασίλειον, «Νηστεία προσευχὴν εἰς Οὐρανὸν ἀναπέμπει, οἶονε πτερὸν αὐτῆ γενομένη πρὸς τὴν ἄνω πορείαν».

ΘΕΟΔ. Κ. ΣΠΕΡΑΝΤΣΑΣ

ΤΑ ΘΡΗΝΟΥ ΛΕΙΑ

Δὲν ἀπέχει πολὺ ἡ ἐποχή, καθ' ἣν καὶ ἀπὸ τῶν στηλῶν τῆς «Ἐκκλησίας» διηρμηγεύετο ἡ βαθεῖα λύπη τοῦ ὀρθοδόξου πληρώματος ἐπὶ τῇ θλιβερᾷ ἐπετείῳ τοῦ Σχίσματος καὶ διευτυποῦτο ὁ πόθος καὶ ἡ ἐλπίς διὰ τὴν δημιουργίαν καταστάσεως ἐπιτρεπούσης τὴν βαθμιαίαν ἄρσιν τῶν αἰτίων, ἅτινα προὐκάλεσαν τοῦτο. Ἡ Θλιψὶς δὲ αὕτη καὶ ὁ πόθος καὶ καθημερινῶς ἐκφράζεται ἐν ταῖς κατὰ πᾶσαν λατρευτικὴν εὐκαιρίαν δεήσεσιν (ὑπὲρ τῆς τῶν πάντων ἐνώσεως), ἃς πρὸς τὸν θεῖον τῆς Ἐκκλησίας Δομήτορα ἀπευθύνομεν Κληρὸς καὶ Λαός, συμφώνως, ἄλλωστε, πρὸς τὴν θέλησιν τοῦ Ἰδίου, τὴν οὐχὶ ἀπαξ διατυπωθεῖσαν ἐν τῇ Ἀρχιερατικῇ Αὐτοῦ Προσευχῇ, καὶ τὴν εὐχὴν «εἶνα πάντες ἐν ὄσιν». Κατὰ πόσον δὲ καὶ ἐν τῇ πράξει ἡ ἐν Ἑλλάδι, εἰδικώτερον, Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία πᾶν τὸ κατὰ δύναμιν πράττει πρὸς τὸν ἱερὸν τοῦτον σκοπὸν, ἀπέδειξε μέχρι τοῦδε καὶ πολλάκις, ἀλλὰ καὶ ὅλως ἰδιαιτέρως κατὰ τὸν ὑπ' αὐτῆς πρό τινων μόλις ἐτῶν τελεσθέντα πανηγυρισμὸν τῆς 1900ῆς ἐπετείου τῆς εἰς τὴν Ἑλλάδα ἀφίξεως τοῦ Ἀποστόλου Παύλου, ἀπὸ τοῦ πανηγυρισμοῦ δ' ἐκείνου, δυστυχῶς, ἀπουσίασεν, ὡς γνωστόν, μόνη ἡ Ρωμαϊκὴ Ἐκκλησία καὶ δὴ καὶ ἐπὶ προφάσει, ἥμισυ ἀνταποκρινομένη—ὡς ἐν καιρῷ ἐσημειώθη τότε— πρὸς τὸν πνευματικὸν χαρακτήρα καὶ τὸν ἱερὸν σκοπὸν τῆς γενομένης πρὸς αὐτὴν προσκλήσεως ἐκ μέρους τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος.

Εὐχὰς ὑπὲρ τῆς ἐνώσεως ἀναπέμπουσι, βεβαίως, καὶ πᾶσαι αἱ λοιπαὶ Ἐκκλησίαι καὶ Ὁμολογίαι. Καὶ Πρώτη μεταξὺ τούτων εὐχεται ὑπὲρ τῆς ἐνώσεως καὶ ἡ Ρωμαϊκὴ Ἐκκλησία, μόλις δὲ πρὸ ὀλίγου ἐωρτάσθη καὶ παρ' ἡμῖν ὑπὸ τῶν ἐνταῦθα ρωμαιοκαθολικῶν ἡ «ἐβδομάς τῆς ἐνώσεως», ἥτις ἀπανταχοῦ τοῦ κόσμου τηρεῖται ὑπὸ τῆς Ρωμαϊκῆς Ἐκκλησίας ταυτοχρόνως πρὸς τοὺς Διαμαρτυρομένους. Καὶ ἀνεγράφη παρ' ἡμῖν μάλιστα ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ αὐτῇ, ὅτι καὶ ἡ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία θὰ ἠδύνατο κατὰ τὴν ἰδίαν ἐποχὴν νὰ ὀρίσῃ ἰδιαιτέρας λατρευτικὰς εὐκαιρίας δεήσεων πρὸς τὸν αὐτὸν ἱερὸν σκοπὸν, ὑπὲρ τοῦ ὁποῦ ἄλλωστε, ὡς ὑπεμνήσθη ἤδη καὶ ἀνωτέρω, δέεται αὕτη κατὰ πᾶσαν ἱεράν τελετήν.

Εἶναι ὅμως, προφανῶς, διάφορος ὁ τρόπος, καθ' ὃν οἱ «ἡγούμενοι» τῆς Ρωμαϊκῆς Ἐκκλησίας ἀντιλαμβάνονται εἰσέτι τὴν «ἐνωσιν», ἐντελῶς διάφορος τῆς ἐννοίας, ἣν ἡμεῖς ἀποδίδομεν εἰς αὐτὴν καὶ ἣν καὶ αὕτη καθ' αὐτὴν ἡ λέξις δηλοῖ. Δι' ἐκείνους ἡ λέξις αὕτη δὲν σημαίνει πραγματικὴν καὶ ἀληθινὴν ἐνωσιν, ἀλλ' ὑποταγὴν εἰς τὸν Πάπαν καὶ ἀποδοχὴν πασῶν τῶν ἑτεροδοξιῶν καὶ καινοτομιῶν τοῦ Παπισμοῦ.

Καὶ εἶναι, ἀτυχῶς, διάφορα, ὡς μὴ ὄφελε, καὶ τὰ μέσα, διὰ τῶν ὁποῦ ἐπὶ δέκα συναπτοὺς αἰῶνας ἐπιδιώκεται ἐκεῖθεν ἡ τοιαύτη «ἐνωσις», ἐντελῶς διάφορα πρὸς ὅ,τι θὰ ἦτο δυνατόν νὰ γίνῃ πράγματι παραδεκτὸν μεταξὺ ἀδελφῶν, πρὸς τὸν αὐτὸν ἱερὸν σκοπὸν ἐπιθυμούντων νὰ ἐργάζωνται καὶ ἐπὶ ἴσοις ὅροις, ἐπομένως, ὑποχρεομένων νὰ πράττωσι τοῦτο.

Καὶ δὲν εἶναι μὲν παράδοξον, ὅτι καὶ ὑπὸ τῶν ρωμαιοκαθολικῶν ὁμολογεῖται ἡ ὑπὸ τῶν Σταυροφόρων ἀσκηθεῖσα βία πρὸς ἐκλατινισμόν τῶν ὀρθοδόξων Ἑλλήνων, ἥτις, ἀποτυχοῦσα τοῦ σκοποῦ τῆς, δὲν εἶχεν ὡς ἀποτέλεσμα ἡ τὴν διεύρυνσιν τοῦ χάσματος καὶ τὴν πρόκλησιν μίσους, ὅπερ δὲν θὰ ὑπῆρχεν, ἀν δὲν συνέβαινον τὰ ὅσα τότε συνέβησαν εἰς βάρος τῆς Ὁρθοδόξου Ἑλληνικῆς Ἐκκλησίας, τὸ δυσάρεστον δὲ τοῦτο ἀποτέλεσμα ἀναγνωρίζεται ὑπὸ τῶν αὐτῶν ρωμαιοκαθολικῶν. Εἶναι ὅμως περίεργον, πῶς πιστεύεται ἀκόμη ἐν Ρώμῃ, ὅτι εἶναι δυνατόν νὰ γίνῃ πιστευτὸν παρ' ἡμῖν, ὅτι ἀποτελεῖ, πράγματι, πρόσφορον μέσον πρὸς ἐπιδιώξιν τῆς ἐνώσεως τὸ τεχνητὸν σύστημα τῆς λεγομένης «οὐνίας», ἡ ὁποία θεωρεῖται ὑπὸ τῶν ἰδίων ρωμαιοκαθολικῶν ὡς «Le plus sûr moyen de ramener les schismatiques à l'unité». Ἄν κατὰ τὸν ἰγ' αἰῶνα, ἀκόμη καὶ κατὰ τὸν ἰστ', καὶ ἴσως καὶ εἰς τὰς ἀρχὰς τοῦ παρόντος αἰῶνος, θὰ ἠδύνατο τὸ σύστημα τοῦτο νὰ δικαιολογηθῇ ἐκ τοῦ τότε κρατούντος εἰσέτι φανατισμοῦ μεταξὺ τῶν διαφόρων ζηλωτῶν τῶν δυτικῶν μοναχικῶν ταγμάτων πρὸς προσέλκυσιν εἰς τὸν Παπισμὸν ομάδων ἢ ἀτόμων, μὴ θεωρουμένων ὑπ' αὐτῶν ὡς χριστιανῶν, ἐφ' ὅσον δὲν ἀνήκουσιν εἰς τὴν παπικὴν δικαιοδοσίαν, τὸ πᾶγμα καταντᾷ ἀληθῶς ἀκατανόητον, ὅταν ὄχι μόνον δὲν ἐσταμάτησε τὸ κακόν, ἀλλὰ καὶ ἐπὶ μᾶλλον καὶ μᾶλλον ὀργανώθη προϊόντος τοῦ 20οῦ αἰῶνος!

Τί εἶναι δὲ ἡ «οὐνία» εἶναι πασίγνωστον πλέον ἐξ ὅσων καὶ ἐν Ἑλλάδι ἔχουσι κατὰ καιροὺς γραφῆ, καὶ μάλιστα ἐκ τῆς δημοσιευθείσης ὑπὸ τοῦ ἀειμνήστου Ἀρχιεπισκόπου Χρυσοστόμου ἀλληλογραφίας του πρὸς τὸν οὐνίτην Ἐπίσκοπον Θεοδωρουπόλεως Γεώργιον Χαλαβατζῆν, ὅστις ὑπῆρξε καὶ ὁ πρῶτος εἰσαγαγὼν τὴν «οὐνίαν» ἐνταῦθα, ἐπ' εὐκαιρίᾳ τῶν ἔθνικων συμφορῶν τοῦ 1922.

Οἱ «οὐνίται», φέροντες ὅπου ἐργάζονται τὸ σχῆμα τῶν Κληρικῶν τοῦ τόπου (Ἑλλήνων, Κοπτῶν, Ἀρμενίων κ.λπ.), τελοῦσι τὰ τῆς λατρείας κατὰ τὸ ἐκασταχοῦ κρατοῦν τυπικὸν καὶ εἰς τὴν καθιερωμένην ὑπ' αὐτοῦ λειτουργικὴν γλῶσσαν, ἀκολουθοῦσι τὸ ἐορτολόγιον ὡς καὶ πάντα τὰ ἥθη καὶ ἔθιμα τῶν διαφόρων Ἀνατολικῶν Ἐκκλησιῶν, δέχονται δὲ ἀκόμη καὶ τὸν γάμον τῶν Κληρικῶν, ὅπου ἐπικρατεῖ οὗτος, καὶ ἐν γένει φαίνονται ἐξωτερικῶς καὶ συμπεριφέρονται ὡς ἀνήκοντες εἰς τὴν ἐθνικὴν Ἐκκλησίαν τῶν λαῶν, παρὰ τοῖς ὁποῖοις ἐργάζονται, ὑπὸ τὸν ὄρον τῆς ἀναγνωρίσεως τῆς αὐθεντίας τοῦ Πάπα Ρώμης καὶ τῆς εἰς αὐτὸν πλήρους, ὡς καὶ οἱ λατῖνοι, ὑποταγῆς. Διὰ τοῦ τρόπου δὲ τούτου, προπαγανδίζοντες τὴν ἰδέαν, ὅτι οὐδεμία δῆθεν διαφορά ὑφίσταται μεταξὺ τῆς Ρώμης καὶ τῶν Ἐκκλησιῶν τούτων, προσελκύουσι τοὺς ἀγνοοῦντας τὰ πράγματα, ἐξαπατῶντες αὐτούς. Αὐτὸ δὲ τοῦτο γίνεται καὶ παρ' ἡμῖν, καὶ δὴ καὶ ἐν μέσαις Ἀθήναις, ὅπου καὶ συνέβη πολλάκις εἰς τελετὰς καὶ λιτανεῖας τῶν

ΑΙ ΠΑΡΑΒΟΛΑΙ ΤΩΝ ΤΑΛΑΝΤΩΝ ΚΑΙ ΔΕΚΑ ΠΑΡΘΕΝΩΝ(*)

I.

Μεταξύ τῶν πολλῶν χαρισμάτων, τὰ ὅποια δίδει ὁ «πλούσιος ἐν ἐλέει» Θεός, εἶναι ἡ υγεία τοῦ σώματος καὶ ρώμη. Εἶναι χάρισμα, τὸ ὁποῖον πρέπει νὰ διατηρήσῃ καὶ αὐξήσῃ ὁ ἄνθρωπος, διότι, ἀνευ τῆς υγείας, ἥμιστα δύναται νὰ ἐργασθῇ καὶ προοδεύσῃ καὶ νὰ ἔχῃ χαρὰν καὶ εὐφροσύνην ἐν τῇ ζωῇ του. Ὁ ἄνθρωπος, διατηρῶν τὴν υγείαν του, ἔχει δύναμιν καὶ ρώμην, γίνεται ἰσχυρὸς νὰ πολεμῇ τοὺς παντοίους ἐχθροὺς τῆς σωματικῆς εὐεξίας του. Ἡ υγεία ἄρα

* Συνέχεια ἐκ τῆς σελ. 99

ρωμαιοκαθολικῶν νὰ συμμετέχουν καὶ «οὐνῆται» κληρικοὶ φέροντες ὀρθόδοξον ἀμφίσειν, ἐπὶ σκανδαλισμῷ πολλῶν ἀγνοούντων καὶ νομιζόντων, ὅτι πράγματι τῶν τελειῶν τούτων μετέχουσι καὶ ὀρθόδοξοι κληρικοί. Αὐτὸς ὁ ἀείμνηστος Ἀρχιεπίσκοπος Χρυσόστομος, ἐν μιᾷ τῶν πρὸς τὸν προαναφερθέντα οὐνίτην Ἐπίσκοπον ἐπιστολῶν του, παραπονεῖται, ὅτι ἡ συμμετοχὴ τούτου εἰς τινὰ λιτανεῖαν προὐκάλεσε τὴν εἰς βάρους τοῦ Ἀρχιεπισκόπου ἐκδοσιν καὶ κυκλοφορίαν ὑβριστικοῦ λιβέλλου, διότι ἐκ παρεξηγήσεως ὑπετέθη, ὅτι ὁ Ἀρχιεπίσκοπος μετέιχε τῆς λατινικῆς ἐκείνης λιτανείας!

Ἄλλὰ τί ἔχει νὰ κερδίσῃ ἡ Ρώμη εἰς τὴν Ἑλλάδα, τοῦλάχιστον, ἀπὸ τὴν ἐμμονὴν τῆς εἰς τὴν συνέχισιν μιᾶς καταστάσεως, ἡ ὁποία κινδύνους μόνον δύναται νὰ ἐγκυμονῇ εἰς βάρους, ἀτυχῶς, αὐτοῦ τούτου τοῦ φιλενωτικοῦ πνεύματος, ὑπὲρ τοῦ ὁποίου δεόνται ἀμφότεραι αἱ πρεσβυγενεῖς Ἐκκλησίαι; Καὶ ὁ, ἔστω καὶ ὀλίγων ἀπλοϊκῶν ἢ ἀσυνειδήτων, προσηλυτισμὸς διὰ τῆς μεθόδου ταύτης τῆς «οὐνίας» κατὰ τί δύναται νὰ ἰσοφαρίσῃ τὸ σκάνδαλον, ὅπερ τὸ σύστημα τοῦτο τῆς προπαγάνδας προκαλεῖ, καὶ τὴν ζημίαν, ἥτις ἐκ τούτου προσγίνεται εἰς τὴν ἐπιβαλλομένην καλλιέργειαν τοῦ πνεύματος τῆς συνεργασίας καὶ τῆς ἀδελφωσύνης, ὅπερ ἐπιβάλλεται εἰς τὰς Χριστιανικὰς Ἐκκλησίας, ἐν ὅψει μάλιστα τῆς γιγαντιαίας δυνάμεως, ἣν ἀντιπροσωπεύει ἡ ἀντιχριστιανικὴ παράταξις εἰς τὸν κόσμον; Ἴδου διατί πρὸς στιγμὴν ἐνομίσθη, ὅτι ἦτο δυνατόν ἴσως νὰ πρυτανεύσῃ πνεῦμα μετριοπαθέστερον καὶ νὰ μὴ δοθῇ συνέχεια εἰς τὴν διαδοχὴν τοῦ πρὸ τίνος ἀποβιώσαντος «Ἐξάρχου» τῶν ἐν Ἑλλάδι, δλιγαριθμοτάτων ἄλλωστε, οὐνιτῶν.

Ἀτυχῶς ἡμῶς τὸ Βατικανὸν οὐκ ἠβουλόθη συνιέναι. Καὶ ἡ συνέχεια ἐδόθη διὰ τῆς ἀπὸ τῆς Ρώμης ὀνομασίας νέου Ἀρχηγοῦ τῆς «οὐνίας» ἐν Ἑλλάδι. Παρὰ πᾶσαν δὲ ἐκ τῶν ὑστέρων, τυχόν, δικαιολογίαν, ἐν εἶναι τὸ ἐν προκειμένῳ βέβαιον καὶ πραγματικόν: «Ὅτι αἱ τοιούτου εἴδους «ἐνωτικαὶ» προσπάθειαι μόνον τὸν διχασμὸν ἐπιτείνουν. Καὶ εἶναι εἰλικρινῶς ποθοῦντα τὴν ἐπανασύνδεσιν τῶν διερχομένων τεμαχίων τοῦ ἀρράφου χιτῶνος τοῦ Χριστοῦ.

εἶναι χρήσιμος εἰς πάντα ἄνθρωπον ἢ ἀσθένεια εἶναι κακὸν καὶ ἐπιζημία. Ἡ υγεία εἶναι ἀγαθὸν πολυτιμότερον τοῦ πλοῦτος ἢ ἄλλου τινος. «Οὐκ ἔστι πλοῦτος θελτίων υγείας σώματος» (Σοφ. Σειρ. Α΄).

Τὸ χάρισμα τῆς υγείας διατηρεῖται καὶ αὐξάνει.

α) Ὄταν ὁ ἄνθρωπος ἐργάζεται, διότι ἡ ἐργασία, πλὴν τῆς εὐπορίας, ἐπιρρῶννυσι τὸ σῶμα καὶ, ἀπασχολοῦσα τὴν διάνοιαν, ἀποτρέπει αὐτὴν ἀπὸ τῶν κακῶν διαλογισμῶν καὶ ἐπιθυμιῶν, αἵτινες ὀδηγοῦν εἰς τὴν ἀκολασίαν. β) Ὄταν ἔχῃ τὴν σωφροσύνην, διότι αὐτὴ εἶναι ὁ φύλαξ τῆς υγείας. γ) Ὄταν ἔχῃ ἐγκράτειαν φαγητῶν καὶ ποτῶν. «Μὴ εὐφραίνου ἐπὶ πολλῇ τρυφῇ υγεία ἐστὶ ψυχῆς καὶ σώματος ποτὸν μέτριον» (Σειρ. ΝΗ΄, 32 καὶ ΛΣΤ΄, 30), τελευταῖον δταν ἔχῃ γενικῶς τὴν ἀρετὴν, ὅπως ὥστε νὰ μὴν ὀργίζεται καὶ μεριμνᾷ ὑπερβολικῶς διὰ τὰ ἐπιγεια ἀγαθὰ, ἔχῃ δὲ τὴν δικαιοσύνην καὶ ἀγάπην, αἵτινες προξενοῦν χαρὰν καὶ γαλήνην ψυχικὴν, ὠφέλιμον τῇ υγείᾳ.

Τὸ χάρισμα τῆς υγείας ὀφείλομεν νὰ διατηρῶμεν τόσῳ μᾶλλον, ὅσῳ αἱ σωματικαὶ καὶ ἠθικαὶ ἀσθένειαι μεταδίδονται καὶ εἰς τοὺς ἀπογόνους. Μεταδίδονται δὲ εἰς δευτέρην καὶ τρίτην γενεάν (Δευτ. 205). Ἐν τῇ Ἐκάθῃ τοῦ Εὐριπίδου (Στίχ. 379) λέγεται ὅτι προφανῆς εἶναι ἡ ἐξ ἀγαθῶν γονέων καταγωγὴ.

Δεινὸς χαρακτήρ κάπισμος ἐν θροτοῖς ἐσθλῶν γενέσθαι.

Ὁ δὲ Ρωμαῖος συγγραφεὺς Σουετώνιος περὶ τοῦ Νέρωνος εἶπεν, «ἐκατέρου τὰς κακίας, τοῦ πατρὸς καὶ τῆς μητρὸς, οἴονει κατὰ κληρονομίαν καὶ ἐμφύτους εἶχεν» (Nero § 1).

Ἄλλὰ τῆς ζωῆς ἀνωτέρα εἶναι ἡ ἀρετὴ, ἡ θυσία ὑπὲρ τῆς πίστεως καὶ πατρίδος, τῆς ἐλευθερίας καὶ τῆς τιμῆς. Ἐπαινεῖται ὁ θάνατος τῶν ἡρώων τῆς ἐλευθερίας καὶ δικαιοσύνης, τῶν ἀγωνιστῶν τῆς ἐπιστήμης, διότι προετίμησαν τῆς ζωῆς τὸ καθήκον, τὴν ἀρετὴν. Ἐχομεν δὲ πλεῖστα παραδείγματα ἐν τῇ ἱστορίᾳ. Οἱ Ἀπόστολοι ἐκήρυττον τὸ Εὐαγγέλιον τῆς ἀγάπης εἰς τοὺς ἄνθρώπους, ἀλλ' οἱ ἄρχοντες τῶν Ἰουδαίων ἐκώλυον αὐτοὺς νὰ διδάσκουν ἐν τῷ ὄνοματι τοῦ Κυρίου. Ὁ Πέτρος καὶ οἱ ἄλλοι Ἀπόστολοι ἀπεκρίνοντο. «Πειθαρχεῖν δεῖ Θεῷ μᾶλλον ἢ ἀνθρώποις» (Πράξ. Ε΄, 20). Οὕτως ἐπραττον καὶ πάντες ὅσοι ἐθυσίασαν τὴν ζωὴν των ὑπὲρ τοῦ καθήκοντος καὶ τῆς τιμῆς.

Χαρίσματα τοῦ Θεοῦ καὶ δωρεαὶ εἶναι ἄλλα τε καὶ τὸ ἀξίωμα τοῦ ἀρχοντος, τοῦ δικαστοῦ ἢ ἄλλο τι παρόμοιον. Ἄλλὰ τὸ ἀξίωμα τοῦτο πρέπει νὰ λαμβάνῃ νομίμως καὶ ἠθικῶς καὶ δὴ νὰ χρησιμοποιῇ ἐπ' ἀγαθῶν τῶν ὁμοίων ἀνθρώπων. Ὁ καταλαμβάνων τὸ ἀξίωμα διὰ δωροδοκιῶν καὶ ψευδῶν ὑποσχέσεων ἢ ἀπάτης εἶναι ἔνοχος ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ καὶ τῆς κοινωσίας.

Ὁ ἀρχων ὀφείλει νὰ ἔχῃ πρῶτιστα τὴν δικαιοσύνην καὶ τὴν ἀγάπην πρὸς τὸν λαόν. Αὐτὸς προστατεύει τὴν ζωὴν, τὴν τιμὴν, τὴν περιουσίαν καὶ

μεριμνᾷ περὶ παντός συντελοῦντος εἰς τὴν εὐημερίαν αὐτῶν. Ὁ πολιτευόμενος πρέπει νὰ ἔχη τὰς ἱκανότητας καὶ ἀρετὰς, περὶ ὧν λέγει ὁ Ὀλύμπιος Περικλῆς «γνώναί τε τὰ δέοντα καὶ ἐρμηνεύσαι ταῦτα, φιλόπολις τε καὶ χρημάτων κρείσσων» Ἐφ' ὅσον δὲν ἔχει τὰς ἀρετὰς ταύτας, ἥκιστα εἶναι κατάλληλος νὰ εἶναι ἄρχων χρήσιμος καὶ ὠφέλιμος. Τὸ ἀξίωμα τοῦ ἀρχοντος μεταχειρίζεται πρὸς βλάβην τῆς κοινωνίας· καὶ οὗτος εἶναι χειρότερος τοῦ κρύφαντος τὸ τάλαντον ὑπὸ τὴν γῆν. Οἱ κακοὶ ἄρχοντες ἀποβλέπουν εἰς τὸ ἴδιον συμφέρον καὶ προτιμοῦν τοῦτο τοῦ κοινοῦ ἀγαθοῦ. Ἐγυεῦθεν ὑποστηρίζουν οὐχὶ τοὺς χρηστοὺς καὶ τοὺς ἱκανοὺς, ἀλλὰ τοὺς ἀνικάνους καὶ δούλους τῶν παθῶν. Οὕτω προτιμῶνται, ἀντὶ τῶν ἀρίστων μελισσῶν, οἱ ἀργοὶ κηφήνες, ὧν τὸ πλῆθος καὶ ὁ δόρυθος καὶ ἀδηφαγία θὰ εἶναι ἱκανὴ νὰ ἐξαντλήσῃ τοὺς πόρους καὶ πλουσίῳ Ἔθνοσι.

Ὁ φίλαρχος εἶναι ἐπικίνδυνος, εἶναι ἱκανὸς νὰ καταπατήσῃ καὶ καταδιώξῃ πάντα φιλελεύθερον πολίτην, νὰ ὑπονομεύσῃ τοὺς ἐλευθέρους θεσμούς, οὓς διὰ πολλῶν αἰμάτων καὶ ἀγῶνων ἐκτήσαντο οἱ πρόγονοι. Εἶναι φίλος τῶν ταραχῶν, τῶν διαδηλώσεων καὶ τῶν στάσεων· εἶναι ὅμοιος πρὸς τοὺς ἀγρευόντας τοὺς ἐγγέλευς. Ὅταν τὰ ὕδατα τῆς λίμνης εἶναι καθαρὰ, μάτην οὗτος κοπιᾷ, οὐδένα τούτων δύναται νὰ συλλάβῃ· ὅταν ὅμως ἀνακυκᾷ τὸν δόρυθορον, τότε συλλαμβάνει πολλοὺς· οὕτω καὶ ὁ φίλαρχος ἐν τῇ ταρασσόμενῃ καὶ στασιαζούσῃ πόλει εὐαρεστεῖται νὰ ἀποκτᾷ ὅσα ἐπιθυμεῖ. Προτιμᾷ, ὡς ὁ Κλέων, τὸν πόλεμον τῆς εἰρήνης, διότι ἐν τῇ εἰρηνικῇ καταστάσει θὰ εἶναι «καταφανεστέρους κηκουργῶν καὶ ἀπιστότερος διαβάλλων» (Θουκυδ. 11,36).

Τοῦναντίον ὁ ἀληθὴς ἄρχων ἀποβαίνει ὠφέλιμος διὰ τῆς χρηστότητος καὶ τῆς ἱκανότητός του, τῆς ὑποστηρίξεως τῶν χρηστῶν καὶ ἱκανῶν ἀνθρώπων καὶ λειτουργῶν ἐν τῇ ὑπηρεσίᾳ τοῦ Κράτους. Ὁ καλὸς ἄρχων εἶναι εἶναι τύπος τῆς ἀρετῆς· θυσιάζει δὲ ἐν ἀνάγκῃ τὴν ἀρχὴν ἀπέναντι τοῦ καθήκοντος καὶ τῆς ἀρετῆς.

Τοῦτ' αὐτὸ δύναται νὰ εἴπῃ τις διὰ τὸ ἀξίωμα τοῦ Δικαστοῦ ὅστις, ἀμερόληπτος καὶ ἀδέκαστος, ἀποδίδει τὸ δίκαιον. Ναί· ὁ ἔχων τὸ ἀξίωμα τοῦ δικαστοῦ δὲν ἐπηρεάζεται ἐκ τῆς φιλίας ἢ τῶν δῶρων ἢ ἄλλων ἰσχυρῶν προσώπων. Βαδίζει ἀπτόητος τὴν ὁδὸν τοῦ καθήκοντος. «Δικαιοσύνη ὕψοι Ἔθνος, ἐλασσονοῦσι δὲ φυλάς ἁμαρτίαι» (Παροιμ. 10, 33). Ἡ ἱστορία διδάσκει ὅτι τὸ ἀληθὲς μεγαλεῖον τοῦ Ἔθνους εἶναι ἐν τῇ ἠθικῇ μορφώσει τῶν ἀνθρώπων καὶ ὑπακοῇ. «Ὅπου γὰρ μὴ νόμοι ἄρχουσιν, οὐκ ἔστι πολιτεία» (Ἀριστοτ. Πολιτ. Δ', 4). «Μόνον γὰρ μόνιμον τὸ κατ' ἀξίαν ἴσον» (Αὐτόθ. Ε', 7).

Ὡς τὰ καθ' ἕκαστα ἄτομα, καὶ τὰ Ἔθνη καθόλου ἔλαβον διάφορα χαρίσματα παρὰ τοῦ Θεοῦ. Τὸ Ἔθνος μας, π. χ. ἔλαβεν ἐξαιρετικῶς πολλὰ χαρίσματα καὶ δωρεάς. Πρῶτον ζῆ εἰς τὸ κάλλιστον κλίμα τοῦ κόσμου καὶ ἀναπτύσσεται ὑποκάτω γελώντος καὶ γαληνοῦ οὐρανοῦ. Τὸ δὲ κλίμα τοῦτο συντελεῖ οὐκ ὀλίγον εἰς τὴν ἀνάπτυξιν τοῦ ἀνθρώπου καὶ τοῦ καλοῦ τὴν αἰσθησιν. Δεύτερον ἔχει φυσικῶς εὐσέθειαν,

εὐφυΐαν, φιλοτιμίαν, πρὸς δὲ φιλοπονίαν καὶ δημιουργικότητα δι' ὧν, κατὰ τοὺς ἀρχαίους χρόνους, ἀνέπτυξε τὸ καλὸν ἐν τελειότητι καὶ ἐζήτησε καὶ ἀνίχνευσε θεῖά τε καὶ ἀνθρώπινα· ἄλλα μὲν ἐφεύρεν αὐτό, ὅσα δὲ παρέλαβε παρ' ἄλλων ἐστίλθωσεν, ἐκάλυπεν ἠδὲ θησε θαυμασίως. (Πρόβλ. Πλάτωνος. Ἐπινομίς. 987, Δ', καὶ Ἰσοκρ. Ἀρεοπαγίτ. 82).

Τὰ χαρίσματα ταῦτα ὀφείλει τὸ Ἔθνος ν' ἀναπτύξῃ καὶ αὐξήσῃ περισσότερο, νὰ μὴ κρύψῃ, ὡς ὁ λαβὼν τὸ ἐν τάλαντον. Ἡ ἀνάπτυξις δὲ τῶν χαρισμάτων τούτων γίνεται διὰ τῆς ἀληθοῦς παιδείας καὶ τῆς θρησκείας, δι' ὧν ἀναπτύσσονται τὰ σπέρματα τῶν ἀγαθῶν καὶ ἐκρίζωνονται αἱ ἀκανθαὶ καὶ τρίβολοι. Πρὸς τοῦτο ἀπαιτεῖται πνευματικὴ ἐργασία¹ καὶ δὴ ἀπὸ τῆς μικρᾶς ἡλικίας. Αὕτη ἔχει ἀνάγκην μορφώσεως ἠθικῆς καὶ παιδαγωγίας, ἔχει ἀνάγκην συνεχοῦς καλλιέργειας καὶ ἐργασίας καὶ δὴ τῆς πίστεως εἰς τὸν Θεόν, ὅστις εἶναι ἡ πηγὴ παντὸς ἀγαθοῦ. Ναί· ἡ πίστις εἰς τὸν Θεὸν ἀναπτύσσει τὰς εὐγενεῖς ὁρμὰς καὶ ἀγαθὰς διαθέσεις, τὴν ἀγάπην τοῦ ἀγαθοῦ καὶ καλοῦ. Ἡ πίστις πρὸς τὸν Θεὸν εἶναι ἡ καλλίρρους πηγὴ τῶν ἐναρέτων πράξεων καὶ ἐνεργειῶν.

Ὁ Μεσσηνίας ΠΟΛΥΚΑΡΠΟΣ (+)

1. Ὁ Ἀριστοτέλης φρονεῖ ὅτι ὁ νοῦς εἶναι «Γραμματεῖον, ἐν ᾧ μὴδὲν ὑπάρχει ἐντελεχεῖα γεγραμμένον» (Περὶ ψυχῆς Γ. 43000, ἀρεταὶ ἐγγίνονται «πεφυκόσι μὲν ἡμῖν δέξασθαι αὐτάς, τελειουμένοις δὲ διὰ τοῦ ἔθους» (Ἠθικ. Νικομ. 110 3, α', 24). Καὶ οἱ Στωϊκοὶ ἐδίδασκαν, ὅτι ὁ ἄνθρωπος ἔχει τὸ ἡγεμονικὸν μέρος τῆς ψυχῆς, ὡσπερ χάριτην εὐεργόν εἰς ἀπογραφὴν· εἰς τοῦτο μίαν ἐκάστην τῶν ἐνοιῶν ἐναπογράφεται πρῶτος δὲ τῆς ἀπογραφῆς τρόπος ὁ διὰ τῆς αἰσθήσεως» (Πλούτ. Ζ Τ' ἀρέσκον. τοῖς Φιλοσόφοις. IV, II, I).

«Πᾶσα ψυχὴ ἐξουσίαις ὑπερεχοῦσαις ὑποτασσέσθω. Οὐ γὰρ ἔστιν ἐξουσία εἰ μὴ ὑπὸ Θεοῦ· αἱ δὲ οὐσαι ἐξουσίαι ὑπὸ τοῦ Θεοῦ τεταγμένα εἰσιν.

Ὡστε ὁ ἀντιτασσόμενος τῇ ἐξουσίᾳ τῇ τοῦ Θεοῦ διαταγῇ ἀνθέστηκε· οἱ δὲ ἀνθεστηκότες ἑαυτοῖς κῆρυμα λήφονται.

Οἱ γὰρ ἄρχοντες οὐκ εἰσὶ φόβος τῶν ἀγαθῶν ἔργων, ἀλλὰ τῶν κακῶν. Θέλεις δὲ μὴ φοβεῖσθαι τὴν ἐξουσίαν; Τὸ ἀγαθὸν ποιεῖ, καὶ ἔξεις ἔπαινον ἐξ αὐτῆς·

Θεοῦ γὰρ διάκονός ἐστί σοι εἰς τὸ ἀγαθόν. Ἐὰν δὲ τὸ κακὸν ποιῆς, φοβοῦ· οὐ γὰρ εἰκὴ τὴν μάχαιρον φορεῖ· Θεοῦ γὰρ διάκονός ἐστιν εἰς ὀργὴν, ἐκδικῶς τῷ τὸ κακὸν πράσσοντι.

Διὸ ἀνάγκη ὑποτάσσεσθαι οὐ μόνον διὰ τὴν ὀργὴν, ἀλλὰ καὶ διὰ τὴν συνείδησιν.

Διὰ τοῦτο γὰρ καὶ φόρους τελεῖτε· λειτουργοὶ γὰρ Θεοῦ εἰσιν εἰς αὐτὸ τοῦτο προσκατεροῦντες. Ἀπόδοτε οὖν πᾶσι τὰς ὀφειλάς, τῷ τὸν φόρον τὸν φόρον, τῷ τὸ τέλος τὸ τέλος, τῷ τὸν φόβον τὸν φόβον, τῷ τὴν τιμὴν τὴν τιμὴν.

Μηδεὶ μὴδὲν ὀφείλετε εἰ μὴ τὸ ἀγαπᾶν ἀλλήλους. Ὁ γὰρ ἀγαπῶν τὸν ἕτερον νόμον πεπληρώκε.

(Ῥωμ. γ', 1-8).

Η ΠΡΟΣΕΥΧΗ (*)

Μακαριώτατε Δέσποτα,
Σεβασμιώτατε,
Κύριοι Καθηγηταί,
Κύριε Πρόεδρε τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἑταιρείας,
Ἀγαπητοὶ σπουδασταὶ καὶ σπουδάστρια.

Εἶναι ἀξία δημοσίου ἐπαίνου ἡ «Παγκόσμιος Χριστιανικὴ φοιτητικὴ ὁμοσπονδία», διότι ἀπὸ τινων ἐτῶν καθιέρωσεν, ἵνα ἡ τρίτη Κυριακὴ τοῦ Φεβρουαρίου ἐκάστου ἔτους ἀποτελῇ τὴν, οὕτω κληθεῖσαν, «Παγκόσμιον ἡμέραν προσευχῆς τῶν φοιτητῶν.» Εἰς τὴν λαμπρὰν ταύτην ἐκδήλωσιν τῶν ἀπανταχοῦ τῆς γῆς χριστιανῶν σπουδαστῶν, διὰ πρώτην φορὰν μετέσχε καὶ ἡ Ἑλληνικὴ σπουδάζουσα νεότης, κατὰ τὸ ἔτος 1952, προέβη δὲ ἀπὸ τριετίας εἰς εἰδικώτερον καθορισμόν, ἀπὸ Ἑλληνικῆς ἐπόψεως, τῆς ὡς ἂν «Παγκοσμίου ἡμέρας», χαρακτηρισάσα αὐτὴν ὡς «Ἡμέραν προσευχῆς τῶν Ἑλλήνων σπουδαστῶν», χωρὶς νὰ σημαίῃ τοῦτο χωρισμὸν τῶν Ἑλλήνων φοιτητῶν ἀπὸ τῶν συναδέλφων αὐτῶν, τῶν ἀνὰ τὴν ὑφήλιον ἐδρισκομένων, ἀνηκόντων δὲ εἰς τὴν χριστιανικὴν ἀμώμητον ἡμῶν θρησκείαν.

Δὲν εἶναι τυχαίαι σημασίαι τὸ γεγονός, ὅτι ἑκατομύρια χριστιανῶν σπουδαστῶν μίαν τοῦ ἔτους ἡμέραν ὁμαδικῶς καὶ ταυτοχρόνως προσεύχονται, καὶ ἀσχολοῦνται μὲ τὸ θέμα τῆς προσευχῆς. Ἡ ἡμέρα αὕτη εἶναι πλήρης ἱερότητος καὶ πλήρης ἀγιασμοῦ. Ἡ δὲ ἱερότης καὶ ὁ ἀγιασμὸς ἐκπηγάζουσιν ἀκριβῶς ἀπὸ τοῦ ἱερῶν θέμα, ἀπὸ τὴν ἀγίαν ἐνασχόλησιν μὲ τὴν προσευχὴν. Τὶ θαυμασιώτερον ἀπὸ τὴν ἀνάσιν μυριάδων ὀφθαλμῶν καὶ χειρῶν πρὸς τὸν οὐράνιον ἡμῶν Πατέρα, ὀφθαλμῶν καὶ χειρῶν, καὶ καρδιῶν καὶ ψυχῶν τῶν χριστιανῶν σπουδαστῶν, προσευχομένων ὑπὲρ ἑαυτῶν, ὑπὲρ ἀλλήλων καὶ ὑπὲρ παντός τοῦ κόσμου ἐν μᾶ καὶ τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ; Διὸ θεωρῶ τὴν ἡμέραν ταύτην καὶ αἰσθάνομαι αὐτὴν ὡς παραπλησίαν πρὸς τὴν θεσπεσίαν τῆς Πεντηκοστῆς ἡμέραν. Διότι ὅπου προσευχῇ, ἐκεῖ χάρις καὶ νίκη, ἐκεῖ θρίαμβος, ἐκεῖ χαρὰ πνευματικῇ.

Ἀλλὰ τί εἶναι προσευχῇ; Ποία ἡ ἱστορία αὐτῆς; Τίς ὁ τρόπος τοῦ δεόντως προσεύχεσθαι;

Τὸ θέμα τοῦτο δὲν εἶναι ἀπλοῦν, ἀλλὰ μέγα εἰς ἔκτασιν καὶ ἀπέραντον εἰς βάθος καὶ εἰς ποικιλίαν συνθέσεως. Εἶναι θέμα περιλαμβάνον σύμπαντα τὸν ἄνθρωπον, ἐν συλλογικῇ ἐννοίᾳ, ἀπὸ κτίσεως κόσμου μέχρι τοῦ νῦν καὶ μέχρι τῆς συντελείας τῶν αἰώνων.

* Διάλεξις λεχθεῖσα ἐν τῇ Ἀρχαιολογικῇ Ἑταιρείᾳ, τῇ 9 Μαρτίου 1958, ἐπὶ τῇ «Ἡμέρᾳ προσευχῆς τῶν Ἑλλήνων σπουδαστῶν». Παρέστησαν κατ' αὐτὴν ὁ Μακαριώτατος Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν κ. Θεόκλητος, ὁ Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης πρῶν Θεβῶν καὶ Λεβαδείας κ. Πολύκαρπος, καθηγηταὶ τοῦ Πανεπιστημίου, κληρικοὶ καὶ πλήθος σπουδαστῶν καὶ σπουδαστριῶν. Πρὸ τῆς Διαλέξεως εισηγητικῶς ὁμιλήσεν ὁ καθηγητὴς τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Ἀθήνησι Πανεπιστημίου κ. Παναγιώτης Μπρατσιώτης.

Διότι ἡ προσευχῇ εἶναι συνυφασμένη μετὰ τῆς ἀνθρώπινης ψυχῆς. Ὅπως πανανθρώπινον εἶναι τὸ γεγονός τῆς θρησκευτικότητος τοῦ ἀνθρώπου, οὕτω πῶς καὶ ἡ προσευχῇ εἶναι τῆς θρησκευτικότητος ὁ ἱερός καὶ μὴ παλαιούμενος καρπός. Τὸ ἀπέραντον τοῦτο τῆς προσευχῆς θέμα ἀπασχόλησεν ὄχι μόνον τοὺς εἰδικῶς καταγινόμενους περὶ τὰ ζητήματα τῆς θρησκείας, ἀλλὰ καὶ ἀνθρωπολόγους καὶ ψυχολόγους, καὶ φιλοσόφους καὶ ἱστορικούς. Τὰ δὲ περὶ προσευχῆς, διὰ μέσον τῶν αἰώνων, γραφέντα δύνανται νὰ ἀπαρτίσῃσι, χωρὶς ὑπερβολῆν, βιβλιοθήκας πολυτόμους, συμπεριλαμβανομένων ἐν αὐταῖς τῶν θρησκευτικῶν ὕμνων καὶ τῶν προσευχῶν, ἐν πεζογραφίᾳ ἢ ἐν ποιήμασι συντιθεμένων.

Δὲν διανοήθη νὰ ἀσχοληθῶ ἐν πλάτει ἐνταῦθα μὲ τὸ θέμα τῆς προσευχῆς, διότι θὰ ἐπεχείρουν τι τὸ ἀδύνατον. Ὁ ὠκεανὸς δὲν περιλαμβάνεται ποτε ἐντὸς κόλπου θαλάσσης. Οὐχ ἦττον ὁμοίως, ὅπως ἐκ τοῦ ἐπὶ μέρους εἰκάζεται πολλάκις τὸ ὅλον, οὕτω πῶς καὶ ἐνταῦθα θὰ προσπαθῆσω νὰ παρουσιάσω εἰς ὑμᾶς πτυχὰς τῆς τοῦ πολυτίμου καὶ πολυμεροῦς θέματος τοῦ ἀναγομένου εἰς τὴν προσευχὴν, ἵνα ἐκ τοῦ μακροῦ ἀναχθῇ ἡ σκέψις ὑμῶν εἰς τὸ σύνολον, ἐπὶ τῇ σημερινῇ «Ἡμέρᾳ προσευχῆς τῶν Ἑλλήνων σπουδαστῶν», οἱ ὅποιοι ἔκαμαν εἰς ἐμὲ τὴν τιμὴν, διὰ τῶν ἐκπροσώπων αὐτῶν, νὰ ἐμφανισθῶ ἀπὸ τοῦ βήματος τούτου, διὰ τὴν ὁποίαν τιμὴν εὐχαριστῶ αὐτοῖς.

Ὅρισμὸς καὶ ὕμνος πρὸς τὴν προσευχὴν ἔγραψαν καὶ συνέθεσαν, ἀπὸ τοῦ οὐρανοβάμοτος Ἀποστόλου Παύλου καὶ κατ' ἐξῆς, οἱ κατ' ἐξοχὴν ἄνδρες τῆς ἀδιαλείπτου προσευχῆς, οἱ ἄγιοι πατέρες τῆς Ἐκκλησίας ἡμῶν, καὶ εἰδικώτερον οἱ μυστικοὶ καὶ νηπτικοὶ λεγόμενοι, οἱ ὅποιοι ἔζων μὲ τὴν πνευματικὴν τροφήν τῆς προσευχῆς περισσότερον, παρὰ μὲ τὰ ψυχία τῶν ἄρτων, τὰ ὅποια ἐλάμβανον κατὰ ἀραιὰ χρόνον διαστήματα.

Τὴν προσευχὴν ὁ ἅγιος Ἰωάννης τῆς «Κλίμακος» ὀνομάζει «ἱερὰν βασιλίαν τῶν ἀρετῶν», ἡ ὁποία ἀπευθυνομένη πρὸς τοὺς χριστιανούς «ὕψηλῃ τῇ φωνῇ» βοᾷ καὶ λέγει «δεῦτε πρὸς με πάντες οἱ κοπιῶντες καὶ πεφορτισμένοι κἀγὼ ἀναπαύσω ὑμᾶς· ἄρατε τὸν ζυγὸν μου ἐφ' ὑμᾶς καὶ εὐρήσετε ἀνάπαυσιν ταῖς ψυχαῖς ὑμῶν καὶ ἴασιν ταῖς πληγαῖς ὑμῶν». Καθορίζων δὲ εἰδικῶς τὴν προσευχὴν δίδει τὸν ἐξῆς περιεκτικώτατον ὀρισμόν. «Προσευχῇ ἐστὶ, κατὰ μὲν τὴν αὐτῆς ποιότητα... ἔνωσις ἀνθρώπου καὶ Θεοῦ, κατὰ δὲ τὴν ἐνέργειαν, κόσμον σύστασις, Θεοῦ καταλλαγὴ, δακρύων μῆτηρ... ἁμαρτημάτων ἴλασμός, πειρασμῶν γέφυρα, θλίψεων μεστόιχος, πολέμων θραύσις, Ἀγγέλων ἔργον, ἀσωμάτων πάντων τροφή, ἡ μέλλουσα εὐφροσύνη, ἀπέραντος ἐργασία, ἀρετῶν πηγὴ, χαρισμάτων πρῶξενος, προκοπῆ ἀόρατος, τροφή ψυχῆς, νοῦ φωτισμός, ἀπογνώσεως πέλυξ, ἐλπίδος ἀπόδειξις, λύτης

λύσις, πλοῦτος μοναχῶν, ἡσυχαστῶν θησαυρός, θυμοῦ μείωσις, ἔσοπτρον προκοπῆς,.... τῶν μελλόντων μνην-
τῆς, κλέους σημασία»¹.

Ὁ ἱερός δὲ Χρυσόστομος θεωρεῖ τὴν προσευχὴν ὡς «ζωὴν τῆς ψυχῆς», καὶ προσθέτει ταῦτα τὰ ἐπι-
γραμματικά: «Ὡσπερ οἶμαι τὸ σῶμα τοῦτο τὸ ἡμέ-
τερον, ψυχῆς μὴ παρούσης, νεκρὸν ἔστι καὶ δυσῶδες,
οὕτω ψυχὴ μὴ κινουσα ἑαυτὴν εἰς προσευχὴν, νεκρά
ἔστι καὶ ἀθλία καὶ δυσῶδης». Θεωρεῖ ταύτην ὡς «πα-
νοπλίαν οὐράνιον καὶ μόνην δυναμένην φυλάττειν βε-
βαίως τοὺς δεδοκότας ἑαυτοῦς τῷ Θεῷ». Καὶ λέγει,
ὅτι ἡ προσευχὴ εἶναι «ἄμακρον ὄπλον καὶ ἀσφαλὲς
φυλακτήριον», καὶ ὑπόκειται «ὡσπερ ῥίζα καὶ κρηπίς
καὶ ὡσπερ πλοῖον καὶ οἰκίαν τὰ κάτωθεν ἰσχυρὰ ποιεῖ
καὶ συνέχει, οὕτω τὸν ἡμέτερον βίον αἱ προσευχαὶ
συγκρατοῦσιν. Ἄνευ δὲ ταύτης οὐδὲν ἂν ἡμῖν ἀγαθόν,
οὐδὲ σωτήριον γένοιτο»².

Τὴν προσευχὴν ἄλλος νηπιτικὸς συγγραφεὺς, τὴν
χαρακτηρίζει ὡς ἀκολούθως: «Προσευχὴ καταφύγιον
πέφυκε βοήθειας, καὶ πηγὴ σωτηρίας καὶ θησαυρὸς
πεποιθησέως, καὶ λιμὴν ἐνδύμενος ἀπὸ τρικυμίας, καὶ
φῶς τοῖς ἐν σκότει, καὶ στήριγμα τῶν ἀσθενῶν, καὶ
σκέπη ἐν τῷ καιρῷ τῶν πειρασμῶν, καὶ βοήθεια ἐν
τῇ ἀκμῇ τῆς νόσου, καὶ ἀσπίς λυτρώσεως ἐν πολέμῳ,
καὶ βέλος ἡκονημένον ἐξ ἐναντίας τῶν ἐχθρῶν, καὶ
ἀπλῶς εἰπεῖν, πᾶν τὸ πλῆθος τῶν ἀγαθῶν τούτων διὰ
τῆς προσευχῆς εὐρίσκειται ἔχον τὴν εἰσοδον»³.

Νεώτερος, τέλος, κληρικὸς, καταλιπὼν φήμην
ἀγίου ἀνδρός, ὁ πρωτοερεὺς Ἰωάννης τῆς Κρονστάν-
δης⁴ τὸ κάτωθι ἐγκώμιον τῆς προσευχῆς κατέλιπεν
ἡμῖν: «Προσευχὴ εἶναι -λέγει- ἡ ἀνύψωσις τοῦ νοῦ
καὶ τῆς καρδίας πρὸς τὸν Θεόν, ἡ θεωρία τοῦ Θεοῦ,
ἡ θαυράλεα συνομιλία τοῦ δημιουργήματος μετὰ τοῦ
δημιουργοῦ, τῆς ψυχῆς ἐδλαβῶς ἰσταμένης ἐνώπιον
Αὐτοῦ, ὡς ἐνώπιον τοῦ Βασιλέως καὶ αὐτῆς τῆς ζωῆς,
ἡ ὁποία δίδει ζωὴν εἰς πάντα· προσευχὴ εἶναι ἡ λήθη
παντός, τὸ ὁποῖον μᾶς περιβάλλει, ἡ τροφή τῆς ψυχῆς·
ὁ ἀήρ καὶ τὸ φῶς τῆς, ἡ ζωογόνος θαλασσὴ τῆς, ἡ
κάθαρις τῆς ἀπὸ τῆν ἁμαρτιῶν ὁ χρηστός ζυγὸς τοῦ
Χριστοῦ καὶ τὸ ἐλαφρὸν φορτίον Του. Προσευχὴ εἶναι
ἡ συνεχὴς συναίσθησις τῆς ἀδυναμίας καὶ τῆς πνευμα-
τικῆς μας πτωχείας, ὁ καθαγιασμὸς τῆς ψυχῆς, ἡ
πρόγευσις τῆς μελλούσης, τῆς ἀγγελικῆς μακαριό-
τητος, ἡ οὐρανία βροχὴ, ἡ ὁποία ἀναζωογονεῖ καὶ
ποτιζει καὶ γονιμοποιεῖ τὸ ἔδαφος τῆς ψυχῆς, ἡ δύ-
ναμις τῆς ψυχῆς καὶ τοῦ σώματος, ὁ καθαρισμὸς τῆς
πνευματικῆς μας ἀτμοσφαιρας, ὁ φωτισμὸς τῆς δια-
νοίας, ἡ χαρὰ τοῦ πνεύματος, ὁ χρυσοῦς κρῖκος, ὁ
ὁποῖος ἐνάνει τὸ δημιουργήμα μετὰ τὸν Δημιουργόν,
τὸ θάρρος καὶ ἡ ἀνδρεία εἰς ὄλας τὰς λύπας καὶ τοὺς
πειρασμοὺς τῆς ζωῆς, ὁ λῆγρος τῆς ζωῆς, ἡ ἐπιτυ-
χία εἰς κάθε ἐπιχείρησιν, ἡ ἐνίσχυσις τῆς πίστεως,
τῆς ἐλπίδος καὶ τῆς ἀγάπης. Προσευχὴ εἶναι ἡ συν-
ομιλία μετὰ τοὺς ἁγίους Ἀγγέλους καὶ τοὺς ἁγί-

ους, οἱ ὁποῖοι ἐδηρέστησαν εἰς τὸν Θεόν, ἀπὸ κατα-
βολῆς κόσμου. Προσευχὴ εἶναι ἡ διόρθωσις τῆς ζωῆς
μας, ἡ μήτηρ τῆς συντριβῆς τῆς καρδίας καὶ τῶν δα-
κρύων· τὸ ἰσχυρὸν ἐλατήριον δι' ἔργα εὐποιίας· ἡ
ἀσφάλεια τῆς ζωῆς· ἡ καταστροφὴ τοῦ φόβου τοῦ
θανάτου· ἡ περιφρόνησις τῶν ἐπιγείων θησαυρῶν· ἡ
ἐπιθυμία τῶν οὐρανίων εὐλογιῶν· ἡ ἀναμονὴ τοῦ καθο-
λικοῦ Κριτοῦ, τῆς γενικῆς Ἀναστάσεως καὶ τῆς μελ-
λουσῆς Ζωῆς· ἡ ἀκατάπαυστος ἀναζήτησις τῆς συγ-
γνώμης τοῦ ὑψίστου Βασιλέως· ἡ πορεία πρὸς τὸν
Θεόν· ἡ μακαριστὴ ἐξαφάνισις τοῦ ἑαυτοῦ μας ἐνώπιον
τοῦ Δημιουργοῦ, ὁ Ὅποῖος τὰ πάντα ἐδημιούργησε
καὶ τὰ πάντα πληροῖ· τὸ ζῶν ὕδωρ τῆς ψυχῆς. Προσε-
υχὴ εἶναι ἡ προσπάθεια, ὅπως χωρέσωμεν ὄλους
τοὺς ἀνθρώπους εἰς τὰς καρδίας μας διὰ τῆς ἀγάπης,
ἡ κατάβασις τοῦ οὐρανοῦ εἰς τὴν ψυχὴν· ἡ διαμονὴ τῆς
Παναγίας Τριάδος εἰς τὴν ψυχὴν συμφώνως πρὸς τὸ
ρηθὲν «Πρὸς αὐτὸν ἐλευσόμεθα καὶ μόνην παρ' αὐτῷ
ποιήσωμεν»⁵.

Εἰς τοὺς ἀνωτέρω ὀρισμοὺς καὶ τὰ ἐγκώμια τῆς
προσευχῆς, τὰ ὁποῖα ἐνδεικτικῶς ἀνέφερα ἐκ τοῦ
πλήθους τῶν ὁμοίων πρὸς αὐτά, καθορᾶται ἡ οὐσία
καὶ τὸ βάθος τῆς προσευχῆς, ἡ μεγίστη σημασία αὐτῆς,
εἰς τὴν ζωὴν τῶν ἀνθρώπων, καὶ τὰ ὀφελιμώτατα
αὐτῆς ἀποτελέσματα. Ὅσα δὲ ἐγκώμια καὶ ἂν γρα-
φῶσι διὰ τὴν προσευχὴν, ποτὲ δὲν θὰ ἐγγίωσι ταῦτα
τὴν ὑπερβολήν, ποτὲ δὲν θὰ δημιουργήσωσι κόρον τινα.

Ὅλα ταῦτα τὰ ἐπαινετικά λόγια, διὰ τῶν ὁποίων
αἱ ἄγιοι καρδία καὶ διάνοια καθώρισαν καὶ ἐκόσμη-
σαν τὴν προσευχὴν, ἔχουσι ὡς ἀφετηρίαν οὐχὶ μόνον
τὴν πείραν τῶν συνθετῶν τῶν ὕμνων τούτων, ἀλλὰ
καὶ τὴν κινήριον δύναμιν, ἡ ὁποία ἐνεφύτευεν
εἰς τὴν ἀνθρωπίνην ψυχὴν τὸ μέγα ἀγαθὸν τῆς ἀνάγκης
τῆς ἐπικοινωνίας τοῦ ἀνθρώπου μετὰ τοῦ Δημιουργοῦ
αὐτοῦ. Καὶ ἡ κινήριος αὕτη δύναμις εἶναι αὐτὸς
οὗτος ὁ Πλάστης τοῦ κόσμου καὶ τοῦ ἀνθρώπου, ὁ
ὁποῖος ἀποτελεῖ τὴν κορωνίδα τῆς δημιουργίας. Ἐλκε-
ται, κατὰ ταῦτα, ὁ ἀνθρώπος ὑπὸ τοῦ Θεοῦ καὶ συναν-
τᾶται μετ' αὐτοῦ ἐν τῇ προσευχῇ καὶ ὁμιλεῖ ὁ εὐθρα-
στος πηλὸς μετὰ τοῦ αἰωνίου Θεοῦ.

Ἀνεκάθεν, βεβαίως, ὁ ἀνθρώπος ἀπὸ τῆς ἐπὶ τῆς
γῆς ἐμφανίσεως αὐτοῦ προσήνεχο, διότι τὸ προσεύ-
χεσθαι εἶναι ἰδιάζον τοῦ ἀνθρώπου γνώρισμα. Ἀφ'
ὅτου ὁμοῦ ὁ Θεὸς ἔγινεν ἀνθρώπος, καὶ συναεστράφη
μετὰ τῶν ἀνθρώπων ἐπὶ τῆς γῆς, ἡ προσευχὴ περισ-
σότερον, οὕτως εἰπεῖν, καθηγιασθη, διότι ὁ ἐνανθρω-
πήσας Θεὸς ὄχι μόνον «διῆλθεν εὐεργετῶν», κατὰ τὸν
Ἐδαγγελιστὴν, ἀλλὰ δῆρυνσε τὸ στάδιον τῆς ἐπὶ τῆς
γῆς παρουσίας καὶ παραμονῆς αὐτοῦ νυθημερὸν προσ-
ευχόμενος, καὶ διδάσκων, εἰς πᾶσαν εὐκαιρίαν, τὸ
συνεχῶς προσεύχεσθαι, ἀφίσας ἐπὶ τούτοις τὸ θεῖον
κείμενον τῆς Κυριακῆς λεγομένης προσευχῆς, ὡς αἰῶ-
νιον καὶ τιμαφέστατον γραπτὸν μνημεῖον προσευχῆς
εἰς τὰς γενεὰς τῶν ἀνθρώπων. Ἐκτοτε τὸ κέντρον
τῆς προσευχῆς εἶναι ὁ ἐν Τριάδι προσκυνούμενος

1. «Κλίμαξ» Λόγος ΚΗ'.

2. Λόγος περὶ προσευχῆς.

3. Ἰσαὰκ τοῦ Σύρου «Τὰ εὐρεθέντα ἀσκητικά»,
Λειψία τῆς Σαξωνίας, ἀφο, σελ. 120 - 121.

4. Ἀπεβίωσε τῇ 20 Δεκεμβρίου τοῦ 1908.

5. Ἰωάννου Πρωτοερέως τῆς Κρονστάν-
δης «Ἡ ἐν Χριστῷ ζωὴ», κατὰ μετάφρασιν ἐκ τοῦ Ἀγ-
γλικοῦ ὑπὸ Μ. Ἀρχιμ. Μιχαήλ Κωνσταντινί-
δου, Ἀθήναι 1939 σελ. 59 - 60.

Θεός, ὡς ἀπεκαλύφθη ὑπὸ τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ ἐν τῷ Ἐὐαγγελίῳ, τῆς πίστεως καὶ τῆς ἀγάπης πρὸς Αὐτὸν ἀποτελουσῶν τὰ βάρβαρα ἐπὶ τῶν ὁποίων στηρίζεται ἡ προσευχή. Δύναται μάλιστα νὰ ὑπομνησθῇ, ὅτι ἡ πίστις ἄγει εἰς τὴν προσευχὴν καὶ ἡ προσευχὴ ἐνδυναμώνει τὴν πίστιν.

Προσευχόμεθα δέ, ἀπευθυνόμενοι πρὸς προσωπικὸν Θεόν, καὶ ὁμιλοῦμεν μετὰ τοῦ ὑπερτάτου ὄντος, τὸ ὁποῖον δὲν συγγέεται μετὰ τοῦ κόσμου, καίτοι εἶναι πανταχοῦ παρὸν καὶ πληροῦν τὰ πάντα. Ἀπευθύνομεν, οἱ χριστιανοὶ εἰδικῶς, τοὺς ἱεροὺς λόγους τῆς ἡμετέρας προσευχῆς ὡς τέκνα πρὸς Πατέρα φιλόστοργον, ὡς «κοπιῶντες καὶ πεφορτισμένοι» ἀπὸ τὰς μερίμνας τῆς παρουσίας ζωῆς, πρὸς τὸν ἀναπαύοντα τὰς ψυχὰς καὶ τὰς καρδίας φιλόανθρωπον Κύριον, ὡς ἁμαρτωλοὶ πρὸς τὴν πηγὴν τοῦ ἐλέους, τῆς συγγνώμης καὶ τῆς ἀφέσεως, ὡς θνητοὶ καὶ σκευὴ εὐθραυστα πρὸς τὸν ἀθάνατον, ἀναλλοίωτον καὶ αἰώνιον Δημιουργὸν τοῦ παντός.

Κατὰ τὴν ὥραν τῆς προσευχῆς ὅλος ὁ ἐσωτερικὸς κόσμος τῆς ψυχῆς δίδεται εἰς τὸν Ἅγιον Θεόν. «Ἀγαπήσεις Κύριον τὸν Θεόν σου—λέγει ὁ Σωτήρ— ἐν ὅλῃ τῇ καρδίᾳ σου καὶ ἐν ὅλῃ τῇ ψυχῇ σου καὶ ἐν ὅλῃ τῇ διανοίᾳ σου»⁶. Τὴν ἀλήθειαν ταύτην, καὶ μάλιστα τὸ βάθος αὐτῆς, ἐναργέστατα διδάσκουσι τὰ ἄπειρα παραδείγματα τῶν μοναστῶν ἐκείνων, οἱ ὁποῖοι τρεφόμενοι διὰ τῆς ἀδιαλείπτου προσευχῆς, ὅπως διὰ τῆς δρόσου οἱ τέττιγες, κατὰ τὴν παροιμίαν, κατώρθωσαν νὰ κατανικήσωσι τὴν ἀσθένειαν τῆς σαρκὸς καὶ ἔζησαν ὡς ἄσαρκοι ἄγγελοι ἐν ὄρεσι καὶ σπηλαιοῖς καὶ ταῖς ὄποις τῆς γῆς καὶ ἐπὶ στολῶν πανυψηλῶν, καταπλήσσοντες μέχρι τῆς σήμερον τοὺς ἐρευνητὰς τῆς μοναχικῆς ζωῆς καὶ τοῦ ἀσκητισμοῦ.

Κατὰ τὴν ὥραν τῆς προσευχῆς, ὁ ἄνθρωπος ζῆ τὰς ἐδνχεστέρας καὶ μακαριωτέρας στιγμὰς τῆς ζωῆς αὐτοῦ, ἀποσιπᾶται τῶν ἐγκοσμίων καὶ ὥσπερ διὰ κλίμακος τινος εἰς αὐτοὺς ἐνάγεται τοὺς οὐρανοὺς, καὶ εὐρίσκεται εἰς τὸ Θαβώρ, ἐνορῶν ἐνώπιος ἐνωπίῳ τὸν Θεόν, καὶ λαμβάνει ἐκεῖθεν δυνάμεις ἀκατανικήτους πρὸς κατανίκησιν τῶν ἀντιξοοτήτων τῆς ζωῆς καὶ τῶν ποικίλων πειρασμῶν τῆς ψυχῆς. Ἴδου διατὶ ὁ Ψαλμῶδός ἔχει εἰς τὴν ἀγγελίαν «εἰς οἶκον Κυρίου πορευόμεθα»⁷. Ἴδου διατὶ ἤθελεν «ἡ ψυχὴ καὶ πάντα τὰ ἐντὸς αὐτοῦ νὰ εὐλογῇ τὸ ὄνομα τὸ ἅγιον» τοῦ Θεοῦ⁸ καὶ «ἄσω τῷ Κυρίῳ ἐν τῇ ζωῇ μου—ἐφαλε, ψαλῶ τῷ Θεῷ μου ἕως ὑπάρχω»⁹.

* *

Κεφαλαιώδης ἐξιστόρησις τῆς διαμέσου τῆς ἀνθρωπίνης ζωῆς ἐξελιξέως τῆς προσευχῆς, παρουσιάζει, ὅτι ἀπὸ τῆς ἀθάνατος δυνάμεις ἐβασίλευσεν εἰς ἅπαντας τοὺς ἀνθρώπους πάσης ἐποχῆς καὶ πάσης τάξεως καὶ ἡλικίας, ὡς φαινόμενον καθολικὸν καὶ πανανθρώπινον καὶ ὁμιλικὸν πρὸς τὸν ἄνθρωπον. Εἰς ἅπαντα τὰ σωζόμενα θρησκευτικὰ βιβλία τῶν

λαῶν τῆς γῆς εὐρίσκονται ὕμνοι καὶ προσευχαί. Δύναται τις δὲ νὰ τονίσῃ ὅτι εἰς τὰ βιβλία, καὶ γενικῶς εἰς τὰ σωζόμενα γραπτὰ κείμενα, τὰ πλέον θεολογικά, τὰ πλέον ἀξιοσπούδαστα καὶ βαθείας πνοῆς τμήματα, εἶναι οἱ ὕμνοι καὶ αἱ προσευχαί πρὸς τὸ θεῖον. Εἶναι γνωστὸν ὅτι ἡ καρδία τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης εἶναι οἱ Ψαλμοὶ τοῦ Δαυὶδ.

Ἡ προσευχὴ καὶ οἱ ὕμνοι εἶναι ἔργον ἐξερχόμενον καὶ αὐτῶν ἀκόμη τῶν στενῶν ὁρίων τῆς γῆς καὶ τοῦ ὄρατου κόσμου ἐν γένει, καὶ μὴ περιοριζόμενον μόνον εἰς τὸν ἄνθρωπον. Ἡ προσευχὴ καὶ οἱ ὕμνοι, εἶναι ἔργον καὶ αὐτῶν τῶν Ἀγγέλων, οἱ ὁποῖοι πρὸ τῆς δημιουργίας τοῦ ἀνθρώπου, εὐθὺς δὲ μετὰ τὴν δημιουργίαν τοῦ οὐρανοῦ, ὕμνησαν καὶ ἐδοξολόγησαν τὸν Δημιουργόν. «Ὅτε ἐγενήθησαν ἄστρα, ἤρεσάν με φωνῇ μεγάλη πάντες ἄγγελοί μου», λέγει ὁ Θεός εἰς τὴν βίβλον τοῦ Ἰώβ»¹⁰.

Ὡς ἔλαφος διψῶσα ἡ ἀνθρωπίνη ψυχὴ ἔσπευσε καὶ σπεύδει καὶ θὰ σπεύδῃ πρὸς τὴν πηγὴν τῶν ὑδάτων, πρὸς τὴν προσευχὴν, ἵνα κατενάσῃ τὴν πνευματικὴν δίψαν αὐτῆς, ἵνα ἀναπαυθῇ ἐν τῷ Θεῷ, διότι ὅπως ἐπιγραμματικῶς εἶπεν ὁ ἱερός Ἀδγουστίνος «ἡ ἀνθρωπίνη καρδία δὲν εὐρίσκει τὴν γαλήνην μέχρι τῆς στιγμῆς, καθ' ἣν κατορθοῖ νὰ ἀναπαυθῇ εἰς Σέ, ὃ Θεός»¹¹. Ἡ ἀνθρωπίνη ψυχὴ θὰ ζητῇ πάντοτε, ὅπως ἡ Σαμαρεῖτις, τὴν «πηγὴν» τοῦ ὕδατος τοῦ ἀλλομένου εἰς ζωὴν αἰώνιον»¹², τὴν προσευχὴν δηλαδή.

Τὸ καθολικὸν δὲ τοῦτο γεγονός τῆς προσευχῆς περικλείει ἐν ἑαυτῷ καὶ τὴν ἀναγκαιότητα αὐτῆς. Δὲν ζῆ ὁ ἄνθρωπος εἰς τὸν κόσμον αὐτὸν ἄνευ θλίψεων καὶ πικριῶν, ἀλλ' ἀντιθέτως ἡ ἐπιγείως ζωὴ εἶναι συνυφασμένη μετὰ δυσκολιῶν καὶ πόνων καὶ ἀσθενειῶν, οἱ δὲ στεναγομοὶ καὶ τὰ δάκρυα εἶναι κλήρος, τὸν ὁποῖον ἐκληρονομήσαμεν, ἀφ' ὅτου πρὸς τὸν γενάρχην ἡμῶν ἀπηθύνεν ὁ Θεός τὸ «ἐπικατάρατος ἡ γῆ ἐν τοῖς ἔργοις σου ἐν λύπαις φαγῆ αὐτὴν πάσας τὰς ἡμέρας τῆς ζωῆς σου ἀκάνθας καὶ τριβόλους ἀνατελεῖ σοι, καὶ φαγῆ τὸν χόρτον τοῦ ἀγροῦ ἐν ἰδρωτί τοῦ προσώπου σου φαγῆ τὸν ἄρτον σου.»¹³. Τὰς ἀντιξοότητας διαδέχονται βεβαίως ἡμέραι χαρᾶς καὶ εὐτυχίας, ἵνα καὶ πάλιν τὰ νέφη τῶν στενοχωριῶν καλύψωσι τῆς ζωῆς τὸν ὀρίζοντα. Ἡ ἐσωτερικὴ ἐξ ἄλλου τῆς ψυχῆς ζωῆ, ποσάκις δὲν εἶναι βίος ἀβίωτος, διότι ἡ πάλῃ μεταξὺ ἀγαθοῦ καὶ κακοῦ καθιστᾷ κυριολεκτικῶς «ταλαίπωρον» τὸν ἄνθρωπον, ὅπως ἐξεφράσθη ὁ μέγας Ἀπόστολος Παῦλος¹⁴. Πρὸς τίνα λοιπὸν δυνατόν εἰς τὰς τοιαύτας περιστάσεις, σχεδὸν καθημερινᾶς, θὰ καταφύγῃ ὁ ἀδύνατος ἄνθρωπος διὰ νὰ εὐρῇ βακτηρίαν στηρίζουσαν αὐτὸν εἰς τὴν ἀνάτη πορείαν τῆς ζωῆς, διὰ νὰ εὐρῇ Σαμαρεῖτην ἐπιχέοντα ἔλαιον καὶ οἶνον ἐπὶ τὰς πληγὰς, τὰς ὁποίας ἤνοιξαν βαθείας καὶ πνοροσύνας αἱ συνθήκαι τῆς ἐπιγείου ζωῆς, αἱ πτώσεις εἰς τοὺς κρημνοὺς τῆς ἁμαρτίας; Θὰ καταφύγῃ ἀσφαλῶς πρὸς τὸν παντοδύναμον Θεόν,

6. Ματθαίου 22,37.

7. Ψαλμὸς 121,1.

8. Ψαλμὸς 102,1.

9. Ψαλμὸς 103,33.

10. Ἰώβ 38,7.

11. Ἐξομολογήσεις 1,1.

12. Ἰωάννου 4,14.

13. Γένεσις 3,17-19.

14. Ρωμαίους 7,24.

ΑΠΟ ΤΗΝ ΧΕΙΡΟΤΟΝΙΑΝ ΤΩΝ ΝΕΩΝ ΑΡΧΙΕΡΕΩΝ

ΣΤ' Η ΧΕΙΡΟΤΟΝΙΑ ΤΟΥ ΘΕΟΦΙΛ. ΕΠΙΣΚΟΠΟΥ ΤΑΛΑΝΤΙΟΥ

Τῇ 16ῃ παρελθόντος ἐγένετο ἐν τῷ Μητροπολιτικῷ Ναῶ ἡ χειροτονία τοῦ Θεοφιλ. Ἐπισκόπου Ταλαντίου κ. Στεφάνου. Τὴν χειροτονίαν ἐτέλεσεν ὁ Μακ. Ἀρχιεπίσκοπος, συμπαραστατούμενος ὑπὸ τῶν Σεβ. Μητροπολιτῶν Θεσσαλονίκης κ. Παντελεήμονος, Ἐδέσσης καὶ Πέλλης κ. Διονυσίου, Σισανίου καὶ Σιατίστης κ. Ἰακώβου, Μαρωνείας κ. Τιμοθέου, καὶ τοῦ Θεοφιλ. Ἐπισκόπου Μαραθῶνος κ. Δαμασκηνοῦ. Ὁ Μακαριώτατος καὶ ὁ Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Θεσσαλονίκης, προσφωνήσαντες τὸν χειροτονούμενον, ἐτόνισαν τὰς ἀρετὰς αὐτοῦ. Ὁ χειροτονούμενος προσερχόμενος, ἵνα δεχθῆ τὴν τελετουργίαν Θ. Χάριν, εἶπε τὰ ἑξῆς:

«Δοξάζω καὶ εὐλογῶ τὸ ὄνομα τοῦ Ἁγίου Θεοῦ,

χρησιμοποιῶν τὴν προσευχὴν ὡς λέμβον σωσίβιον, ἵνα ὀδηγηθῆ εἰς τὸν ἀσφαλῆ καὶ εὐδίων λιμένα.

Ἀλλὰ καὶ κατὰ τὰς εὐλογητὰς ἡμέρας τῆς χαρᾶς καὶ τῶν ἐπιτυχιῶν, ὁ ἄνθρωπος αἰσθάνεται τὴν ἀνάγκη νὰ ἀποταθῆ πρὸς τὸν ἐδεργέτην Θεόν, ἵνα εὐχαριστήσῃ Αὐτῷ διὰ τὸν πλοῦτον τῶν δωρεῶν, ἵνα παρακαλέσῃ διὰ τὴν διατήρησιν τῆς χαρᾶς ἐπὶ μήκιστον.

Φιλοσοφῶν, περαιτέρω, ὁ ἄνθρωπος ἐπὶ τοῦ ἔργου τῆς δημιουργίας καὶ μελετῶν τὴν ἀναδημιουργίαν τοῦ κόσμου διὰ τῆς ἐπιγείου παρουσίας τοῦ Χριστοῦ καὶ συνεχόμενος ὑπὸ τῆς προσδοκίας τῆς δευτέρας Αὐτοῦ παρουσίας, καὶ τέλος τὸ μυστήριον τῆς αἰωνίου ἐν τῷ Θεῷ βασιλείας αὐτοῦ δραματιζόμενος, ἀναλύεται εἰς δοξολογίας καὶ ὕμνους πρὸς τὸν Θεόν, εὐρίσκων οὕτω τὴν ἱκανοποίησιν τῶν βαθυτάτων αἰσθημάτων τῆς ψυχῆς αὐτοῦ, ἡ ὁποία δημιουργηθεῖσα ὑπὸ τοῦ Θεοῦ στρέφεται πρὸς αὐτὸν ὅπως ὁ ἥλιανθος πρὸς τὸν ἥλιον.

Ὁ ἄνθρωπος αἰσθάνεται τὴν ἀνάγκη νὰ προσεύχεται πάντοτε, καὶ μόνον ὅστις φθάσει εἰς τὴν λεγομένην ἠθικὴν πύρωσιν—ὡς ἀσθενὴς ψυχικῶς—ἀμφιταλαντεύεται μεταξὺ τοῦ σκότους καὶ τοῦ φωτός, ὁμοιούμενος πρὸς τὸ κτήνος, ἂν ἐξακολουθήσῃ τὴν πρὸς τὸ πνευματικὸν σκότος μοιραίαν πορείαν. Τότε ἡ ψυχὴ τοῦ δυστυχοῦς αὐτοῦ ἀνθρώπου, εἶναι—κατὰ τὴν προαναφερθεῖσαν χαρακτηριστικὴν ἔκφρασιν τοῦ ἱερέως Χρυσοστόμου— «νεκρὰ καὶ ἀθλία καὶ δυσώδης».

* *

Ἀλλὰ ποῖον ἄραγε εἶναι τὸ ἀντικείμενον τῶν προσευχῶν ἡμῶν;

Κατὰ πρῶτον λόγον καὶ κύριον εἶναι ἡ δοξολογία τοῦ Θεοῦ, κατὰ δεύτερον αἱ ἡμέτεροι ἀνάγκαι, καὶ κατὰ τρίτον αἱ ἀνάγκαι τοῦ πλησίον ἡμῶν.

Πάντοτε καὶ πανταχοῦ καὶ ὑπὸ πάντων ἀνεπέμφθησαν ὕμνοι καὶ δοξολογίαι πρὸς τὸ θεῖον, καὶ συγκεκριμένως διὰ τοὺς χριστιανούς πρὸς τὸν οὐράνιον ἡμῶν Πατέρα. Διότι σύμπας ὁ κόσμος ἀποτελεῖ

Μακαριώτατε Δέσποτα καὶ Σεβασμιώτατοι Ἱεράρχαι, δι' ὅσα μεγάλα, θαυμαστὰ καὶ ἔνδοξα τελοῦνται δι' ἐμέ, τὸν ἐλάχιστον καὶ ταπεινόν, κατὰ τὰς ἡμέρας ταύτας. Διότι ἡ ἄπειρος τοῦ Θεοῦ ἀγαθότης, ἀγάπη πατρικῆ καὶ προτάσει, τοῦ Σεβ. πατρός μου καὶ γέροντος, ψήφοις δὲ ἱεραῖς καὶ κανονικαῖς τῆς Ἁγίας καὶ Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἁγιοτάτης Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, καλεῖ με σήμερον εἰς τὸν μέγιστον τῆς Ἀρχιερωσύνης βαθμόν.

Συνέχομαι τρόμῳ, ἀναλογιζόμενος τὸ ὕψος τοῦ ἐπισκοπικοῦ λειτουργήματος καὶ τὴν σμικρότητα καὶ ἀναξιότητα τῆς ταπεινότητός μου, τὴν ὁποίαν ἡ Ἱερὰ Σύνοδος, εὐμενεῖ κρίσει, ἀνυποῖ σήμερον εἰς τὸ ἀρχιερατικὸν ἀξίωμα. Διότι ὁ Ἱερεὺς καὶ δὴ ὁ Ἐπίσκοπος, περιβεβλημένος τὸ ὕψιστον τῆς ἱερωσύνης ἀξίωμα, δέον ὅπως εἶναι τόσον ἅγιος καὶ καθαρὸς, ὅσον οἱ ἄγγελοι ἐν οὐρανῷ· «ἡ γὰρ ἱερωσύνη—διδάσκει ὁ χρυσορρήμων πατὴρ τῆς Ἐκκλη-

ἵνα θαῦμα, τὸ ὁποῖον κινεῖ τὴν ἀνθρωπίνην ψυχὴν εἰς δοξολογίαν τοῦ Δημιουργοῦ. Τὸ μυστήριον δὲ τῆς διὰ τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ ἀπολυτρόσεως τοῦ ἀνθρώπου καὶ αἱ ὑπὸ τοῦ Θεοῦ ἐτοιμασθεῖσαι δόξαι καὶ τιμαὶ ἐν οὐρανοῖς, ὡς κίνητρα ἰσχυρὰ κινῶσι τὰς πλέον λεπτὰς τῶν καρδιῶν ἡμῶν χορδὰς, πρὸς Αἰὼν καὶ δοξολογίαν τοῦ Ἀντρωτοῦ. Αἱ ἄπειροι, περαιτέρω, τοῦ Θεοῦ πρὸς τὸν ἄνθρωπον δωρεαί, εἶναι ποικίλαι ἀφορμαὶ πρὸς ἀνύμνησιν τῆς δόξης, τῆς ἀγαθότητος, τῆς μεγαλοπρεπειᾶς καὶ τῆς ἀγάπης Αὐτοῦ.

Ἐπειτα, αἱ ἡμέτεροι ἀνάγκαι καὶ τὰ περιβάλλοντα ἡμᾶς προβλήματα κατὰ τὴν πορείαν τοῦ βίου, αἱ πεripέτειαι τῆς ζωῆς, αἱ ἐπιθέσεις τοῦ κακοῦ, αἱ ἐπιδρομαὶ τῆς «εὐπεριστάτου ἁμαρτίας», τὸ ἄγνωστο μέλλον, ἡ καλλιέργεια τοῦ ψυχικοῦ καὶ πνευματικοῦ ἡμῶν κόσμου, καὶ πᾶν ὃ, τι ἀνάγεται εἰς τὴν ζωὴν ἡμῶν, ὡς ἀτόμων, ἀποτελοῦσι κατ' ἀνάγκη τὸ ἀντικείμενον τῶν προσευχῶν ἡμῶν.

Ἀλλὰ ἐπειδὴ δὲν εἴμεθα μόνοι εἰς τὸ στάδιον τῆς ζωῆς, δεδομένον ὅτι μεθ' ἡμῶν ἀγωνίζονται καὶ οἱ ἀδελφοὶ ἡμῶν συνάνθρωποι καὶ συγχριστιανοί, ὑπὲρ τῶν ὁποίων, ὅπως καὶ ὑπὲρ ἡμῶν, ἐχύθη τὸ Αἷμα τοῦ Χριστοῦ ἀπὸ τοῦ Σταυροῦ, καὶ οἱ ὁποῖοι περιβάλλονται ὑπὸ τῶν αὐτῶν προβλημάτων καὶ ἀναγκῶν ὑπὸ τῶν ὁποίων καὶ ἡμεῖς, τὸ ἀντικείμενον τῆς ἡμετέρας προσευχῆς εἶναι, καὶ ὀφείλει νὰ εἶναι, ὁ ἀδελφός ἡμῶν, ὁ πλησίον, ὁ οἰοσδήποτε ἄνθρωπος. «Ἀλλήλων τὰ βάρη βαστάζετε»¹⁵ καὶ «εὐχεσθε ὑπὲρ ἀλλήλων»¹⁶ διδάσκει τὸ ἱερὸν Εὐαγγέλιον. «Ὅταν μάλιστα ληφθῆ ὑπ' ὅψιν ἡ ἐντολὴ τοῦ Χριστοῦ «ἀγαπήσεις τὸν πλησίον σου ὡς ἑαυτόν», ἴδου ἔχομεν ἔμπροσθεν ἡμῶν τὸν γνώμονα τῶν προσευχῶν ὑπὲρ ἀλλήλων καὶ ὑπὲρ πάντων τῶν ἀνθρώπων.

(Συνεχίζεται) † Ὁ Θαυμασοῦ ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΣ

15. Γαλάτας 6,2.

16. Ἰακώβου 5,16.

σίας—τελείται μὲν ἐπὶ τῆς γῆς, τάξιν δὲ ἐπουρανίων ἔχει ταγμάτων. Οὐ γὰρ ἄνθρωπος, οὐκ ἄγγελος, οὐκ ἀρχάγγελος, οὐκ ἄλλη τις κτιστὴ δύναμις, ἀλλ' Αὐτὸς ὁ Παράκλητος ταύτην διετάξατο τὴν ἀκολουθίαν». Πλὴν τούτου ἐμπειπιστευμένος ὁ Ἐπίσκοπος τὸ μέγα ἔργον τῶν Ἁγίων Ἀποστόλων, ἔχει νὰ ἐκπληρώσῃ ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ τοῦ Χριστοῦ ἀποστολὴν ἱερωτάτην καὶ ὑψίστην, τῆς ὁποίας κέντρον καὶ σκοπὸς εἶναι ἡ σωτηρία τοῦ ἀνθρώπου, χάριν τῆς ὁποίας ὁ Θεὸς «τὸν Υἱὸν Αὐτοῦ τὸν μονογενῆ ἔδωκεν». Καλεῖται ὑπὸ τοῦ Κυρίου, ὅπως ποιμάνῃ τὰ λογικὰ Αὐτοῦ πρόβατα, κατὰ τὸ παράδειγμα Αὐτοῦ, καὶ διαφυλάξῃ ταῦτα ἀπὸ τοὺς νοητοὺς λύκους καὶ τὴν φθορὰν ἐν γένει τῆς ἁμαρτίας, οὐχὶ ὡς μισθωτὸς ποιμὴν, ἀλλ' ὡς καλὸς ποιμὴν, ἐτοιμῶς ἔχων καὶ τὴν ζωὴν αὐτοῦ νὰ δώσῃ ὑπὲρ τῶν προβάτων, διὰ τὴν τυχόν, ἐξ ὀλιγορίας αὐτοῦ, ἀπώλειαν τῶν ὁποίων, δὲν θὰ πληρώσῃ μὲ χρήματα, ἀλλὰ μὲ τὴν ψυχὴν του, ὡς παραστατικώτατα διδάσκει, ὁ ἅγιος Ἰωάννης ὁ Χρυσόστομος. «Σὺν τούτοις δὲ εἴταν ληφθῇ ὑπ' ὄψιν καὶ τὸ χαλεπὸν τῶν καθ' ἡμᾶς καιρῶν, διὰ τὸ πληθυνθῆναι τὴν ἀνομίαν καὶ τὴν ἀποστασίαν τῶν πολλῶν, ἀπὸ τοῦ θελήματος τοῦ Θεοῦ, εὐχερῶς κατανοεῖται ἡ ἔκτασις τῆς δυσχερείας τοῦ ἐπισκοπικοῦ ἔργου καὶ τὸ μέγεθος τῆς εὐθύνης τοῦ Ἐπισκόπου.

Τῆς πραγματικότητος τοιαύτης οὐσης, Μακαριώτατε Δέσποτα, ὡς πρὸς τὸ ὕψος καὶ τὴν δυσκολίαν τῆς ἐπισκοπικῆς ἀποστολῆς καὶ τῆς ἐλαχιστότητος καὶ τῆς σμικρότητος μου λαμβανομένης ὑπ' ὄψιν, ἴσταμαι ἐκθαμβος καὶ εὐρίσκα δεδικοιολογημένος τοὺς ἐν Κυρίῳ φόβους μου καὶ τοὺς δισταγμούς μου, ἐξ ὧν συνέχομαι, ἀφ' ἧς ἡ ἐν ἁγίῳ Πνεύματι ἀπόφασις τῆς Ἱερᾶς Συνόδου, καλεῖ με, ὅπως εἰσέλθω εἰς τὰ ἐσώτερα τοῦ καταπετάσματος τοῦ θεοῦ Μυστηρίου τῆς Ἱεροσύνης καὶ δεχθῶ τὴν χάριν τοῦ ἀρχιερατικοῦ ἀξιώματος. Δὲν λησμονῶ ὅμως, ὅτι πιστός ὁ Θεὸς καὶ ὁ καλῶν με Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστός. «Αὐτὸς γὰρ εἶρηκεν, οὐ μὴ σὲ ἀνῶ, οὐδ' οὐ μὴ σὲ ἐγκαταλίπω». «Μὴ φοβοῦ μετὰ σοῦ γὰρ Εἰμι. Ὅτι Ἐγὼ Κύριος ὁ Θεός σου, ὁ κρατῶν τῆς δεξιᾶς σου, ὁ λέγων σοι μὴ φοβοῦ». «ἰδοὺ Ἐγὼ μεθ' ὑμῶν Εἰμι πάσας τὰς ἡμέρας, ἕως τῆς συντελείας τοῦ αἵωνος». ὁ «Κύριος, λοιπόν, ἐμοὶ βοηθὸς καὶ οὐ φοβηθήσομαι». «Κύριος φωτισμὸς μου καὶ Σωτὴρ μου, Κύριος ὑπερασπιστὴς τῆς ζωῆς μου». Διὸ καὶ παραδίδω ἐμαντὸν ἐν ταπεινώσει, εἰς τὰς παντοδυνάμους χεῖρας Αὐτοῦ. Ἡ Χάρις Του, ἃς μὲ ἱκανώσῃ καὶ ἀναδείξῃ ἄξιον ἐργάτην τοῦ μυστικοῦ ἀμπελώνου Του. Διότι Αὐτὸς καὶ ἄχρι τοῦ νῦν, ἀντιλαμβανόμενος μου ἐκ γαστροῦ μητρό μου, συντηρήσας καὶ διακνηβεργήσας ὁσίας τὰ κατ' ἐμὲ, ἔδωκεν ἐμοὶ τῷ πτωχῷ, πλουσίως τοὺς οἰκτιρισμούς καὶ τὰ ἔλεη Αὐτοῦ, στηρίξας, φωτίσας, διαφυλάξας, ἱκανώσας κατὰ τρόπον θαυμαστόν, τὴν ἀδυναμίαν καὶ τὸ εὐθραυστόν μου, ὥστε ἡ δύναμις Αὐτοῦ νὰ τελειοῦται ἐν ταῖς ἀσθενείαις μου. Δόξα Αὐτῷ πάντων ἔνεκεν.

Καὶ νῦν, προσερχόμενος τῷ Κυρίῳ μου, Μακαριώτατε Δέσποτα, θεωρῶ καθῆκόν μου ἱερόν, ἵνα

ἀπὸ μέσης εὐγνωμονούσης καρδίας, εὐχαριστήσω τὴν Ἑμετέραν Μακαριότητα καὶ τὴν Ἁγίαν καὶ Ἱερὰν Σύνοδον, διὰ τὴν ὑψηλὴν τιμὴν, ἣν ἐπεδαφίλευσέ μοι, ψηφίσασά με Ἐπίσκοπον, τῆς πάλαι ποτὲ διαλαμφάσης Ἐπισκοπῆς Ταλαντίου. Τῷ ἀπειρῷ ἔλεει τοῦ Θεοῦ στηριζόμενος, ἐλπίζω ὅτι, θὰ φανῶ ἀντάξιος τῆς τιμῆς ταύτης καὶ τῆς καλῆς προσδοκίας, ἣν ἐμπερικλείει ἡ ψῆφος Ἑμῶν αὕτη.

Πρὸς Ἑμᾶς δὲ στρέφων τὴν σκέψιν μου, Σεβ. Πάτερ, ἅγιε Θεσσαλονίκης, μετὰ συγκινήσεως καὶ εὐγνωμοσύνης βαθυτάτης, ἀναπολῶ τὴν παρὰ τοὺς πόδας Ἑμῶν, ἐκκλησιαστικὴν διακονίαν μου, ἀλλὰ καὶ μαθητείαν μου. Ἐπὶ δωδεκαετίαν, συνειργάσθημεν καὶ συνηγωνίσθημεν, ἐπὶ τῶν ἱερῶν ἐπάλληξον τῶν ἱερῶν Μητροπόλεων Ἐδέσσης καὶ Θεσσαλονίκης. Καὶ ἐμαθήτευσά παρ' Ἑμῶν καὶ εἶδον μετὰ πόσης τῆς πίστεως καὶ τῆς πλήρους ἀφοσιώσεως, νύκτα καὶ ἡμέραν ἐργαζόμενος, ἐντελῶς ἀθορόβως, ἐπετελέσατε τὸ ποιμαντικόν σας καθῆκον, ἐναντι ἀμφοτέρων τῶν ποιμιῶν σας καὶ μάλιστα ὑπὸ συνθήκας λίαν ἐμπεριστάτους, ὅπως κατὰ τὴν περίοδον τῆς ἐπαράτου ξενικῆς κατοχῆς καὶ τῶν ἐν συνεχείᾳ ταύτης μεγάλων τοῦ Ἔθνους δεινῶν. Ποτὲ δὲν θὰ λησμονήσω τὴν πρὸς ἐμὲ στοργὴν σας, τὴν ἐν Κυρίῳ ἀγάπην σας καὶ τὸ ὑπὲρ ἐμοῦ πατρικὸν ἐνδιαφέρον σας. Ἐκφράζων δὲ πρὸς Ἑμᾶς, κατὰ τὴν ἱερὰν ταύτην στιγμὴν, τὰ αἰσθήματα τοῦ βαθυτάτου σεβασμοῦ μου καὶ τῆς ἀφοσιώσεώς μου, εὐχαριστῶ ἀπὸ βράθους καρδίας Ἑμᾶς, διότι κανονικῆ προτάσει Ἑμῶν, χειροτονοῦμαι σήμερον, Βοηθὸς Ἐπίσκοπος τῆς Ἑμετέρας Σεβασμιότητος καὶ διὰ τῆς θείας Χάριτος συνεργάτης Ἑμῶν καθίσταμαι καὶ ὡς πνευματικὸς γεωργός, τῆς ἐμπιστευθείσης Ἑμῶν πνευματικῆς ἀμπελῶν, ἀποστέλλομαι. Ἀντὶ τῆς τιμῆς καὶ τῆς ἀγάπης Ἑμῶν, θὰ ἔχητε Σεβ. Πάτερ, τὴν ἐν Χριστῷ εὐγνωμοσύνην μου, τὴν ἀφοσίωσιν καὶ τὴν ὀλοκληρωτικὴν μου προσφορὰν ἐπὶ τῆς ἀνατεθείσης μοι παρ' Ἑμῶν διακονίας.

Καθῆκόν μου ἐπίσης θεωρῶ, κατὰ τὴν ἱερὰν καὶ μεγάλην δι' ἐμὲ ταύτην στιγμὴν, νὰ μνημονεύσω καὶ τῶν εὐσεβῶν γονέων μου καὶ ἰδιαίτερος, τῆς ἐν Κυρίῳ κεκοιμημένης, ἐπ' ἐλπίδι ἀναστάσεως, εὐσεβοῦς μητρός μου, εἰς τὰς φροντίδας τῆς ὁποίας καὶ τὰς νυχθημέρους προσευχάς, ὀφείλω τὴν ἐν ἐμοὶ θεμελίωσιν τῆς πρὸς τὸν Θεὸν πίστεώς μου καὶ εὐσεβείας. Ἐπιθυμία, ἐπεθύμησεν αὕτη, ἵνα ἴδῃ τὴν ἡμέραν ταύτην, ἀλλὰ ἄλλως ἔδοξε τῷ Κυρίῳ. Δόξα Αὐτῷ καὶ τούτου ἔνεκεν. Κύριος ἀναπαύσαι τὴν ψυχὴν αὐτῆς ἐν σκηναῖς δικαίων. Εὐγνωμονῶ καὶ τὸν καλὸν μου Πατέρα, δι' ὅσα ὑπὲρ ἐμοῦ ἐκοπίασεν. Μνημονεύω μετ' εὐγνωμοσύνης τῶν κόπων τῶν καλῶν μου διδασκάλων καὶ εὐχαριστῶ αὐτοὺς ἐκ βράθους ψυχῆς. Οὐχὶ δὲ μόνον τούτους, ἀλλὰ καὶ πάντας τοὺς συντελέσαντας, εἰς τὴν κατὰ Θεὸν ἐπίδοσίν μου καὶ τὸν ἐν Κυρίῳ καταρτισμὸν μου. Πάντων τούτων ἔξαιτοῦμαι κατὰ τὴν ἁγίαν ταύτην δι' ἐμὲ ἡμέραν καὶ ὥραν τὰς πρὸς τὸν Κύριον ἐνθέρμους δεήσεις των, ὅπως ἐνωθῶσιν αὐταὶ μετὰ τῶν εὐχῶν καὶ εὐλογιῶν τῆς Ἑμετέρας Θειοτάτης Μα-

Η ΣΥΜΒΟΛΗ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΕΙΣ ΤΟΥΣ ΕΘΝΙΚΟΥΣ ΑΓΩΝΑΣ*

«Τὸ τὴν πόλιν σοι δοῦναι οὐτ' ἐμὸν ἐστὶ οὔτε ἄλλον τῶν κατοικούντων ἐν ταύτῃ· κοινῇ γὰρ γνώμῃ πάντες αὐτοπροαιρέτως ἀποθανοῦμεν καὶ οὐ φεισόμεθα τῆς ζωῆς ἡμῶν».

Ταῦτα θαρραλέως παραγγέλλουσα πρὸ πεντακοσίων καὶ πέντε ἐτῶν, ἡ ὑπερήφανος φωνὴ τοῦ τελευταίου Ἡγεμόνος τῆς Βυζαντινῆς ἡμῶν Ἀυτοκρατορίας καὶ ὑστάτου προμάχου τοῦ ἐνδόξου Ἑλληνικοῦ Μεσαιωνικοῦ Πολιτισμοῦ πρὸς τὸν πολιορκητὴν τῆς Βασιλευσούσης Ἀσιάτην ἐπιδρομέα ἀντήχει ἐν τῇ μεγαλοπρεπεῖα καὶ τῇ γενναϊότητι τῆς καὶ ἀντηχεῖ ἀκόμη εἰς τὰ ὄτα τοῦ πεπολιτισμένου κόσμου τῆς Γῆς.

καριότητος, τῶν συλλειτουργούντων Ἀδτῇ Σεβ. Ἱεραρχῶν καὶ παντὸς τοῦ περιεστῶτος εὐσεβοῦς ἐκκλησιασματος, ἵνα ἔλθῃ ἐπ' ἐμὲ καὶ σκηνώσῃ ἐν ἐμοὶ τοῦ Κυρίου τὸ ἔλεος καὶ τοῦ Παγαίου Πνεύματος ἡ Χάρις.

Δέξασθέ με, Μακαριώτατε, ἐν ὀνόματι τοῦ Σωτήρος Χριστοῦ, κλίνοντα Ὑμῖν, ἐν καρδίᾳ συντριμμένη καὶ τεταπεινωμένη αἰχένα καὶ γόνατα, εἰς ἀποδοχὴν τῆς μεγάλης τῆς Ἀρχιερωσύνης Χάριτος, ἐπισπχρούμενον δὲ καὶ καθομολογούντα τῷ Κυρίῳ μου καὶ τῇ Ἁγίᾳ Ἀδτοῦ Ἐκκλησίᾳ, τὴν ἀχρι θανάτου πιστὴν καὶ ἐν φόβῳ Θεοῦ Διακονίαν μου ἐν τῷ Ἐὐαγγελίῳ τοῦ Χριστοῦ, ᾧ ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰῶνων. Ἀμήν».

ΒΙΟΓΡΑΦΙΚΑ

Κατὰ κόσμον Φώτιος Μιχαὴλ Ἀφεντουλίδης, ἐγεννήθη ἐν Πειραιεῖ, τῇ 1922, ἐκ γονέων θεοσεβῶν. Εἰς ἡλικίαν ἐκκοινῶν ἐτῶν, προσελήφθη ὑπὸ τοῦ Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου Ἐδέσσης καὶ Πέλλης κ. Παντελεήμονος εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τῶν γραφείων τῆς Μητροπόλεως αὐτοῦ, ἔνθα ὑπηρέτησεν ὡς γραφεὺς μετὰ ζήλου, ἀσκήν καὶ καθήκοντα ἱεροφάλτου καὶ κατηχητοῦ. Χειροτονηθεὶς Διάκονος ἐν τῇ κανονικῇ ἡλικίᾳ, κατῆλθεν εἰς Ἀθήνας καὶ ἐνεγράφη εἰς τὴν Θεολογικὴν Σχολὴν τοῦ Πανεπιστημίου, ἐξ ἧς ἀπεφοίτησε τῇ 1950. Κατὰ τὸ διάστημα τῶν ἐν Ἀθήναις σπουδῶν αὐτοῦ ὑπηρέτησεν εὐδοκίμως ὡς Διάκονος ἐν τοῖς Ἱεροῖς Ναοῖς Ζωοδόχου Πηγῆς καὶ τῷ Καθεδρικῷ Ἀθηνῶν, ἔνθα καὶ χειροτονήθη Πρεσβύτερος, χειροτονηθεὶς καὶ Ἀρχιμανδρίτης, ὡς Κληρικὸς τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν, ἀδελφὸς τῆς Ἱ. Μονῆς Ἀσωμάτων Πιστάκη. Εὐθὺς μετὰ τὴν χειροτονίαν αὐτοῦ, ἀπεστάλη ὑπὸ τοῦ ἀειμνήστου Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν Σπυρίδωνος εἰς Ἐδεσσάν, ἵνα ἀναλάβῃ τὴν διοίκησιν τοῦ Μητροπόλεως Ἐδέσσης, λόγῳ καθόδου τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Ἐδέσσης εἰς Ἀθήνας διὰ τὰ συνοδικὰ αὐτοῦ καθήκοντα τῆς συνοδικῆς περιόδου 1950 - 51, διψήσας δὲ λαμπρῶς τὴν Μητρόπολιν Ἐδέσσης, κατὰ τὸ ἔτος ἐκεῖνο καὶ ἐπὶ ὀκτὼ ἐπιπέλεον μῆνας, μέχρι τῆς ἐκλογῆς τοῦ νέου Μητροπολίτου Ἐδέσσης, ἄτε τοῦ Σεβ. κ. Παντελεήμονος ἐκλεγέντος ἐν ἀρχῇ τοῦ ἔτους 1951, ὡς Μητροπολίτου Θεσσαλονίκης. Μετὰ τὴν ἐν Ἐδέσσει ἐγκατάστασιν τοῦ Σεβ. κ. Διονυσίου, μετετέθη εἰς τὴν Ἱ. Μητρόπολιν Θεσσαλονίκης, ὅπου εὐδοκίμως ὑπηρέτησεν ὡς Γραμματεὺς τῆς Μητροπόλεως ταύτης μέχρι τοῦ Μαρτίου τοῦ 1954, ὁπότε ἀνέλαβε καθήκοντα Πρωτοσυγγέλλου, εὐδοκίμως καὶ ἐν τῇ θέσει ταύτῃ ὑπηρέτησας. Καθ' ἅπαν τὸ διάστημα τῆς ἀνωτέρω ἐν Θεσσαλονικῇ ὑπηρεσίας αὐτοῦ, ὑπηρέτησεν εὐδοκίμως καὶ ὡς ἱερατικῶς Προϊστάμενος καὶ Ἱεροκλήρυξ τοῦ ἐν Θεσσαλονικῇ Μητροπολιτικοῦ Ναοῦ τοῦ Ἁγίου Γρηγορίου τοῦ Παλαμᾶ.

Ὁ Κωνσταντῖνος ΙΑ', ὁ Παλαιολόγος, συνεχίζων ἀλόβητον τὴν ἱερὰν τῶν Ἑλλήνων Βασιλέων Παράδοσιν, ἀπέριπτε τὴν ἰταμίην περὶ παραδόσεως τῶν ὀπλων τοῦ πρότασι τοῦ Πορθητοῦ, καὶ ἐπιπτεν ἡρωϊκῶς πρὸ τῶν τειχῶν τῆς Βασιλευσούσης, ἡγούμενος τῶν τελευταίων λειψάνων τῶν τιμίων καὶ ἡρωϊκῶν ὑπερασπιστῶν τῆς ἐνδοξοτέρας Ἀυτοκρατορίας τῶν αἰῶνων.

Καὶ ἔτσι ἡ ἐσπέρα τῆς 29ης Μαΐου τοῦ ἔτους 1453 ἀντικρῶζει τὴν Βασιλίδαν τῶν Πόλεων, εἰς τὴν ὁποίαν ἐπέπρωτο νὰ περιορισθῇ οὐσιαστικῶς ἡ ἀπέραντος Ἀυτοκρατορία τοῦ Ἡρακλείου καὶ τῶν Ἰσαύρων, τῶν ἐνδόξων Μακεδόνων καὶ τῶν ἡρωϊκῶν Κομνηνῶν, φρικτῶς ἀλωθεῖσαν.

Αἱ ὄρδαι τοῦ ἀπὸ τῆς Ἀσίας ἐπελάσαντος βαρβάρου ἔχον κατακλύσει τὴν ὀραιότεραν πόλιν τοῦ κόσμου ἐκεῖνον. Ἡ ἡμισέληνος ἔχει ἀντικαταστήσει τὸν Στανρόν τοῦ Χριστοῦ. Ὁ περιμαλλῆς ναὸς τῆς τοῦ Θεοῦ Σοφίας, ὁ Παρθενὸν τοῦ Χριστιανισμοῦ, ἔχει μετατραπῆ εἰς ὀθωμανικὸν τέμενος. Καὶ ἐκεῖ ὅπου ὕμνολογεῖτο ὁ Ὑψιστος εἰς τὴν θείαν τοῦ Πλάτωνος γλώσσῃ ἀντηχεῖ ἤδη ἡ βάρβαρος τοῦ ἱμάμῃ φωνή.

Μοῖρα κακὴ καὶ φθονερά, ἀκούσασα τῆς εὐχῆς τοῦ Λουκῶς Λουκά Νοταρά, ὀλίγον πρὸ τῆς ἀλώσεως εἰπόντος, ὅτι «κρειττότερον ἐστὶν εἰδέναι ἐν μέσῃ τῇ πόλει φακιόλιον βασιλεῦον Τούρκων ἢ καλύπτραν λατινικὴν» ἐπαληθεύει ταύτην οἰκτρῶς καὶ εἰς οἰκτρότερον καὶ φρικαλεώτερον θάνατον ὀδηγεῖ τὸν εὐγενῆ τοῦ Βυζαντινοῦ ἄρχοντα καὶ εἰς τὴν ἀτίμωσιν παραδίδει τὴν οἰκογένειάν του, ἵνα καὶ ἡ περιπέτεια αὐτῆ τοῦ ἥρωος Στρατηγοῦ καταλειφθῇ ὡς ὑστατον μελανὸν στίγμα εἰς τὴν ἱστορίαν τοῦ Χριστιανικοῦ πολιτισμοῦ τῆς Δύσεως, καλλιεργήσαντος διὰ τῆς ἐθρικῆς καὶ ἀρνητικῆς καθ' ὀλοκληρίαν στάσεως καὶ συμπεριφορᾶς τῶν ἐκπροσωποῦντων αὐτὸν Ἐθνῶν, τὴν τραγικὴν πτώσιν καὶ ὀλεθρίαν παράδοσιν εἰς τὴν διάθεσιν τῶν ἀγρίων Μουσουλμανικῶν ὀρδῶν, τῆς Χώρας, ἐκ τῆς ὁποίας δυφαλῶς ἐξητοῦντο καὶ ἐλαμβάνοντο τὰ φῶτα τοῦ πνεύματος.

Καὶ ἡ Πόλις, ἡ κατὰ τὸν ἱστορικὸν τῆς Ἀλώσεως Δούκαν «Πόλις, ἡ πασῶν πόλεων κεφαλή, ὁ παράδεισος τῶν χαρίτων τοῦ πνεύματος καὶ ἡ εὐεργετικὴ ὀῶσις ψυχῆς τε καὶ σώματος», καμφθεῖσα, ἀστόργως παρεδόθη εἰς τὴν μάχαιραν τοῦ βαρβάρου Ἀσιάτου. Ἐνῶ δὲ τὸ ὀρθόδοξον πλήρωμά τῆς ἀνοικτιμῶνως καὶ ἀπανθρώπως, ξίφει ἐτελειοῦτο, ἀδιακρίτως σφαζομένων ἢ ἐξανδραποδιζομένων, γερόντων, γυναικῶν καὶ παιδίων, οἱ ὀνομαστοὶ κάλλους Ναοὶ

* Διάλεξις λεχθεῖσα ἐν τῇ αἰθούσῃ τοῦ Δικηγορικοῦ Συλλόγου Ἀθηνῶν τῇ 22α παρ. μὴρὸς Μαρτίου ἐπὶ τῇ ἐπετείῃ τῆς Ἐθνικῆς Ἑορτῆς. Παρέστησαν κατ' αὐτὴν ὁ Μακαριώτατος Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Θεόκλητος, Ἱεράρχαι, Ὑπουργοί, Ἀνότατοι Δικαστικοί, ὁ Πρόεδρος καὶ τὰ Μέλη τοῦ Συμβουλίου τοῦ Δικηγορικοῦ Συλλόγου Ἀθηνῶν καὶ λοιποὶ ἐπίσημοι.

τοῦ Κυρίου ἐλεηλατοῦντο καὶ παρεδίδοντο ἀκολούθως εἰς τὰς φλόγας, καὶ τὰ μεγαλοπρεπῆ Ἀνάκτορα τῶν Βλαχερνῶν μετὰ τοῦ πλήθους τῶν ἄλλων ἡγεμονικῶν οἰκῶν, οἵτινες ἐπὶ τοσοῦτον εἶχον σκανδαλίσει διὰ τῆς ὠραιότητος καὶ τοῦ μεγαλείου των τὸ κτηνώδες καὶ πρωτόγονον τοῦ ἡμιαγρίου καὶ ἀξέστου Σταυροφόρου τῆς Δύσεως ὄμμα, ὀλοσχερῶς κατεστρέφοντο καὶ ἐξηφανίζοντο διὰ παντός!

Καὶ ἡ χριστιανικὴ Δύσις ἡγαλλία καὶ ἔχαιρε!

Διότι ἐκεῖνο, ὅπου δὲν ἠδυνήθη νὰ καταστρέφῃ ὁ φθόνος αὐτῆς καὶ τὸ μῖσος, ἐπετόγγανεν ὀλοκληρωτικῶς ὁ Ἀσιατικὸς πέλεκυς, ἀσχέτως ἂν εὐθὺς μετὰ ταῦτα, ἐκωριάρχουν εἰς τοὺς ψυχικοὺς κόσμους τῶν ἐκπροσώπων τῆς τὸ μὲν ὁ τρόμος ἐκ τῆς νίκης τῶν βαρβάρων σπιφῶν τοῦ Πορθητοῦ, τὸ δὲ ἡ ἐντροπὴ καὶ ἡ αἰωνία κατασχόνη, εἰς τὴν ὁποίαν κατεδίκασεν ὅλους ὁ ἀμερόληπτος τῶν πάντων κριτής, ὁ ἱστορικὸς τοῦ αἰῶνος!

II.

Τὸ Ἑλληνικὸν Ἔθνος, ὅμως, εἶναι ἀθάνατον. Εἶναι ὁ περιούσιος Λαὸς τοῦ Κυρίου, ὁ ἀπὸ τῆς συστάσεώς του φωτίζων τὸν κόσμον ὅλον διὰ τοῦ Πολιτισμοῦ του, ὁ ὁποῖος συμβολίζει καὶ ἀποτελεῖ τὸν μόνον ἀληθῆ Πολιτισμόν. Θεῖα δὲ Δυνάμει σφίζεται καὶ πάλιν. Καὶ διατηρεῖται, διὰ νὰ συνεχίσῃ τὸν αἰώνιον ἐπὶ τῆς Γῆς προορισμόν του.

Διότι ἐνῶ μὲ τὴν πτώσιν τῆς Βασιλίδος πρὸς σιγμῆν ἀνοήτως ἐπιστεύθη, ὅτι ἐπῆλθε πλήρης ἡ κατάλυσις τῆς Βυζαντινῆς Αὐτοκρατορίας, μίαν ἐνωρὶς ἀπεδείχθη ὅτι πρόσκαιρος ὅλως ὑπῆρξεν ἡ ἤττα. Τὸ Γένος τῶν Ἑλλήνων, ἂν καὶ βαρῶτατα τραυματισμένον, παρέμεινε σῶον. Οὔτε δ' ὑπέκνυεν εἰς τὸν Κατακτητὴν. Ἄλλ' ἐξέτεινε τοὺς ἀθανάτους καὶ ἀειθαλεῖς πλοκάμους του πρὸς τὰ δύο κῆρια τοῦ κόσμου ἐκείνου σημεῖα. Πρὸς τὴν μόλις ἀρξαμένην νὰ ἀναπνέῃ ἐκ τῶν κηρυγμάτων τοῦ Ἀνθρωπισμοῦ ἀσφυκτιῶσαν Δύσιν. Πρὸς τὴν ἀβυσσαλέαν ἐν σκότει Ὀθωμανικῆν Ἀνατολήν.

Καὶ εἰς μὲν τὴν Δύσιν ἐλαύνουν ἐκ τῆς Βασιλευσύνης τὰ γράμματα καὶ αἱ ἐπιστήμαι, φεύγοντα τὴν μῆνιν τοῦ τουρκικοῦ ἀμνάκου. Γίνονται δεκτὰ μὲ ἀνέκφραστον ἀγαλλίασιν. Δίδουν ζωογόνον πνοὴν καὶ δύναμιν εἰς τὸ τεράστιον ρεῦμα τοῦ ὠρίμως ἀρξαμένου καὶ προετοιμάζοντος τὸ κάλλος τῆς Ἀναγεννήσεως ἀγῶνος τῶν Διδασκάλων τοῦ Ἀνθρωπισμοῦ, καὶ ἐπισχύνουν τὴν ὥραιαν προσπάθειαν εἰς τὸ ὑπὲρ τῆς ἀποκαταστάσεως τῶν ἡθῶν ἱερὸν κίνημα τῶν ἀνδρῶν ἐκείνων, οἵτινες καταδικώμενοι ἀπὸ τὸ ψυχοσωτήριον ἔργον τῆς ἀλήστου μνήμης Ἱερᾶς Ἐξετάσεως, ἐξανεστήσαν δικαίως κατὰ τῆς συχνῆς ἐπαναλήψεως τοῦ θεάματος τῶν ἐνσάρκων λαμπάδων τοῦ Νέρονος.

Εἰς δὲν τὴν Ἀνατολήν συντελεῖται ἄλλη τοῦ Ἑλληνισμοῦ ἐθνοσωτήριος προσπάθεια καὶ ἐργασία. Βαρύτερα ὅμως καὶ σκληροτέρα τῆς πρώτης. Διότι αὐτὴ εἶναι πεπωμένον, ἔχει ἀπὸ Θεοῦ ἀναλάβει τὴν ἀποστολήν, νὰ διατηρήσῃ τὸ Ἑλληνικὸν Ἔθνος ὑπὸ τὴν πρόσκαιρον δουλείαν τῶν Ὀσμανιδῶν σῶον. Καὶ τὸ διασώζει.

«Πατριάρχευε ἐπ' εὐτυχία καὶ ἔχε

τὴν φιλίαν ἡμῶν ἐν οἷς θέλεις ἔχων πάντα τὰ σὰ προνόμια, ὡς καὶ οἱ πρὸ σοῦ Πατριάρχαι εἶχον», ἀπαγγέλλει ὁ Πορθητῆς ὀλίγας ἡμέρας μετὰ τὴν Ἀλωσιν πρὸς Γεώργιον τὸν Σχολάριον, ἐκλεγέντα ὑπὸ τῶν ἐπιζησάντων ἐκ τῆς ἀηλεοῦς σφαγῆς ὀλίγων Ἑλλήνων ὡς Οἰκουμενικὸν Πατριάρχην. Καὶ εὐθὺς περαιτέρω, διὰ βερατον περὶ τοῦ ἐν λόγῳ ἐπιτάσσει «Ἴνα μη δεῖς αὐτὸν ἐνοχλήσῃ ἢ ἀντιτείνῃ, ἀλλὰ εἶναι αὐτὸν ἀναίτιον καὶ ἀφορολόγητον καὶ ἀδιάσειστόν τε ἀπὸ παντὸς ἐναντίου». Πρᾶξιν πολιτικῆς συνέσεως καὶ διπλωματικῆς δεξιοτεχνίας, οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ ἐκδήλωσιν ὑποταγῆς πρὸς τὸν νόμον τοῦ Ἰσλάμ, ἐπιβάλλοντα σεβασμὸν πρὸς τὴν Θρησκείαν τῶν καταβαλλόντων τὸν κεφαλικὸν φόρον Χριστιανῶν, ὀνομάζει ἔκτοτε ὁ ἱστορικὸς τοῦ αἰῶνος τὴν χειρονομίαν τοῦ Πορθητοῦ νεανίσκου. Θέλημα Θεοῦ ὀνομάζομεν ἡμεῖς τὸ μέγα γεγονός. Διότι ἀπὸ τότε ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης κατέστη ὁ Ἐθνάρχης τοῦ ἀλυτρώτου Γένους τῶν Ἑλλήνων. Καὶ ἡ Μεγάλη τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησία ἀνεδείχθη ἡ δύναμις ἐκείνη, ποὺ ἐπέπρωτο νὰ διατηρήσῃ ἐπὶ τέσσαρας αἰῶνας ἀλώβητον τὴν ὑπόστασιν τοῦ Ἑλληνικοῦ Ἔθνους, ἀναλαβοῦσα ἀγῶνα τιτάμιον καὶ χρυσᾶς σελίδας καταλαβόντα εἰς τὴν Παγκόσμιον Ἱστορίαν, ἀλλὰ καὶ ἀποτελοῦντα αἰώνιον καὶ ἀσβεστον παράδειγμα πρωτοφανοῦς θυσίας εἰς τὴν ἱστορίαν τῶν Λαῶν.

Ἡ ἀδιάσπαστος ἔνωσις τῆς θρησκευτικῆς μετὰ τῆς ἐθνικῆς ιδέας, προβάλλουσα τὴν ἔννοιαν τῆς Ἐκκλησίας συννοσημένην ἀπὸ αἰῶνων ἐνωρίτερον ἐν τῇ Αὐτοκρατορίᾳ μὲ τὴν ἔννοιαν τοῦ Ἔθνους, ἀπὸ τῆς Ἀλώσεως μέχρι τῆς Ἐθνικῆς ἡμῶν Παλιγγενεσίας τοῦ 1821, καθίσταται ἀμετάβλητος καὶ ἰσχυρὰ πραγματικότης, ἡ ὁποία μίαν προέβαλε διώκουσα κατεύθυνσιν καὶ ἓνα ἔχουσα σκοπὸν: «Τὸν ἀγῶνα διὰ τοῦ Χριστοῦ τὴν Πίστιν τὴν Ἀγίαν καὶ τῆς Πατριάρχου τὴν Ἐλευθερίαν».

Τὸ ἱερὸν αὐτὸ κήρυγμα κατέστη συνείδησις τοῦ ἀλυτρώτου Ἑλληνικοῦ Γένους. Κατέστη Ἰδέα. Ἀλλὰ καὶ σύνθημα μοναδικὸν τῆς Ἐκκλησίας του. Διότι διὰ νὰ ἐπιτευχθῇ ἡ ἐλευθερία τῶν Ἑλλήνων, ἔπρεπε πρῶτον νὰ διασωθῇ καὶ διατηρηθῇ τὸ Γένος. Θὰ διεσφίζετο δὲ καὶ θὰ διατηρεῖτο τὸ Γένος, ἐφ' ὅσον θὰ διεφυλάσσετο ἀλώβητος ἡ Ὀρθόδοξος Χριστιανικὴ Πίστις του, αἱ Παραδόσεις καὶ ἡ γλῶσσά του. Καὶ πρὸς τὴν προσπάθειαν αὐτὴν ἐρρίφθη ἀκάθεκτος ἡ Ἐκκλησία, παλαίονσα συνεχῶς κατὰ τε τῶν ἀπὸ τῆς Δύσεως ἀπηρῶν προσβολῶν, διὰ τῶν ὁποίων ἐβάλλετο λυσοσώδης ἡ ἀμυγῆς Ὀρθοδοξία τοῦ Γένους, καὶ τῶν ἀλλεπαλλήλων θανατηφόρων πιέσεων τῶν Ὀσμανιδῶν, ποὺ δὲν ἐβράδυναν νὰ παραβιάσουν τὸ ὑπὸ τοῦ Πορθητοῦ παραχωρηθὲν προνόμιον εἰς τὸν Ἐθνάρχην τῶν Ρωμαίων καὶ ἐκτόπων μὲ λύσαν, εἰς κάθε εὐκαιρίαν, τὴν κεφαλὴν τοῦ Γένους, τὴν Ἐκκλησίαν.

Ἐπὶ τὴν συνεχῆ ἀπειλὴν τοῦ ἰκριώματος, ὅπερ ἀντιμετώπισαν γενναίως δεκάς ὀλη Πατριαρχῶν ἁγίων διὰ μέσον τῶν τεσσάρων αἰῶνων τῆς δουλείας, ὡς Κύριλλος Α', ὁ Λούκαρις (1638), ὁ Κύριλλος Β', ὁ

Κονταρής (1639), ὁ Παρθένιος Α' (1649), ὁ Παρθένιος Β' (1651), ὁ Παρθένιος Γ' (1657), ὁ Γαβριήλ Β' (1659), ὁ Μελέτιος Β' (1769), ὁ ὁ Ραφαήλ Β', ὁ Κύριλλος Σ' (1821) καὶ ὁ Γρηγόριος Ε' (1821), ἀλλὰ καὶ ἑκατοντὰς Ἀρχιερέων καὶ χιλιάδες ἱερέων, ἢ ἀπὸ τοῦ ἔτους 1454 ἰδρυθείσα εἰς ΚΠολιν Πατριαρχικὴ Ἀκαδημία, δηλαδὴ ἡ Μεγάλῃ τοῦ Γένους Σχολή, διετηρήθη ἐπὶ αἰῶνας ὑπὸ τὴν ιδιότητα τοῦ ἀνωτάτου ἐκπαιδευτικοῦ φητωρίου τοῦ Γένους, τοῦ παιδεύοντος τὸ ἔθνικόν φρόνημα καὶ ἐξεγείροντος τὸ Ἐθνικὸν αἴσθημα, τοῦ διαφωτίζοντος τὴν ἔθνικὴν συνείδησιν τῶν ἐκπαιδευομένων καὶ μεταδίδοντος καὶ διαδίδοντος τὴν παιδεύσιν ἀπὸ γενεᾶς εἰς γενεάν. Παρὰλλήλως δέ, ὅλα τὰ ἐκκλησιαστικὰ κέντρα καὶ ὅλα τὰ Μοναστήρια, μὲ ἐπὶ κεφαλῆς τὰς Ἱερὰς Μονὰς τοῦ Ἀγίου Ὁρους, ὅπου διέλαμψεν ἡ Ἀθωαῖα Ἀκαδημία, κατέστησαν ἀειθαλῆ πνευματικὰ φητώρια, ἐκτρέφοντα διδασκάλους τοῦ δούλου Γένους καὶ ἀναδεικνύοντα ὑπερμάχους τῆς Πίστεως καὶ τῆς Πατρίδος, ὡς ὑπῆρξαν ὁ Ἐδγένιος Βούλγαρις, ὁ Νικηφόρος Θεοτόκης, ὁ ἀγρίως ἀπαγχονισθεὶς ἅγιος Κοσμάς ὁ Αἰτωλός καὶ πλείστοι ἄλλοι. Ὑπὸ τὴν συνεχῆ ἀπειλὴν τῆς ρομφαίας τοῦ ἀπίστου Κατακτητοῦ οἱ πολεμάρχαι τῆς Πίστεως καὶ τῆς Πατρίδος, οἱ γενναῖοι Μοναχοί, ἴδρουν τὸ «Κ ρ υ φ ὀ Σ χ ο λ ε ι ὀ», πὸν τόσον συνέβαλεν εἰς τὴν σωτηρίαν τῆς πατρίδος γλώσσης καὶ τὴν παιδείαν τῶν ἑλληνοπαίδων:

« Ἀπ' ἔξω μανροφόρ' ἀπελπισιὰ
πικρῆς σκλαβιάς χειροπιαστὸ σκοτάδι
καὶ μέσα στὴ θολόκτιστη ἐκκλησιὰ
(στὴν Ἐκκλησιὰ πὸν παίρνει κάθε βράδυ
τὴν ὄψιν τοῦ σκολειοῦ)
τὸ φοβισμένο φῶς τοῦ κωνδηλιοῦ
τρεμάμενο τὰ ὄνειράτα ἀναδέυει
καὶ γύρω τὰ σκλαβοπόπλα μαζεύει.
Ἐκεῖ καταδιωγμένη κατοικεῖ
τοῦ σκλάβου ἢ ἀλυσόδετη Πατρίδα·
βραχνὰ ὁ παπᾶς, ὁ δάσκαλος ἐκεῖ
θερινεὶ τὴν ἀποσταμένη ἐλπίδα
μὲ λόγια μαγικά.
Ἐκεῖ ἡ ψυχὴ μικρότερο ἀγροικᾷ
τὸν πόνο τῆς σκλαβιάς της, ἐκεῖ βλέπει
τί ἔχασε, τί ἔχει, τί τῆς πρέπει.
Μὴ σκιάζεσθε στὰ σκότη. Ἡ λευτεριά
σὰν τῆς ἀγῆς τὸ φεγγαβόλο ἀστέρι
τῆς νύκτας τὸ ξημέρωμα θὰ φέρῃ».

Καὶ μὲ τὸν ἀγῶνα αὐτόν, μὲ τὰ συνθήματα αὐτὰ ἡ Ἐκκλησία διασφύζουσα Πίστιν, Παραδόσεις καὶ γλώσσαν τοῦ ὑποδοῦλου Γένους, διατηρεῖ ἀνὰ πᾶσαν στιγμὴν ἄσβεστον τὸν σπινθῆρα διὰ τὴν Ἐλευθερίαν. Οὔτε τὸ ἰκρίωμα, οὔτε ἡ σπάθη τοῦ Τούρκου φοβίζει. Ἀλλὰ πάντοτε ἀναζητεῖται ἡ εὐκαιρία τῆς ἀποτινάξεως τοῦ ζυγοῦ. Δέκα θανατηφόροι ἀπόπειραι ἐπιχειροῦνται μὲ τὴν Ἐκκλησίαν ἐπὶ κεφαλῆς ἀπὸ τοῦ 1495 μέχρι τοῦ 1821, πὸν θυσιάζει εἰς τὸν ἀγῶνα διὰ τὴν Ἐλευθερίαν ἑκατοντάδας κληρικῶν. Καὶ διὰ τὰ ἀναφέρωμεν ὀλίγα παραδείγματα τῶν 1575 οἱ Ἀρχιεπίσκοποι Πατρῶν καὶ Θεσσαλονίκης κείονται ἐπὶ τῆς πυρᾶς, τὸν Μάρτιον τοῦ 1684 ὁ Κορίνθου Ζαχαρίας

ἀποκεφαλίζεται, τῶν 1767 ὁ Λακεδαιμόνος Ἀναστάσιος Λαμπάρδης ἀποκεφαλίζεται ἐντὸς τῆς Μητροπόλεως τοῦ Μυστρᾶ, μετὰ δύο δὲ ἔτη Μελέτιος Β', ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης, ἀνασκοποῦνται εἰς τὸ κούτσουρον καθ' ὃν χρόνον καρατομοῦνται ὁ Γρηγόριος Καλλιμάχης, ἡγεμὸν τῆς Μολδαβίας καὶ ὁ μέγας Διερχιμενὸς τῆς Ὑψηλῆς Πύλης πρίγκιψ Νικόλαος Σουτς, διὰ τὰ ἀκολουθήσαν αἱ ἀπεργραπτοὶ σφαγαὶ πὸν ἐπικολοῦθησαν τὴν ἀποτυχοῦσαν ἐπανάστασιν τῆς Μάνης τῶν 1770, ὅτε ἐπιστεῦθη καὶ πάλιν ὅτι ὁ Ρωσικὸς στόλος τοῦ Θεοδώρου Ὁρλώφ ἐκινήθη διὰ τὴν ἑλευθερίαν τῶν Ἑλλήνων. Καὶ ἐνῶ τὸν ΙΗ' αἰῶνα ἡ παιδεία μεταξὺ τοῦ ὑποδοῦλου Γένους ἀκτινοβολεῖ, διότι κυριαρχοῦν τὰ μεγάλα πνεύματα τοῦ Ρήγα καὶ τοῦ Ἀδαμαντίου Κοραῆ, πὸν συνεχῶς ἐβροντοφῶνον «Κά μ ε τ ε σ χ ο λ ε ι α», καὶ ὁ ἀγὼν τῶν ἀρματολῶν καὶ Κλεφτῶν προητοίμαζε θετικῶς τὴν ἡμέραν τῆς ἀναστάσεως τοῦ Γένους, ὁ ΙΘ' αἰὼν ἀνατέλλει μὲ τοὺς θριαμβευτικὸς ἀγῶνας τῶν Σουλτανῶν, ὅπου τῶν 1803 κυριαρχοῦν μεταξὺ τῶν Δράκων, τῶν Τζαβελαιῶν καὶ τῶν Μποτσαράϊων αἱ ἡρωϊκαὶ μορφαὶ τοῦ γενναίου μοναχοῦ Σαμονήλ, τοῦ Παπᾶ Δημήτρη καὶ τοῦ Παπᾶ Εἰθυμίου Βλαχάβα, τοῦ ὁποῦ τὸν διάλογον μετὰ τοῦ φρικτοῦ Ἀλῆ Πασσᾶ διέσωσεν ὁ λαϊκὸς ποιητῆς:

Γίνεσαι Τοῦρκος, βρὲ παπᾶ;
Κί οἷλα τὰ συμπαθᾶ.
Ρωμῆος ἐγὼ γεννήθηκα,
Ρωμῆος θὲν ἄπεθάνω.

Καὶ αὐτό, ἵνα ἡ πορεία πρὸς τὴν ἀπελευθέρωσιν συνεχισθῆ σταθερῶς καὶ μὲ ἐπὶ κεφαλῆς τὴν Ἐκκλησίαν τὸ ἔθνος ἀχθῆ πρὸς τὴν μεγάλην στιγμὴν, ἣτις θὰ ἐχάριζε τὸ μέγιστον τῶν ἀγαθῶν, τὴν Ἐλευθερίαν. Οὔτε τὰ μαρτύρια τοῦ Κατσαντώνη, ὅστις συλληφθεὶς καὶ ὀδηγηθεὶς εἰς Ἰωάννινα ἐθανατώθη, οὔτε τὰ μαρτύρια ἄλλων ἀγωνιστῶν ἀνεκοπὸν τὴν ἀπελευθερωτικὴν προσπάθειαν. Οὔτε ὁ ἀγριὸς θάνατος τοῦ Λεπενιάτη, οὔτε ἄλλα τραγικὰ παθήματα τῆς ἡρωϊκῆς φρουρᾶς τοῦ Ἑλληνικοῦ Γένους ἦσαν ἱκανὰ νὰ ἀνατρέψουν τὸν ροῦν τῶν γεγονότων, ἅτινα ὠδήγουν πρὸς τὸ μέγα 1821.

Καὶ ἡ ὥρα ἐπέστη. Τὸ ἔργον τῆς Φιλικῆς Ἐταιρείας εἶχε πλέον ολοκληρωθῆ. Τὸν Ὀκτώβριον τοῦ 1820 πανταχοῦ τῆς Ἑλλάδος μετεδίδοτο τὸ παρὰ τοῦ ἱεροκλήρικος Ἰωσάφατ Βυζαντίου διασαλπίζομενον: «Ὁ ποιοὶ σκοτωθῆ ἢ λαβωθῆ ἢ Πατρις θέλει τὸν βραβεύει». Ὅτε δ' ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης Γρηγόριος Ε' κληθεὶς διὰ τρίτην φορὰν εἰς τὸν θρόνον εὐρέθη ἐν μέσῳ ἐπαναστατικοῦ ὄργασμοῦ, ὁ Ἀλέξανδρος Ὑψηλάντης ἀπέστειλεν ἐκ τοῦ Ἰασίου εἰς τὴν Πελοπόννησον τὸν ἀρχιμανδριτὴν Γρηγόριον Δικαῖον Παπαφλέσαν, ὅστις μὲ τὸ ἀδάμαστον θάρρος του καὶ τὴν ἀνεξάντλητον δραστηριότητά του, βοηθούμενος ἀπὸ τὸν ἐκ Τριπόλεως ἀρχιμανδριτὴν Ἱερόθεον Ἀθανασόπουλον, ἐπίσης Φιλικόν, ἐπειθε κατ' Ἰανουάριον 1821 ἐν Αἰγίῳ τοὺς εἰς μυστικὴν συνεδρίαν συνελθόντας Ἀρχιερεῖς καὶ προεστώτας τοῦ Μωρηῶ νὰ κηρύξουν τὴν Ἐπανάστασιν τὴν 25ην Μαρτίου 1821.

Καὶ ἐνῶς ὁ Καϊμακάκης τῆς Τριπολιτσᾶς μετ' ὀλίγον ἐφυλάκιζε τὸν Τριπόλεως Δανιήλ, τὸν Μονεμβασίας Χρῦσανθον, τὸν Ἀνδρούσης Ἰωσήφ, τὸν Ὠλένης Φιλάρετον καὶ ἄλλους προκρίτους, τὴν 23ην Μαρτίου 1821 τὰ καρνοφύλλια τῶν Μανιατῶν ὑπὸ τὴν ἡγεσίαν τοῦ Πετρόμπετη Μανρομιχάλη ἐκρότον καὶ κατελάμβανον τὴν Καλαμάταν, τὴν δὲ 25ην Μαρτίου 1821 ὁ Παλαιῶν Πατρῶν Γερμανὸς εἰς τὴν Ἱερὰν Μονὴν τῆς Ἁγίας Λαύρας ὕψωνεν ὑπερηφάνως τὴν Σημαίαν τῆς Ἐπαναστάσεως τοῦ Γένους μετ' ὑπέροχον σύνθημα: «Ζήτω ἡ Ἐλευθερία. Καὶ στήν Πόλιν νὰ δῶσῃ ὁ Θεός.»

Καὶ τὸ Γένος ὡς μία ψυχὴ ἐγεροθὲν ἐκτόπα τὸν Κατακτητὴν πανταχόθεν. Ἀλλὰ καὶ ἡ Ἐκκλησία πρώτη ἐκαλεῖτο εἰς προσφορὰν τρομακτικῶν θυσιῶν. Ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης Γρηγόριος ὁ Ε', ὅστις ὑπῆρξεν ὁ κατ' ἐξοχὴν στυλοβάτης τῆς Ἐπαναστάσεως, πλὴν ἵνα ἀποτρέψῃ τὸν ἄμεσον σφαγιασμόν τῶν Ἑλλήνων τῆς Κωνσταντινουπόλεως καὶ τῆς Μ. Ἀσίας, προεφασίσθη ὅτι κατεδίκαζεν αὐτήν, ἐθυσιάζετο πρῶτος εἰς τὸν βωμὸν τῆς Ἐλευθερίας, ἀπαγχονιζόμενος τὴν 10-4-1821, ἡμέραν τοῦ Ἁγίου Πάσχα, εἰς τὴν μεσαιῶν Πύλῃν τῶν Πατριαρχείων, τὴν αὐτὴν ἡμέραν ἀπαγχονιζόμενων τῶν Μητροπολιτῶν Ἐφέσου Διονυσίου, Ἀγκιάλου Εὐγενίου καὶ Νικομηδείας Ἀθανασίου. Εὐθὺς μετ' ὀλίγον ὁ πρόφῃν Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης Κύριλλος Σ' συνελαμβάνετο εἰς Ἀδριανούπολιν καὶ ἀπαγχονιζέτο, ἀπεκεφαλίζοντο δὲ ταυτοχρόνως καὶ μετ' αὐτὴν οἱ Μητροπολίται Ἀδριανουπόλεως, Σωζοπόλεως, Κίτρους, Δέρκων, Θεσσαλονίκης, Τυρνόβου, Μυριουπόλεως, Ἄρτης, Σερρών, Ἰωαννίνων, Γρεβενῶν, Λαρίσης καὶ ἑκατοντάδες ἱερέων. Κατ' Ἰούλιον 1821 ἀπαγχονιζέτο εἰς τὴν ἀλύτρωτον Κύπρον ὁ Ἀρχιεπίσκοπος πάσης Κύπρου Κυπριανὸς καὶ ἐκαρτομοῦντο ὁ Πάφου Χρῦσανθος, ὁ Κιτίου Μελέτιος καὶ ὁ Κυρηνεῖας Ααρρέντιος, ταυτοχρόνως σφαζομένων ἐπὶ 30θήμερον τοῦ πλείστου τῶν ἱερέων καὶ Μοναχῶν τῆς Νήσου καὶ χιλιάδων Κυπρίων πατριωτῶν, ἐνῶ κατὰ τὴν αὐτὴν ἐποχὴν εἰς τὴν μεγαλόνησον Κρήτην ἐκαρτομοῦντο ὁ Χανίων Μελχισεδέκ, ὁ Ἡρακλείου Γεράσιμος, ὁ Κνωσσοῦ Νεόφυτος, ὁ Ρεθύμνης Γεράσιμος, ὁ Σητείας Ζαχαρίας καὶ πλείστοι ἄλλοι Κληρικοί νεομάρτυρες.

Ταυτοχρόνως, ἅμα τῇ ἐνάρξει τοῦ ἀγῶνος, αἱ Ἱερὰι Μοναί, εἰσακούουσαι εἰς τὴν φωνὴν τῆς Πατρίδος, διέθετον ὄλην τὴν περιουσίαν των ὑπὲρ τοῦ Ἔθνους, καὶ ἐξεποιούντο πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον τὰ πάντα μέχρι τῶν ἱερῶν σκευῶν, ὡς ἄλλοτε ἐπὶ Ἡρακλείου ἐξεποιήθησαν τὰ ἱερὰ σκευὴ τῆς Ἁγίας Σοφίας καὶ τῶν ἄλλων ἱερῶν Ναῶν τῆς Βασιλευσύης, διὰ νὰ ἐξοικονομηθῶν τὰ μέσα τοῦ κατὰ τῶν Περσῶν πολέμου. Καὶ Κληρικοί Πολεμάρχαι ἠγοῦντο σωμάτων στρατιωτικῶν καὶ ἡρωϊκῶς ἐπιπτον, ὅπως ὁ Σαλώνων Ἡσαΐας εἰς τὰς Θερμοπόλεις, τὸ σύμβολον τοῦ ἀγωνιζομένου Ἔθνους ὁ Ἀθανάσιος Διάκος εἰς τὴν Ἀλαμάναν, ὁ ἄγνωστος ἀρχιμανδρίτης εἰς τὸ ὄλοκαύτωμα τῶν Ψαρρῶν, ὁ ἀρχιμανδρίτης Ἀρσένιος Κρέστας εἰς τὸ Ἀνάπλι, ὁ Ἱερισσοῦ καὶ Ἁγίου Ὁρους Ἰγνάτιος εἰς τὴν Χαλκιδικήν, ὁ δημιουργὸς τῆς Ἐπαναστάσεως Παπαφλέσ-

σας εἰς τὸ Μανιάκι, ἢ ἐγίνοντο ὄλοκαύτωμα οἱ ἴδιοι ὅπως εἰς τὴν ἔξοδον τοῦ Μεσολογγίου ὁ ἀειμνηστος Ρωγῶν Ἰωσήφ.

Καὶ τὸ Ἔθνος ἠλευθερώθη. Κατέστη Βασίλειον καὶ ἐκλήθη καὶ πάλιν εἰς τὰς ἐπάλλξεις, διὰ νὰ συνεχίσῃ τὴν ἱστορίαν του ἐν μέσῳ τῶν Λαῶν τῆς Γῆς.

Ἀλλὰ τίς πρῶτος συνέβαλε εἰς τὸν ἀγῶνα δημογραφίας Κράτους; Τίς πρῶτος συνέβαλε ὥστε νὰ ἀποκτήσῃ τὸ νέον Βασίλειον πνευματικὴν καὶ οἰκονομικὴν ἀνεξαρτησίαν; Ἡ Ἑλληνικὴ Ἐθνικὴ Ἐκκλησία, τῆς ὁποίας ἀπὸ τοῦ 1833 μέχρι τοῦ 1835 416 Μοναστήρια διετέθησαν καὶ ὀλόκληρος ἡ ἀμύθητος περιουσία των διετέθη ὑπὲρ τοῦ Κράτους, ὃν χρόνον Κληρικοὶ διαπρεπεῖς ὡς ὁ Κωνσταντῖνος Οἰκονόμος ὁ ἐξ Οἰκονόμων, ὁ Ἀθηῶν Μισαήλ Ἀποστολίδης, ὁ Τήνου Ἀλέξανδρος Λυκούργος, ὁ Κωνουρίας Διονύσιος καὶ πλείστοι ἄλλοι ἀνεδείχθησαν εἰς πρῶτους Διδασκάλους τοῦ νέου Κράτους.

Καθ' ὅλους τοὺς μεταπελευθερωτικὸς χρόνους, χρόνους ἐπίσης σκληροῦ καὶ ἀγωνιστικοῦ, ἢ Ἑλληνικὴ Ἐθνικὴ Ἐκκλησία, παρὰ τὴν πρωτοπορείαν της εἰς τὴν ὄλην μορφωτικὴν προσπάθειαν τοῦ Ἔθνους, δὲν ἔπαυε νὰ πρωταγωνιστῇ καὶ εἰς πᾶσαν ἀπελευθερωτικὴν τῶν ἀλύτρωτων Ἑλλήνων προσπάθειαν. Τὸ Ἔθνος συνέχιζε παντοιοτρόπως τοὺς Ἐθνικοὺς ἀγῶνάς του καὶ ταυτοχρόνως εἰς τὴν Μακεδονίαν, εἰς τὴν Ἠπειρὸν, εἰς τὴν Θράκην, εἰς τὴν Μικρὰν Ἀσίαν ἀνηγειροῦντο συνεχῶς νέοι Ἑλληνικοὶ Ναοὶ τοῦ Κυρίου καὶ Σχολεῖα. Ἡ συνόφανσις Ἔθνους καὶ Θρησκείας ἦτο πάντοτε ἀπόλυτος.

Τὸ ὄλοκαύτωμα τοῦ Ἀρκαδίου τὸ ἔτος 1866 εἰς τὴν Μεγαλόνησον Κρήτην, ὁ ἀγὼν τῶν προνομίων εἰς τὴν ΚΠολιν ἐπὶ Διονυσίου Ε' κατὰ τὰ ἔτη 1886 - 1891, μετὰ τὰς ἀνεκδιηγῆτους ὀμότητας τοῦ 1889, ἀποτελοῦν τὴν ὀλοκλήρωσιν τῆς συμβολῆς τῆς Ἐκκλησίας μας εἰς τὴν ἐπιτέλεσιν τοῦ μεγάλου Ἑλληνικοῦ θαύματος τοῦ 19' αἰῶνος.

Εἶναι ἐκτὸς πάσης ἀμφιβολίας ὅτι ἡ Παγκόσμιος Ἱστορία δὲν ἔχει νὰ ἐπιδείξῃ παρομοίαν περίπτωσιν. Οὔτε εἰς ἀγῶνας, οὔτε εἰς θυσίας, οὔτε εἰς ἔθνικόν μεγαλεῖον. Ὁ Ἑλληνικὸς Φοῖνιξ ἀναγεννηθεὶς ἐκ τῆς τέφρας του προέβαλεν ὡς σύμβολον αἰώνιον καὶ ἀθάνατον τοῦ ἀναγεννωμένου Ἑλληνικοῦ Γένους. Καὶ τὸ δένδρον τῆς Ἑλληνικῆς Ἐλευθερίας ἀνέθαλε πλήρες ζωῆς, καθ' ὃν χρόνον οἱ κλώνοι του ἤρχισαν, εὐθὺς ἀμέσως, νὰ ἐξαπλώνονται πρὸς κἆθε σημεῖον τῆς Ἑλληνικῆς Πατρίδος. Οἱ Ἕλληνες, ἐπωμισμένοι τὴν βαρεῖαν κληρονομίαν τῶν Μαραθωνομάχων, τῶν Τριακονοσίων τοῦ Λεωνίδα, τῶν νικηφόρων στρατιῶν τοῦ Μεγάλου Ἀλεξάνδρου, τῶν λεγεῶνων τοῦ Ἡρακλείου, τοῦ Βουλγαροκτόνου καὶ τῶν Κομνηνῶν, ἀπεδύθησαν εἰς τὸν ὑπέροχον ἀγῶνα, ἀγωνισθέντες διὰ τοῦ Χριστοῦ τὴν Πίστιν τὴν Ἁγίαν καὶ τῆς Πατρίδος τὴν Ἐλευθερίαν, ἐντελῶς μόνοι των. Ἐντελῶς ἀβοήθητοι. Ἐντελῶς ἀπροστάτευτοι καὶ ἐν πολλοῖς ἀντὶ οἰασθῆναι ἐκδηλώσεως συμπαθείας καὶ συμπαραστάσεως εἰς τὸν τιτάνιον ἀγῶνά των συνήρτησαν τὴν ἀπροκάλυπτον ἐχθρότητα τῶν ἰσχυρῶν τῆς ἐποχῆς των, τῶν λεγομένων Χριστιανικῶν Λαῶν τῆς Δύσεως. Ὁ διαρκούν-

τος τοῦ Ἀπελευθερωτικοῦ μας Ἀγῶνος ἀναπτύχθεις φιλελληνισμὸς ἐπεβλήθη ἐκ τῶν πραγμάτων, οφείλον τὴν αἰτίαν του εἰς ἄτομα μεμονωμένα, εἰς ψυχὰς ὠραίας καὶ εὐγενεῖς, πὺν ἐλάτρευον τὴν Ἐλευθερίαν καὶ ἐθαύμαζον τὸ πανάρχαιον Ἑλληνικὸν μεγαλεῖον καὶ τὸ ἀθάνατον Ἑλληνικὸν πνεῦμα. Τὰ κράτη ἠκολούθησαν τὰ ἄτομα, ὅταν δὲν ἠδύνατο νὰ πράξουν ἄλλως καὶ τὰ ἠκολούθησαν ἐν ἑκαστῷ μὲ τὸν ἀντικειμενικὸν σκοπὸν τῆς ἐξυτηρητέσεως τῶν ἰδικῶν των ἐθνικῶν συμφερόντων. Τὰ ἄτομα χαράσσουν ἀείποτε καὶ ἐν παντὶ τὴν πορείαν. Τὰ σύνολα ἀκολουθοῦν. Τὰ ἄτομα δίδουν τὰς κατευθύνσεις. Τὰ σύνολα πειθαρχοῦν. Οὐδεμία ξένη Δύναμις ἐνδιεφέρθη καθ' ἑαυτὴν δι' αὐτὴν τὴν Ἑλλάδα. Ἡ λεγομένη ἐπιρροή συνεκκίνει. Καὶ οἱ λεγόμενοι φίλοι μας περὶ τὴν ἐπιρροὴν ταύτην ἐμάχοντο ἀλλήλους ἢ καὶ αὐτὴν τὴν Ἑλλάδα.

Τὸ Ἑλληνικὸν θαῦμα τοῦ 1821 ὑπῆρξεν ἀπολύτως καὶ καθ' ὁλοκλήριον θαῦμα καὶ δημιουργία τῶν Ἑλλήνων. Καὶ ὁ 19^{ος} αἰὼν, ὁ ἀποφασιστικὸς διὰ τὰς τύχας τοῦ δούλου Γένους αἰὼν, ἐγέννησε καὶ ἀπεθέωσεν ὅτι ἐκνοφορεῖτο εἰς τὴν ψυχὴν τοῦ ἔθνους ἀπὸ τῆς 29ης Μαΐου 1453.

Καλλίτερα μιᾶς ὥρας ἐλεύθερη ζωὴ παρὰ σαράντα χρόνια σκλαβιὰ καὶ φυλακῆ,

ὅπως ἐτραγουδοῦσεν ὁ ἐθνικὸς μας βάρδος, ὁ ἐθνομάρτυς Ρήγας, πιστεύον ὅτι ἡ Ἐλευθερία εἶναι ἀληθῶς δύναμις τῆς ψυχῆς. Καὶ ἡ δύναμις αὐτὴ οὐδ' ἐπὶ στιγμὴν ἀπεναρκόθη εἰς τὴν Ἑλληνικὴν ψυχὴν. Ἀπὸ τῆς ἐπομένης τῆς Ἀλώσεως, ὁ μέγας ὁδηγὸς τοῦ ἀλυτρώτου Γένους, ἡ Ἑλληνικὴ Ἐθνικὴ Ἐκκλησία, οὐδέποτε ἔπαισε περὶ αὐτὴν ἀσχολουμένη.

III.

Ὁμολογίαν, παγκοσμίου ἀναγνωρίσεως, ἀποτελεῖ ἡ διδασκαλία ὅτι τὸν ὑπέρτατον ρόλον καὶ τὴν καθηγιασμένην ἀποστολὴν τοῦ ὑπερμάχου τῆς Ἐλευθερίας ἔταξεν ὁ Μέγας Θεὸς εἰς τὸ Γένος τῶν Ἑλλήνων. Ἱστορία πεντακοσίων αἰῶνων ἀδιαφύστως μαρτυρεῖ περὶ τούτου, πιστοποιεῖ ὅτι τὰ πάντα ἀμεταβλήτως διακλιόνται καὶ σταθερὰ διαγράφεται ἡ πορεία διὰ τὸ μεγαλεῖον τῆς Φυλῆς. Ἀγῶνες συνεχεῖς, σκληροὶ καὶ ὠραῖοι. Ἀλλὰ καὶ μόνον ἀγῶνες.

Ὁ Κ' αἰὼν, τοῦ ὁποῦ προ πολλοῦ διετρέξαμεν τὸ ἡμῖν, ὄχι μόνον δὲν ὑστέρησεν εἰς ἀδιάκοπον προσφορὰν ἐθνικῶν θυσιῶν, ἀλλὰ τούναντίον προβάλλει καταπληκτικῶς ὑπερέχων ὁλοκλήρου τοῦ ἡρωϊκοῦ παρελθόντος. Εἶναι γεμᾶτος ἀπὸ ἀλλεπαλλήλους ἀπελευθερωτικῶν ἀγῶνας, ἀπὸ συνεχεῖς ἱερεῖς πολέμους ὑπὲρ βωμῶν καὶ ἐστιῶν. Μεγάλα ἐθνικὰ ὄνειρα πρὸς στιγμὴν φαίνονται πραγματοποιούμενα, ἀλλὰ καὶ τρομακτικοὶ ἐπιφύλακτοι παραδοκοῦντες ἀκολουθοῦν. Μεγάλα ἐθνικὰ προσδοκία, ὡς χίμαιραι θεωρούμεναι, αἴφνης λαμβάνουν σάρκα καὶ ὄσθα, καὶ ἀπίστευτα κατορθώματα, πὺν ἐπιτυγχάνονται μὲ ποταμὸν αἱμάτων, κατὰ τρόπον καταπληκτικῶν κατακρημνίζονται εἰς ἀβύσσους. Ἀντιθέσεις ἀλλόκοτοι καὶ ἀπίστευτοι. Ἀπὸ τὰς ἀντιθέσεις ὅμως αὐτὰς γεννῶνται ἡ ἁρμονία καὶ τὸ μεγαλεῖον τῶν πεπραγμένων τῆς Φυλῆς.

Ἔτσι ὁλοκλήρου τὸ πρῶτον τέταρτον τοῦ Κ' αἰῶνος προβάλλει τὴν Ἑλλάδα ἀποδομένην εἰς ἄνευ διακοπῆς τρομακτικὸς ἀπελευθερωτικὸς ἀγῶνας, ὅπως τῆς Ἀνατολικῆς καὶ Δυτικῆς Μακεδονίας, τῆς Νοτίου καὶ τῆς Βορείου Ἠπείρου, τῆς Ἀνατολικῆς καὶ τῆς Δυτικῆς Θράκης, τῶν Νήσων τοῦ Ἀρχιπελάγους, τῆς μεγαλονήσου Κρήτης, τῆς Μικρᾶς Ἀσίας, ἀλλὰ καὶ συμμετοχὴν εἰς τὸν Ἀ' Παγκόσμιον Πόλεμον καὶ τὴν σκληρὰν ἐκστρατείαν τῆς Οὐκρανίας.

Κατὰ τὴν ἐνδοξον, ὅσον μεγαλειώδη καὶ τραχεῖαν, περιοδὸν ἐκείνην ἐνεσαρκώθη τὸ μέγα δράμα τῆς Μεγάλης Ἰδέας τοῦ Ἑλληνισμοῦ, συνελήφθη ἡ ἐθνικὴ ἀξίωσις τῆς Μεγάλης Ἑλλάδος. Ὁ ἀγὼν διὰ τὴν Ἐλευθερίαν ὑπῆρξεν ἄνευ προηγουμένου. Οἱ ἀπ' αἰῶνων ἀκατάβλητοι μαχηταὶ τῆς Ἐλευθερίας, οἱ ἀλύτρωτοι ἀδελφοὶ Ἕλληνες, ἔζησαν ἡμέρας εὐτυχίας, ἡμέρας θεορίας ἐν μέσῳ τῶν ἐλευθερωτῶν ἀδελφῶν των, τῶν Ἑλλήνων στρατιωτῶν, καὶ ἀπῆλυσαν τὴν γλυκεῖαν θαλπωρὴν τῆς μητρικῆς ἀγκάλης. Τὸ ἔθνος ἐπανηγύρισεν ἐπὶ ἔτη τὴν κωνσταντινὴν κυματίζουσαν εἰς τὴν Βασιλεύουσαν, ὅπου θριαμβευτικῶς εἰσήλθον αἱ στρατιωτικαὶ καὶ ναυτικαὶ δυνάμεις του. Ὁ θρυλικὸς «Ἀβέρωφ» ἐναυλόχει ἐμπροσθεν τῶν Ἀνακτόρων τοῦ Σουλτάνου καὶ τὰ Ἑλληνικὰ τηλεβόλα κατεῖχον τὰς θέσεις πρὸ ἐκράτει ὁ Κωνσταντῖνος ΙΑ', ὁ Παλαιολόγος, ὁ τελευταῖος ὑπερασπιστὴς τοῦ ἀθανάτου Βυζαντινοῦ μεγαλείου. Τὰ ἐθνικὰ ὄνειρα δὲν ἔμεινον ὄνειρα. Ἠγγισαν νὰ γίνωνται πραγματικότης. Καὶ ἐνῶ ὁ πολιοῦς Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης Ἰωακείμ ὁ Γ', ὄλιγον ἐνωρίτερον, ἀκράτητος ἐξ ἐνθουσιασμοῦ κατὰ τὴν προέλασιν πρὸς τὴν Κωνσταντινούπολιν τῆς ἑλληνικῆς Στρατιᾶς, ἠξίον τὴν παράδοσιν εἰς αὐτὸν τῶν κλειδιῶν τῆς «Μεγάλης Ἐκκλησιᾶς», τότε εἶς φλογερὸς κληρικὸς ἐντὸς τοῦ Ναοῦ τῆς Ἁγίας Σοφίας καθίστα τὸν θρόνον πραγματικότητα!

Ὅλοι οἱ ἐθνικοὶ ἀγῶνες αὐτοὶ διεξήχθησαν μὲ τὴν βοήθειαν τοῦ Θεοῦ καὶ ἐν ὀνόματι τῆς Χριστιανικῆς καὶ τῆς Ἑλληνικῆς Πίστεως. Ἡ δὲ Ἑλληνικὴ Ἐθνικὴ Ἐκκλησία, ὑπέρμαχος πρωτοπόρος τῆς Ἐλευθερίας τοῦ Γένους, ὑπῆρξεν ὁ ἀκατάβλητος ὁδηγὸς αὐτοῦ.

Πρῶτῃ εἰς τοὺς αἱματηροὺς ἀγῶνας, Πρῶτῃ εἰς τὰς ἄνευ προηγουμένου θυσίας.

Μέγας ὁ ἀριθμὸς τῶν ἀπελευθερωτῶν Ἑλλήνων Ἱεραρχῶν τοῦ Μακεδονικοῦ ἀγῶνος, ὡς ὁ Θεσσαλονικῆς Ἀλέξιος, ὁ Πελαγονίας Μαθαῖος, ὁ Σερρών Γρηγόριος, ὁ Καστορίας Γερμανὸς Καραβαγγέλης κ.ἄ., ἀλλὰ καὶ ἅγιοι ἐθνομάρτυρες ὡς ὁ Μελενίκου Κωνσταντῖνος καὶ ὁ Ἐλευθερονπόλεως Γερμανός, σφαιρισθέντες ἀγρίως ὑπὸ τῶν Βουλγάρων, καὶ ὁ Γρεβενῶν Αἰμιλιανός, δολοφονηθεὶς ὑπὸ παναλλίου ὄργανου τῶν Βλαχοκομιτατζήδων, τὸ ὁποῖον ὅμως ἐτιμώρησεν εὐθὺς ἡ ἡρωϊκὴ χεὶρ τοῦ Ἠπειρώτου ἀγωνιστοῦ καὶ πρότινων ἐτῶν ἀποβιώσαντος ἐγκρίτου πολιοῦ συναδέλφου ἀειμνήστου Κωνσταντῖνου Κοφινιώτου.

Τιτάνιος ὁ ἀγὼν τῶν ἀπελευθερωτῶν Ἑλλήνων Ἱεραρχῶν τῆς Ἠπείρου, ὡς οἱ ἀειμνήστοι Δρυϊνουπόλεως Βασίλειος καὶ Βελλᾶς καὶ Κοκίτσης Σπυρίδων Βλάχος, ὁ Σταυραετὸς τῆς Ἠπείρου, ἐν τοῖς κατόπις Ἰωαννῶν καὶ ἀποβιώσας ἐνδόξως ἀρχιερατεῶν ὡς Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλ-

λάδος. Καὶ οἱ δύο ὑπῆρξαν ὁ φόβος καὶ ὁ τρόμος τῶν Τούρκων καὶ τῶν Βουλγάρων.

Ἀπερίγραπτος ἡ συμβολὴ ὅλων τῶν Ἑλλήνων Κληρικῶν τῆς Β. Ἑλλάδος εἰς τοὺς νικηφόρους πολέμους τῶν ἐτῶν 1912 - 1913, ἀλλὰ καὶ τρομακτικὴ ἡ θυσία αὐτῶν, ἰδίᾳ τῶν ἐν Θράκῃ κατὰ τὴν περίοδον 1912 - 1920, τὴν ὁποίαν ὁ ἱστορικὸς τοῦ αἰῶνος ὠνόμασεν «ἐπὶ οὐρανὸν κολάσεως». Διότι εἶναι καταπληκτικῶς ἀτελείωτος ὁ πῖναξ τῶν σφαγῶν, τῶν ὁμοτήτων καὶ τῶν καταστροφῶν, αἵτινες ἐσημειώθησαν εἰς βάρος τῶν Ἑλλήνων κατὰ τὴν τραγικὴν ὀκταετίαν ταύτην εἰς τὸ ἐλληνικώτατον τοῦτο τμήμα τῆς ἁγίας Πατρίδος μας.

Πλὴν, ἀποκορύφωμα τῆς θυσίας συμβολίζει ἡ κατὰ τὸ ἔτος 1921 συμφορὰ τοῦ Πόντου, ὅτε ἀπηγγονίσθη μέγας ἀριθμὸς Κληρικῶν καὶ κατεδικάζετο εἰς θάνατον ὁ Τραπεζοῦντος Χρῦσανθος, ὁ ἐν τοῖς κατόπιν Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν, εἰς ὃν ὀφείλεται ὁ ἐξοπλισμὸς ὀλοκλήρου τοῦ πληθυσμοῦ τοῦ Πόντου τῷ 1913 καὶ ἡ διάσωσης καὶ αὐτοῦ τοῦ Τουρκικοῦ πληθυσμοῦ ἀκόμη τῷ 1914 ἐκ τῶν προελαυνόντων Ρώσων παρακλήσει τοῦ ἀποχωροῦντος Βαλῆ, ὁ ἥρωϊκὸς θάνατος τοῦ ἐθνομάρτυρος Σμύρνης Χρυσοστόμου κατ' Ἀύγουστον 1922 καὶ ὁ ταυτόχρονος σφαιρισμὸς τῶν Μητροπολιτῶν Κυδωνιῶν Γρηγορίου, Μοσχονησιῶν Ἀμβροσίου καὶ Ἰκονίου Προκοπίου, ἀλλὰ καὶ πλείστος ὅλος ἄλλων νεομαρτύρων Κληρικῶν, ὅτε οἱ Ἑλληνικοὶ Ἀετοί, προσβληθέντες πανταχόθεν καὶ προδοθέντες ὑπὸ τῶν λεγομένων Συμμάχων ὑπεχρεώθησαν ν' ἀπέλθουν ἐκ Μ. Ἀσίας.

Οὕτως ἐκλείσει μὲ τρόπον θλιβερὸν τὸ πρῶτον τέταρτον τοῦ Κ' αἰῶνος διὰ τὴν ἥρωϊκὴν Ἑλλάδα, τὴν ὁποίαν οἱ λεγόμενοι Σύμμαχοι φοβηθέντες ν' ἀντικρούσουν μεγάλην, ἠδίκησαν καὶ ἠκρωτηρίασαν μὲ τὴν ἐπαίσχυντον Συνθήκην τῆς Λωζάννης 1923, ὑποχρεώσαντες εἰς ἐκρίνωσιν τὸν Ἑλληνισμόν τῆς Μ. Ἀσίας καὶ μεταβαλόντες τὸν Οἰκουμενικὸν Πατριάρχην ἀπὸ Ἐθναρχὴν εἰς ἀπλοῦν θρησκευτικὸν ἄρχοντα, ἀπλοῦν ὑπήκοον τῆς Τουρκικῆς Δημοκρατίας.

Ἡ σύγχρονος ὁμως Ἱστορία διδάσκει ὅτι οἱ Θεοὶ τῶν Ἑλλήνων ἐξεδικήθησαν. Μετ' οὐ πολὺ ὁ Συνασπισμὸς τῶν Μ. Δυνάμεων, ὅστις τόσον ἀστόργως ἐπληξε τὸν Ἐθναρχὴν τοῦ ἀλυτρώτου Ἑλληνισμοῦ καὶ τὸ Ἑλληνικὸν Ἔθνος, οἰκτρῶς διελύετο. Ἡ διὰ τῆς ἀσυνειδήτου καταργήσεως τῆς Συνθήκης τῶν Σεβρῶν τοῦ 1920 μέγαν ἐδεργετηθεῖσα φασιστικὴ Ἰταλία καὶ ὁ Ἀυτοκράτωρ τῆς χώρας τοῦ Ἀνατέλλοντος Ἡλίου συνεμάχουν μετὰ τοῦ ἀναδιοργανωθέντος, ἠττημένου ἐν Βερσαλλίας, Γερμανικοῦ Ἔθνους καὶ ὑπενόμενον τὴν Εἰρήνην τῆς Εὐρώπης. Ἡ Γαλλικὴ Δημοκρατία δὲν ἐπέτυχε νὰ συνέλθῃ ἐκ τῶν δεινῶν τοῦ Πολέμου καταβληθεῖσα ταχῆστα μὲ τὴν εἰσβολὴν ἐντὸς αὐτῆς τῆς Χιτλερικής Βέρμαχτ καὶ ἡ πομπρὰ Ἀλβιῶν, αἰφνιδιασθεῖσα ὑπὸ τοῦ φασιστικοῦ Συνασπισμοῦ Γερμανίας καὶ Ἰταλίας τὸν Σεπτέμβριον τοῦ ἔτους 1939, ὅτε ἡ εἰρήνη διωκομένη διὰ δευτέραν ἐντὸς εἴκοσι μόλις ἐτῶν φορὰν

ἐγκατέλειπε τὴν ἀνθρωπότητα, ὑπεχρεοῦτο ἐκ τῶν πραγμάτων νὰ καλέσῃ τὴν αἰώνιαν Ἑλλάδα εἰς ἐνίσχυσιν διὰ τὴν σωτηρίαν τῶν ἰδανικῶν τῆς Ἐλευθερίας.

Καὶ ἐνθυμείσθε ὅλοι, διότι εἶναι λίαν νωπὸν τὸ παρελθόν, ὅτι ἡ Ἑλλὰς μόνη ἐστάθη τότε σύμμαχος τῆς Μεγάλης Βρεταννίας. Τὴν 28ην Ὀκτωβρίου 1940, προσβληθεῖσα ἀθαδῶς καὶ ἀνάδρως ὑπὸ τοῦ ἀριθμητικῶς κατὰ πολὺ ὑπερτέρου Φασιστικοῦ Συνασπισμοῦ, ἀπήντησε διὰ τοῦ ἱστορικοῦ «OXI». Ὑπὸ τὴν προστασίαν τῆς ἀσεβῶς προσβληθείσης τὴν 15ην Ἀυγούστου 1940 εἰς τὰ ὕδατα τῆς Τήρου Ὑπερμάχου Στρατηγοῦ ἠγωνίσθη ἀγῶνα τιτάνιον, ἐνίκησε καὶ ἐθριάμβευσε. Διέσωσε τὴν τιμὴν τῶν ἐλευθέρων Λαῶν καὶ διὰ τῆς νίκης καὶ παντοειδοῦς συμβολῆς αὐτῆς εἰς τὸν συμμαχικὸν ἀγῶνα ἔδωκε τὸν ἀπαραίτητον χρόνον διὰ τὴν προετοιμασίαν τῆς ὀριστικῆς νίκης τῶν ἐλευθέρων Λαῶν. Θὰ ἐνθυμούμεθα πάντοτε τὴν ἐκ μέρους τῆς ἐδνωμονούσης Ἀλβιῶνος ἐδήλον ἐν μέσαις Ἀθήναις τὴν 25-2-1945 ὁ Προϋπουργὸς τῆς Νίκης κ. Οὐγγυστων Τσώρτσιλλ ἐπὶ παρουσίᾳ τοῦ τότε Ὑπουργοῦ τῶν Ἐξωτερικῶν κ. Ἀντωνίου Ἡντεν: «Ἐκ βάθους καρδίας ἐλπίζω, ὅτι ἡ Ἑλλὰς θὰ καταλάβῃ τὴν πρέπουσαν θέσιν εἰς τὸν κύκλον τῶν νικηφόρων Ἐθνῶν».

Θὰ ἐνθυμούμεθα τὴν ἐπίσημον ὑπόσχεσιν αὐτὴν πάντοτε διότι δὲν λησμονοῦμεν τί ἐπηκολούθησεν εἰς τὴν Ἑλληνικὴν Πατρίδα ἀπὸ τοῦ 1941 μέχρι τοῦ 1949, καθ' ἣν ἐποχὴν ἐκτὸς τόσων ἄλλων συμφορῶν 470 Ἑλληνες Κληρικοὶ ἔδωσαν τὸ τίμιον αἷμά των εἰς τοὺς ἀγῶνας τῆς Ἑλληνικῆς Ἐλευθερίας, σφαιρισθέντες ὑπὸ Γερμανῶν, Ἰταλῶν, Βουλγάρων καὶ ξενικηθέντων εἰσβολῶν, ἑκατοντάδες ἱερῶν Ναῶν ἐσπλήθησαν καὶ ἐκάησαν, χιλιάδες παιδιῶν ἀνηράγησαν ἀπὸ τὴν μητρικὴν ἀγκάλην καὶ ὠδηγήθησαν εἰς ξένας χώρας, ὃν χρόνον οἱ ἥρωες ταγοὶ τῆς Ἐκκλησίας μας, οἱ Ἑλληνες Ἀρχιερεῖς, ὕψωνον ὑπερήφανον τὸ ἀνάστημά των πρὸ τοῦ Κατακτητοῦ καὶ κρατούντες εἰς τὸ χεῖρ τὸ σχοινὶ τῆς θυσίας τοῦ Γρηγορίου τοῦ Ε' διέσωζον ἀγωνιστικὰς ψυχὰς ἀπὸ τὸ ἐκτελεστικὸν ἀπόσπασμα, ὡς οἱ ἀείμνηστοὶ Ἀθηνῶν Δαμασκηνὸς καὶ Θεσσαλονίκης Γεννάδιος, ὁ τότε Καλαβρύτων καὶ Αἰγιαλείας καὶ ἐνδόξως ἀρχιερατεύων σήμερον καὶ κλεῖζον τὸν Ἀρχιεπισκοπικὸν Ὄρθρον Ἀθηνῶν Μακαριώτατος Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. κ. Θεόκλητος, ὁ διασώσας ἐπανειλημμένως διὰ τῆς ἥρωϊκῆς συμβολῆς του δεκάδας ψυχῶν καὶ αὐτὸ τὸ Αἶγιον, τὴν 17-12-1943, ἐκ τῆς ἀπειληθείσης καταστροφῆς του ὑπὸ τῶν Οὐγγων, ὡς καὶ πλείστοι ἄλλοι ἐπιζῶντες Ἱεράρχαι, διὰ τὸ ἔργον τῶν ὁποίων θὰ ὀμιλήσῃ ἡ Ἱστορία.

Ἀλλὰ δὲν εἶναι ἐπίσης εὐκόλον νὰ λησμονήσωμεν, ὅτι μετὰ τὴν ἐμπέδωσιν τῆς ἀσφαλείας καὶ τῆς τάξεως εἰς τὴν Πατρίδα, καθ' ἣν σύγχρονον ἐποχὴν ἡ Ἑλλὰς προβάλλει ἔξοχος δύναμις ὀργανωμένη καὶ ἐγγνωμένη διὰ τοῦ γενναίου Στρατοῦ τῆς εἰς τὴν διατήρησιν τῆς Διεθνούς Εἰρήνης, ἡ παλαιὰ Σύμμαχος τοῦ 1940 ἀντὶ τῆς ὑπεσχημένης ἀναγνωρίσεως εἰς τὴν Ἑλλάδα τῆς πρεπούσης θέσεως ἐντὸς τοῦ κύκλου τῶν νικηφόρων Ἐθνῶν ἠνέχθη τὴν παράδοσιν εἰς τὸν Ἐμβερ Χότζα τῆς μυριοποτι-

Ο ΜΥΤΙΛΗΝΗΣ ΙΑΚΩΒΟΣ (+)

Μετὰ ὀλιγοήμερον ἀσθένειαν ἀνεπαύθη ἐν Κυρίῳ τῇ Τρίτῃ 25ῃ Μαρτίου τρ. ἔτους ὁ γεραρὸς Μητροπολίτης Μυτιλήνης κυρὸς Ἰακώβος, ὄγδοηκοντούτης που τὴν ἡλικίαν. Ὁ ἀειμνήστος Ἱεράρχης, κατὰ κόσμον Παναγιώτης Νικολάου Γκιγκίλας, ἐγεννήθη ἐν Μοσχονησίοις, ἐνθα διήκουσε τὰ ἐγκύκλια μαθήματα. Τὴν γυμνασιακὴν καὶ θεολογικὴν μόρφωσιν ἔλαβεν ἐν τῇ κατὰ Χάλκην Θεολογικῇ Σχολῇ, εἰς ἣν ἀπεστάλη τῇ ἐγγυήσει τοῦ ἀειμνήστου Μητροπολίτου Σμύρνης Βασιλείου. Νεαρῶτατος τὴν ἡλικίαν, μόλις δεκαεξάετης, ἐχειροτονήθη εἰς διάκονον ὑπὸ τοῦ Μητροπολίτου Μοσχονησίων Ἰακώβου Λεβεντινίου, ἅμα δὲ τῷ πέρατι τῶν ἐν Χάλκῃ σπουδῶν αὐτοῦ, τὸ 1903, ἦλθεν εἰς Σμύρνην, ὑπηρετήσας ἐκεῖ ὡς ἀρχιδιάκονος τοῦ Μητροπολίτου Βασιλείου, διδάσκων συγχρόνως τὰ θρησκευτικὰ μαθήματα εἰς τὰ ἐν Σμύρνῃ ἐκπαιδευτήρια. Τῇ 17ῃ Μαρτίου τοῦ ἔτους 1908 ἐχειροτονήθη εἰς Πρεσβύτερον ὑπὸ τοῦ ἀειμνήστου Μητροπολίτου Ἐφέσου Ἰωακείμ, τῇ δὲ ἐπομένῃ 18ῃ, ἐχειροτονήθη εἰς Ἐπίσκοπον Χριστουπόλεως ἐν τῷ Ἱ. Νεῶν Ἁγ. Φωτεινῆς Σμύρνης ὑπὸ τοῦ αἰοῦ. Μητροπολίτου Σμύρνης Βασιλείου. Εὐθὺς ἀμέσως ὁ ἀειμνήστος ἀνέλαβε τὴν διοίκησιν τῆς Ἱ. Μητροπόλεως Σμύρνης, τοῦ Μητροπολίτου Βασιλείου ὄντος ἀσθενοῦς. Ἐν Σμύρνῃ ὑπηρε-

σμένης ἀπὸ αἵμα ἑλληνικὸν Β. Ἡπίρου καὶ ἔστησεν εἰς τὴν Κύπρον μᾶς τὰς ἀγκύνας τοῦ δημίου Χάρντιγκ, ἀγαθοῦσα πρὸ τοῦ ἰκρίωματος αὐτῶν ἀθώους ἐφήβους, ὡς τοὺς ἥρωας Καραολῆν καὶ Δημητρίου καὶ πολλοὺς ἄλλους, διότι ὑπακούσαντες εἰς τὴν φωνὴν τῆς Πατρίδος ἠγωνίσθησαν διὰ τὴν Ἐνωσιν τῆς ἀλωτρώτου θυγατρὸς μὲ τὴν Μητέρα Ἑλλάδα. Ἄλλα καὶ πέρα τούτου συνεχῶς καὶ ἀήθως ἐρωτοτροποῦσα μὲ τὴν γείτονά μας Τουρκίαν παρέμεινεν ἀσυγκίνητος πρὸ τῶν σφαγῶν τῆς ΚΠόλεως τῆς 3ης Σεπτεμβρίου 1955, αἱ ὁποῖαι κατεστιγμάτισαν διὰ μίαν ἀκόμη φοράν τὴν ἔνοιαν τοῦ Πολιτισμοῦ καὶ τῆς διεθνοῦς τιμῆς, ἔστειλε δὲ εἰς τὴν ἐξορίαν καὶ τρέμουσα ἐκ φόβου ἐμποδίζει τὴν ἐπάνοδόν των μεταξὺ τοῦ ἡρωικοῦ ποιμνίου των τὸν Ἐθνάρχη Κύπρου Μακάριον καὶ τὸν Κυρηναίαν Κυπριανὸν, σύγχρονα σύμβολα τοῦ ὑπερ τῆς Ἐλευθερίας τῆς Πατρίδος αἰωνίου ἀγῶνος τῆς Ἑλληνικῆς Ἐκκλησίας.

Σήμερον, πὸ τὸ Ἔθνος πανηγυρίζει τὴν ἐνδοξὸν ἐπέτειον τῆς Παλιγγενεσίας, στῶμεν εὐλαβῶς πρὸ τῆς ἱερᾶς μνήμης τῶν μυριάδων ἡρώων ὄλων τῶν ἐθνικῶν μᾶς ἀγῶνων. Στῶμεν εὐλαβῶς πρὸ τῆς ἱερᾶς μνήμης τῶν χιλιάδων Κληρικῶν νεομαρτύρων, πὸν ἐξεφύγησαν εἰς τὸ ἰκρίωμα ἢ ἐσφάγησαν ὑπὸ τῶν βανδάλων, μαχόμενοι διὰ τοῦ Χριστοῦ τὴν Πίστιν τὴν Ἀγίαν καὶ τῆς Πατρίδος τὴν Ἐλευθερίαν.

Καὶ εἰς εὐλαβῆς μνημόσυνον τῶν ἁγίων ψυχῶν των, βέβαιοι διὰ τὴν ἐκπλήρωσιν τῶν πανελληνικῶν ἰδεῶν, ἃς ἐπαναλάβωμεν τὴν ἐθνικὴν προσευχὴν:

Σώπασε κυρὰ Δέσποτα καὶ μὴν πολυδακρύζης.

Πάλι μὲ χρόνους μὲ καιροὺς, πάλι δικὰ μᾶς θάνα. Ζήτω τὸ Ἔθνος.

Δρ. ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ ΠΑΝΑΓΙΩΤΑΚΟΣ
Σύμβουλος τοῦ Δικηγορικοῦ Συλλόγου Ἀθηνῶν
Νομικὸς Σύμβουλος τῆς Ἐκκλησίας

τῆσε μέχρι τοῦ 1910, τὸ ἐπόμενον δὲ ἔτος ἐξελέγη ὑπὸ τῆς Ἱ. Συνόδου τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου Μητροπολίτης Δυρραχίου. Ἡ εἰς Δυρράχιον ἔλευσις τοῦ Μητροπολίτου Ἰακώβου ὑπῆρξεν ἡ ἀπαρχὴ θαρραλέων θρησκευτικῶν καὶ ἐθνικῶν ἀγῶνων αὐτοῦ, ὧν ἕνεκα κατεδικάσθη ὑπὸ τοῦ Στρατοδικείου Τιράνων εἰς ἑπταετὴ εἰρκτὴν καὶ ἀπηλάθη. Ἐπανελθὼν ὀλίγον βραδύτερον εἰς Β. Ἡπίρον, μετέσχε τῶν ἀπελευθερωτικῶν ἀγῶνων, ἀντιμετωπίσας ἐπανεπιλημμένως ἀποπειράς δολοφονίας τοῦ ὑπὸ τῶν Ἀλβανῶν. Τέλος δὲ συλλαμβάνεται καὶ δέσμιος ἀπελευνεται, διὰ δευτέραν φοράν, μέσῳ Ἀδλῶνος εἰς Κέρκυραν. Ἐν συνεχείᾳ ὁ μεταστάς μετέβη εἰς ΚΠολιν, τὸν δὲ Ἰανουάριον τοῦ 1925 ἐξελέγη Μητροπολίτης Μυτιλήνης, ποιμάντας τὴν Ἱεράν ταύτην Μητρόπολιν ἄχρι τοῦ θανάτου αὐτοῦ.

Ὁ ἀειμνήστος Ἱεράρχης ὑπῆρξεν ἀναμφ. βόλως μίᾳ ἐκ τῶν πλέον διαπρεπῶν μορφῶν τῆς Ἑλληνικῆς Ἱεραρχίας. Ἡ ἐθνικὴ, θρησκευτικὴ καὶ ἰδίᾳ κοινωνικὴ αὐτοῦ δράσις ὑπῆρξεν ἐξαιρετικὴ. Ἀληθῆς φιλάνθρωπος, ἠνάλωσε κυριολεκτικῶς ἑαυτὸν διὰ τὴν προστασίαν τῶν ἐνδεῶν καὶ πασχόντων, σπανίως δὲ παρομοία προσπάθεια ἔτυχε τοσαύτης καρποφορίας. Πάμπολλα εἶναι τὰ μνημεῖα τῆς φιλανθρωποῦ δράσεως τοῦ ἀειμνήστου Μητροπολίτου, δι' ὧν ἐκάλυψε τὴν Λέσβον ὀλόκληρον. Τὰ σπουδαιότερα τῶν ἔργων του τούτων εἶναι τὰ ἑξῆς: Γενικὸν Νοσοκομεῖον μὲ 250 κλίνας, Οἶκος τῶν ἀδελφῶν, Νοσοκομεῖον λοιμῶδων νοσημάτων, δύο Γηροκομεῖα, Ὀρφανοτροφεῖον, τρεῖς Παιδικὸι σταθμοί, Σανατόριον, ἕτερον Νοσοκομεῖον εἰς Ἀγιάσον, συγχρονισμένον κτίριον διὰ τὰς φυλακάς, Φιλόπτωχον Ταμεῖον μὲ σημαντικὴν ἀκίνητον περιουσίαν, Γεωργικὴ Σχολὴ, Λέσχα Προσκόπων, Αἰθουσα τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας, λαϊκὰ ἰατρεῖα καὶ ἕτερον κτίριον διὰ τὸ ΠΙΚΠΑ. Ἀλλὰ καὶ μακρὰν τῆς Λέσβου πολλοὶ εἶναι ἐκεῖνοι, οἵτινες ἠθάνθησαν τὴν πατρικὴν μερίμναν τοῦ ἀειμνήστου κατὰ τοὺς χρόνους τῆς κατοχῆς. Τὰ συστήματα τοῦ ΕΟΧΑ, τὸ Ἐκκλησιαστικὸν Ὀρφανοτροφεῖον Βουλιαγμένης ἐγνώρισαν καθ' ὅλην τὴν διάρκειαν τῆς κατοχῆς τὴν θερμὴν τῆς πατρικῆς φροντίδος τοῦ ἐκλιπόντος Ἱεράρχου.

Φύσις ἀνήσυχος, παρὰ τὸ γαλήνιον τῆς μορφῆς αὐτοῦ, οὐδέποτε ἐζήτησε τὴν ἀνάπαυσιν, οὐδέποτε ἀπέκαμεν ἐργαζόμενος τὸ καλόν, οὐδέποτε ἔκουράσθη μεριμνῶν, οὐδέποτε ἐγνώρισε τὴν κάμψιν καὶ τὸν νυσταγμὸν. Ἐτι δὲ καὶ ἐπ' ἐσχάτων, παρὰ τὸ βαθὺ γῆρας καὶ τὴν κατατρώγουσαν τοῦτον ἀσθένειαν, οἰστρηλατούμενος ὑπὸ ζήλου ἱεροῦ, ἔσπευδεν ὅπου τὸ καθῆκον τὸν ἐκάλει, ἱερουργῶν, κηρύττων, εὐεργετῶν καὶ ἐνισχύων τοὺς πάντας. Προσηγῆς καὶ μειλίχιος, πρᾶος καὶ ἀγαθὸς τὴν διάθεσιν, λιτὸς καὶ ἀπειριττος εἰς τοὺς τρόπους, ἀφιλοκερδῆς καὶ ἀνεξίκακος, ὑπῆρξεν ὁ ἄρχων τῆς ἐπαρχίας αὐτοῦ, ἡ φυσιογνωμία, ἣτις ἐδέσποζεν ἐπὶ 35ετίαν περίπου ὀλοκλήρου τῆς Λέσβου καὶ περίε τῆς ὁποίας ὑφάνθη ἡ νεωτέρα θρησκευτικὴ, κοινωνικὴ καὶ πολιτιστικὴ ἱστορία τῆς νήσου. Προσωπικότης κατ' ἐξοχὴν ἡγετικὴ, οὐδέποτε ἀπέφυγε τοὺς ἀγῶνας καὶ τὰς ἐξ αὐτῶν πληγὰς καὶ πόνους, μὴ καμφθεῖς, παρὰ τὴν σφοδρότητα τῶν ἐπικρίσεων, ἃς ἐνίστε ἐδέχθη. Τὴν δ' ὅλην πολιτείαν αὐτοῦ κατηύθυνε πάντοτε ἡ ἀπέραντος στοργὴ καὶ ἡ ἀγάπη πρὸς τὸ ποίμνιον αὐτοῦ.

Διὰ τὴν ὅλην ἐθνικὴν καὶ κοινωνικὴν του δράσιν ἐτιμήθη διὰ τοῦ Μεγαλοσταύρου Ἑλλάδος καὶ Σερβίας, ὡς καὶ ὑπὸ τῆς Ἀκαδημίας τῶν Ἀθηνῶν.

Ὁ θάνατος τοῦ ἀειμνήστου Ἱεράρχου ἐπλήρωσε θλίψεως τὴν Μυτιλήνην, ἥτις πρὸ ὀλίγων μόλις ἡμερῶν εἶχεν ἑορτάσει τὴν 50ετηρίδα τῆς Ἀρχιερατικῆς δράσεως τοῦ Ποιμενάρχου αὐτῆς. Ἡ κηδεῖα τοῦ μεταστάτος ἐγένετο τὴν Παρασκευῇ, 28ῃν Μαρτίου, ἐν μέσῳ ἀφάτου θλίψεως καὶ ὀδύνης τοῦ ἐξ ὅλης τῆς νήσου συρρεῦσαντος Λεσβιακοῦ λαοῦ.

Εἴη ἡ μνήμη αὐτοῦ αἰωνία.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΩΝ ΣΤΗΛΗ

Ἡ Ὁρθόδοξος ἐνότης.

Μᾶς εὐρίσκουν ἀπολύτως συμφώνους αἱ εἰς τὴν οἰκείαν στήλην τῆς «Ἐκκλησίας» δημοσιευόμεναι ἀπόψεις τοῦ Κοσμήτορος τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς Βελιγραδίου, περὶ τῆς ἀνάγκης ἀναπτύξεως φιλικωτέρων δεσμῶν μεταξὺ τῶν ἀδελφῶν Ὁρθόδοξων Ἐκκλησιῶν, αἵτινες διευπλώθησαν ἐπ' εὐκαιρίᾳ τῆς ἐπισκέψεως τοῦ Πατριάρχου Μόσχας εἰς Γιουγκοσλαβίαν.

Ὁρθῶς δὲ ὑπογραμμίζεται, ὅτι ἡ γραμμὴ τῆς Σερβικῆς Ὁρθόδοξου Ἐκκλησίας, ὑπὸ τὴν πεπνυμένην ἡγεσίαν τοῦ Πατριάρχου Βικεντίου, εἰς τοῦτο κατατείνει. Διότι, ὡς διεπιστώσαμεν, δὲν ἐμφορεῖται ἀπλῶς οὗτος ἀπὸ τὴν πίστιν αὐτήν, ἀλλὰ καὶ καταβάλλει πᾶσαν προσπάθειαν διὰ τὴν πραγματοποίησιν τῆς οἰκογενειακῆς αὐτῆς Ὁρθόδοξου ἐνότητος, ὑπὸ τὴν ἀγίδα πάντοτε τῆς Μεγάλης μας Μητρὸς Ἐκκλησίας τῆς Κωνσταντινουπόλεως. Ἡ ἁγία μας Ὁρθοδοξία δὲν ὑπῆρξε μόνον ὁ ἄρρηκτος κρῖκος τῶν λαῶν, ποὺ ἀπήρτιζον τὴν Βυζαντινὴν Αὐτοκρατορίαν, ἀλλὰ καὶ ὅλων τῶν Ἀνατολικῶν Ἐκκλησιῶν, μεταξὺ τῶν ὁποίων τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον μεταίχε τὴν πρωτεύουσαν θέσιν. Ἀλλὰ τὸ πρωτεῖον τοῦτο ἦτο πρωτεῖον τιμῆς μόνον καὶ ὄχι ἐξουσίας. Τοιοῦτοτρόπως ὄλαι αἱ αὐτοκέφαλοι Ὁρθόδοξοι Ἐκκλησίαι διετήρησαν πλήρη τὴν ἀνεξαρτησίαν των, ἐνῶ ταυτοχρόνως διετήρουν στενωπότητος ἀδελφικὰς σχέσεις μεταξὺ των καὶ ἀπήρτιζον ζῶντα καὶ παλλόμενον Ἐκκλησιαστικὸν ὄργανισμὸν.

Εὐχόμεθα ἀπὸ ψυχῆς, ὅπως ὁ ἀνέκαθεν ὑφιστάμενος ἀδελφικὸς οὗτος σύνδεσμος ἐνισχυθῆ καὶ κραταιωθῆ ἐπὶ τῆς αὐτῆς πάντοτε συνδετικῆς γραμμῆς καὶ ἀρχῆς. Μία δὲ Ὁρθοδοξία τοιοῦτοτρόπως ἠνωμένη, θὰ ἀποτελέσῃ ἀναμφιβόλως τὴν κραταιότεραν δύναμιν διὰ τὴν ἡθικὴν καὶ τὴν πνευματικὴν ἀναγέννησιν τοῦ κόσμου ὅλου. Διότι μόνον εἰς αὐτὴν διετηρήθησαν διαυγῆ καὶ ἀθόλωτα τὰ νάματα τῆς Ἐθαγγελικῆς διδαχῆς, ὅπως ταῦτα ἀπέρρευσαν ἀπὸ τὴν ἀρχικὴν τους θεῖαν πηγὴν καὶ ἐθεμελιώθη τὸ οἰκοδόμημά της θεοπνεύστως ἐπὶ τῆς Τριαδικῆς Ἀληθείας καὶ ἐπὶ τῶν Δογμάτων καὶ τῶν Κανόνων τῆς Οἰκουμενικῆς Ἐκκλησίας, τὴν «ἀκριβείαν» τῶν ὁποίων ὑπερέσπισαν πάντοτε μὲ πίστιν ἀκλόνητον.

Νέον δεῖγμα.

Ἡ περίοδος τῆς Ἁγίας καὶ Μεγάλης Τεσσαρακοστῆς ἔδωκε καὶ πάλιν ἀφορμὴν εἰς τὸν εὐσεβῆ ἑλληρικὸν λαόν, ἵνα διατρανώσῃ τὰ αἰσθήματα τῆς ἀγάπης καὶ ἀφοσιώσεώς του πρὸς τὴν μητέρα Ἐκκλησίαν δι' ἐνεργοῦ συμμετοχῆς του εἰς τὴν πλουσίαν λειτουργικὴν ζωὴν τῆς περιόδου ταύτης.

Ἐπὶ τοῦ προκειμένου πρέπει νὰ ἐξαρθῆ καὶ τὸ ἀκόμητον προσωπικὸν ἐνδιαφέρον τοῦ Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου μας πρὸς τέλει τῶν ἱερῶν ἀκο-

λουθῶν μετὰ τῆς ἐμπροσθοῦσης κοσμιότητος καὶ λαμπρότητος. Πρὸς τοῦτο οὐ μόνον ὁ ἴδιος χοροστατεῖ ἀνελλιπῶς καὶ κηρύττει τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ εἰς τοὺς διαφόρους ναοὺς τῆς Ἱ. Ἀρχιεπισκοπῆς, ἀλλὰ καὶ ἐπιμελεῖται προσωπικῶς τῆς διοργανώσεως τοῦ προγράμματος τῆς συμμετοχῆς εἰς τὰς ἀκολουθίας ταύτας τῶν βοηθῶν ἐπισκόπων καὶ τῶν παρεπιδημούντων εἰς τὰς Ἀθήνας Ἀρχιερέων.

Πάντα ταῦτα συντελοῦν ἀναμφιβόλως, ὥστε τὸ λειτουργικὸν ἐνδιαφέρον τοῦ λαοῦ νὰ ἀφυπνίσθη καὶ ὁ ζῆλος, μεθ' οὗ οὗτος συμμετέχει εἰς τὰς ἱερὰς ἀκολουθίας νὰ καθίσταται θερμότερος καὶ ἀποδοτικότερος. Καὶ ἡ μέριμνα αὕτη τοῦ Μακαριωτάτου πρὸς καλλιέργειαν, ἀνάπτυξιν καὶ διοργάνωσιν τῆς λειτουργικῆς ζωῆς ἐν τῇ Ἱ. Ἀρχιεπισκοπῇ Ἀθηνῶν ἀποτελεῖ μεγάλην προσφορὰν καὶ ἐν νέον δεῖγμα τοῦ πρακτικοῦ καὶ διοργανωτικοῦ πνεύματος, ὅφ' οὗ ἐμφορεῖται ὁ Προκαθήμενος τῆς Ἑλληνικῆς Ἐκκλησίας.

Οἱ πρωτεργάται τῆς Ἐθνικῆς Παλιγγενεσίας.

Ἀποτελεῖ ὄλως εὐχάριστον γεγονός ἡ διαπίστωσις, ὅτι εἰς πολλοὺς πανηγυρικοὺς λόγους, ἐκφωνηθέντας ἐπὶ τῷ προσφάτῳ εορτασμῷ τῆς Ἐθνικῆς εορτῆς, ἐτονίσθη ἰδιαίτερος ὁ ῥόλος τῆς Ἐκκλησίας εἰς τὴν διάσωσιν τοῦ Ἑλληνικοῦ Γένους κατὰ τοὺς χρόνους τῆς Τουρκοκρατίας. Ἐκ τῶν λόγων τούτων ἄξιοι ἰδιαίτερας μνείας καὶ ἐξάρσεως εἶναι οἱ λόγοι τοῦ Καθηγητοῦ τοῦ Πανεπιστημίου κ. Ἀνδρέου Φυτράκη καὶ τοῦ Νομικοῦ Συμβούλου τῆς Ἐκκλησίας κ. Παναγιωτάκου, οἵτινες θὰ δημοσιευθοῦν ἐν τῇ «Ἐκκλησίᾳ».

Ἄν ὁ ἐν τῷ Δικηγορικῷ Συλλόγῳ ἐκφωνηθεὶς λόγος τοῦ κ. Παναγιωτάκου ἐξαίρη γενικῶς τὸν ῥόλον τῆς Ἐκκλησίας εἰς τοὺς ἀγῶνας τοῦ γένους, ὁ ἐν τῇ Ἀποστολικῇ Διακονίᾳ ἐκφωνηθεὶς πανηγυρικὸς λόγος τοῦ Καθηγητοῦ κ. Φυτράκη, —οὗτινος ὁ διορισμὸς ὡς Γενικοῦ Διευθυντοῦ τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας ἐγυῖται, ἐνεκα τῶν πολλῶν ἱκανοτήτων αὐτοῦ, τὴν περαιτέρω ἀνάπτυξιν τοῦ ἀξιολογοτάτου τούτου ἱεραποστολικοῦ τῆς Ἐκκλησίας ὄργανισμοῦ—, παρουσίασεν εἰδικώτερον τοὺς Νεομάρτυρας τῆς Τουρκοκρατίας ὡς τοὺς ῥηξικελεύθους πρωτεργάτας τῆς Ἐθνικῆς μας Παλιγγενεσίας.

Ἀληθῶς! Ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον πρὸ πάντων κατήρδενσε καὶ διεπότισε τὸ δένδρον τῆς Ἐθνικῆς ἐλευθερίας κατὰ τοὺς αἰῶνας τῆς Τουρκοκρατίας, ὑπῆρξε ἀφ' ἐνὸς τὸ ζωηφόρον ρεῖθρον τῆς λειτουργικῆς ζωῆς τῆς Ἐκκλησίας μας, ἐν τῇ ὁποίᾳ εἶναι τεθησαυρισμένη δλόκληρος ἡ διδασκαλία τῆς Ὁρθόδοξου Ἐκκλησίας μας, καὶ ἀφ' ἑτέρου τὸ τίμιον αἷμα τῶν Νεομάρτυρων, ὅπερ ὡς ζωτικὸν λίπασμα ἐξέθρεψε καὶ ἐμγάντωσε τὰ ἰδεώδη τῶν ὑποδοῦλων Ἑλλήνων κατὰ τοὺς χρόνους ἐκεῖνους.

Ἡγερτικὸς ρόλος.

Ὁ ὡραιότατος ἑορτασμός τῆς Ἐθνικῆς ἡμῶν ἑορτῆς ἐν τῇ Ἀποστολικῇ Διακονίᾳ τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος δὲν ἦτο μόνον ἐνδιαφέρον διὰ τὸν ἀνωτέρω μνημονευθέντα πανηγυρικὸν λόγον τοῦ Γενικοῦ Διευθυντοῦ αὐτῆς, ἀλλὰ καὶ διὰ τὸ πλουσιώτατον πρόγραμμα αὐτοῦ.

Μεταξὺ τῶν ἄλλων ἰδιαιτέρων ἐντύπωσιν ἐνεποίησεν ὁ ὑπὸ τῶν ξένων φοιτητῶν ἀπευθυνθεὶς χαιρετισμός, διὰ τοῦ ὁποίου οὗτοι, προερχόμενοι ἐκ Κύπρου, Αἰθιοπίας, Οὐγγάριας, Λιβάνου, Κορέας καὶ ἄλλων μερῶν, διετράνωσαν τὰ αἰσθήματα τῆς ἀγάπης τῶν πρὸς τὴν Ὁρθόδοξον Ἑλληνικὴν Ἐκκλησίαν, ἣτις οὐ μόνον περιβάλλει αὐτοὺς διὰ στοργῆς καὶ ἀγάπης, ἀλλὰ καὶ λάμπει ἐνώπιόν των ὡς ἡ κατ' ἐξοχὴν κληρονομία τοῦ ἀρχαίου χριστιανικοῦ πνεύματος, — πνεύματος θεώσεως τῆς ζωῆς, ἀληθοῦς ἐλευθερίας καὶ ἐκπολιτιστικῆς ἀκτινοβολίας—, ὑπὸ τοῦ ὁποίου καὶ αἱ χῶραι αὐτῶν ἔλκονται καὶ πρὸς τὸ ὁποῖον κατευθύνονται. Ἀληθῶς! Ὁ ρόλος τῆς Ἑλληνικῆς Ἐκκλησίας εἰς τὸ ἔργον τῆς πνευματικῆς ἀναγεννήσεως καὶ συνενώσεως τῶν ἀνὰ τὸν κόσμον Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν δὲν εἶναι ἀπλῶς σημερινός, ἀλλ' ἠγερτικός.

Βαρύτατον σφάλμα.

Τὸ γεγονός, ὅτι ὁ Πάπας ὠνόμασεν ἤδη Ἐξαρχὸν τῶν Ἑλληνορθόδοξων Καθολικῶν Ἑλλάδος τὸν Διευθυντὴν τοῦ Ρωμαιοκαθολικοῦ «Γραφείου Καλοῦ Τύπου» Ἰάκωθον Δημητρίου — Γὰδ μετὰ τοῦ τίτλου τοῦ Ἐπισκόπου Γρατιανουπόλεως, ἀποτελεῖ νέαν ἀπόδειξιν τῆς προκλητικῆς ἀτυχοῦς στάσεως, τὴν ὁποίαν λαμβάνει ἡ Ρωμαιοκαθολικὴ Ἐκκλησία ἐναντι τῆς Ὁρθοδόξου Ἑλληνικῆς Ἐκκλησίας.

Βεβαίως ὁ νέος οὐνίτης Ἀρχιεπίσκοπος διακρίνεται διὰ τὴν συγγραφικὴν αὐτοῦ ἰκανότητα. Μάλιστα, κατὰ τὸ ὄργανον τῶν Ἑλλήνων Καθολικῶν, κοσμεῖται καὶ ὑπὸ «ὑπερφυσικῶν ἀρετῶν». Ἀλλὰ πάντα ταῦτα οὐδὲν εἶναι δυνατόν νὰ δικαιώσουν τὴν πράξιν τοῦ Ἁγίου Πατρός, ἣτις ὑπῆρξεν οἰονεὶ ἡ ἀδίστακτος καὶ προκλητικωτάτη ἀπάντησις εἰς τὸ πρόσφατον σχετικὸν ἔγγραφο, ὅπερ ἀπεστάλη εἰς αὐτὸν ὑπὸ τοῦ Κοσμητοῦ καὶ πάντων τῶν Καθηγητῶν τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν. Εἰς τὸ ἔγγραφο τοῦτο ἐτονίζετο ὀρθότατα, ὅτι—ἐφ' ὅσον ὁ θεσμός τῆς Οὐνίας, ὑποσκάπτων τὰ θεμέλια τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας καὶ ἀποβλέπων εἰς τὴν ὑποδούλωσιν αὐτῆς εἰς τὸν Πάπαν, δηλητηριάζει τὰς μεταξὺ τῆς Ὁρθοδόξου καὶ Ρωμαιοκαθολικῆς Ἐκκλησίας σχέσεις καὶ τορπιλλίζει πᾶσαν δυνατότητα προσεγγίσεως μεταξὺ αὐτῶν—, ἐν πρώτῳ βῆμα εἰς τὴν προσπάθειαν πρὸς ἄρσιν τῆς θλιβερᾶς ταύτης καταστάσεως θὰ ἦτο ἡ μὴ ἀνάδειξις διαδόχου τοῦ ἀπαθανόντος Οὐνίτου Ἀρχιεπισκόπου. Ἀλλ' ὁ Ἄκρος Ἀρχιερεὺς ἔδειξεν ἄκραν περιφρόνησιν πρὸς τὸ λίαν συνετὸν καὶ ἀξιόλογον ἔγγραφο τοῦτο. Καὶ ἂν καὶ ἀλάθηντος, διέπραξε βαρύτερον σφάλμα, διότι διὰ τῆς νέας του ἐνεργείας προσέβαλε διὰ μίαν ἀκόμη φορὰν τὰ αἰσθήματα τοῦ Ὁρθοδόξου Ἑλληνικοῦ λαοῦ.

Ἐνεργὸν ἐνδιαφέρον.

Ὁ παρακολουθῶν τὰ διάφορα ἐκκλησιαστικὰ γεγονότα, τὰ ὁποῖα ἐκτυλίσσονται εἰς τὴν πατρίδα μας κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη, αἰσθάνεται ὅπως ἰδιαιτέραν συγκίνησιν καὶ χαρὰν, βλέπων, ὅτι ὁ ὀρθόδοξος εὐσεβὴς λαὸς δὲν παραμένει ἀπαθὴς θεατὴς ἐνώπιον αὐτῶν, ἀλλ' ἀντιθέτως δεικνύει ζωηρότατον ἐνεργὸν ἐνδιαφέρον διὰ τὴν κατὰ πάντα ὀρθόδοξον ἀντιμετώπισιν καὶ ἐξέλξιν των.

Καὶ βεβαίως, πᾶν ἄλλο ἢ ἐπιπροσδοκῶμεν οἰασθήποτε μισαλλοδόξους ἐκδηλώσεις, καθ' ὅσον κατανοοῦμεν, ὅτι μόνη ἡ ὁδὸς μιᾶς στάσεως, ἐμπνεομένης ἀπὸ Χριστιανικὴν ἀνοχὴν καὶ ἀγάπην, θὰ ἐπιτρέψῃ τὴν ἀμοιβαίαν ἀναγνώρισιν καὶ προσέγγισιν τῶν Ἐκκλησιῶν τοῦ Χριστοῦ καὶ τῶν ἀντιθέτων ρευμάτων. Χαροποιεῖ ὅμως ἡμᾶς ἢ εἰς διαφόρους πνευματικὰς συγκεντρώσεις καὶ ἐξορμήσεις ποικιλομορφος ἐκδήλωσις τοῦ λαοῦ· ὁ ὑπ' αὐτοῦ κριτικὸς ἔλεγχος πάντων τῶν πραγματοποιμένων ἢ γραφομένων ἢ λεγομένων, ἅτινα ἔχουν σχέσηιν πρὸς τὴν ἐκκλησιαστικὴν καὶ θρησκευτικὴν σφαιρὰν καὶ ἡ δι' ἐπιστολῶν προσαπάθεια αὐτοῦ πρὸς ἀφύπνισιν τοῦ σχετικοῦ ἐνδιαφέροντος τῶν ἐφημεριδῶν. Διότι ἀποδεικνύουν, ὅτι ὁ εὐσεβὴς Ἑλληνικὸς λαὸς συνεχίζει τὴν παράδοσιν τῶν εὐσεβῶν προγόνων του, παρουσιάζων καταπάγιον ὀρθόδοξον φρόνημα καὶ μέγαν ζῆλον διὰ τὴν ἀκρίβειαν τοῦ δόγματος καὶ τὴν πιστὴν διαφύλαξιν τῶν ἐκκλησιαστικῶν του παραδόσεων. Καὶ αἱ ἐκδηλώσεις αὗται ἀναμφιβόλως ἀποτελοῦν νέαν ἐνδειξιν, ὅτι ἡ στάθμη τῆς πνευματικῆς ζωῆς τοῦ τόπου μας ἔχει ἀνέλθει σημαντικῶς καὶ ὅτι ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ μας πνεύει κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη ἄνεμος πνευματικῆς ἀναγεννήσεως καὶ ἀναδημιουργίας.

Τὸ φῶς τοῦ λαοῦ.

Ἐν συνεχείᾳ δεόν νὰ ἐξαρθῇ τὸ γεγονός, ὅτι πολλαὶ ἀπὸ τὰς ἐφημερίδας δὲν ἐμφοροῦνται πλέον ὑπὸ γυναικιστικοῦ πνεύματος, ἀλλ' ἔχουν πνευματικώτερα καὶ ἀνώτερα ἐνδιαφέροντα. Μάλιστα μετὰ πολλῆς μας χαρᾶς διεπιστώσαμεν, ὅτι μερικαὶ ἐξ αὐτῶν ἔχουν καθιερώσει καὶ μονίμους στήλας δι' ἐκκλησιαστικὰ καὶ χριστιανικὰ θέματα, ἅτινα ἀναπτύσσονται ὑπὸ ἐκλεκτῶν ἐκπροσώπων τοῦ Ἑλληνικοῦ πνεύματος καὶ μάλιστα λίαν ἐδστόχως.

Δὲν ὑπάρχει ἀμφιβολία, ὅτι ἡ τοιαύτη στροφή τοῦ τύπου θὰ ὠφελήσῃ τὰ μέγιστα τὸν Ἑλληνικὸν λαόν. Διότι ἡ ἐφημερίς ἀποτελεῖ τὸν μεγαλύτερον διδάσκαλον αὐτοῦ. Ὅταν αὕτη περιέχῃ ὕγιες καὶ ἀνώτερον πνευματικῶς περιεχόμενον, ἀποβαίνει ἀληθῶς ὁ πνευματικὸς ἄρτος, τὸ φῶς, ὁ ὁδηγὸς καὶ ἡ βακτηρία τοῦ λαοῦ, ὅστις εἰς τὴν πολύμοχθον προσπάθειάν του ἀναζητεῖ μίαν πνευματικὴν δασιν πρὸς πραγματικὴν του ἀνακούφισιν. Ὅσακις λοιπὸν ἡ ἐφημερίς, τὴν ὁποίαν πολλάκις μὲ ἀληθῆ βουλιμίαν κατατρώγει, τὸν φέρει εἰς ἐπαφὴν μὲ τὰς ἀνωτέρας σφαιρας τοῦ πνεύματος τότε παρέχει εἰς αὐτὸν ἀπαράμιλλον ἐνίσχυσιν καὶ βοήθειαν καὶ γίνεται φρουρὸς τῶν τιμιωτέρων παρα-

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΕΛΛΑΔΟΣ

Ἱερά Σύνοδος

Κατά τὰς συνεδριάσεις 14ης καὶ 18ης Μαρτίου ἡ Ἱερά Σύνοδος ἠσχολήθη μὲ τρεχούσης φύσεως ζητήματα, εἰς τὸ τέλος δὲ τῆς συνεδρίας τῆς 14ης κατήλθεν εἰς τὸ παρά τοις Συνοδικοῖς Γραφείοις παρεκκλήσιον τοῦ Ἀποστόλου Ἀνδρέου, ἔνθα ἐτελέσθη κατὰ τὴν Ἐκκλησιαστικὴν τάξιν τὸ μέγα μήνυμα τοῦ ἐψηφισμένου Ἐπισκόπου Ταλαντίου Ἀρχιμανδρίτου κ. Στεφάνου Ἀφεντουλίδη.

Ὡσαύτως κατὰ τὴν αὐτὴν ὡς ἄνω συνεδρίαν τῆς 14ης προέβη εἰς τὸν καταρισμὸν τοῦ καταλόγου τῶν θεμάτων τῆς συγκληθσομένης τὸν προσεχῆ Ὀκτώβριον Ἱεραρχίας, ὃν ἀπεφάσισεν, ὅπως κοινοποιήσῃ τοῖς Σεβασμ. Ἱεράρχαις τῆς Χώρας.

— Κατὰ τὴν συνεδρίαν τῆς 21ης ἀπεφασίσθη, ὅπως συνεχισθῆ ἡ λειτουργία τοῦ ἐν τῇ Ἱ. Μονῇ Πεντέλης Φροντιστηρίου Πνευματικῶν διὰ τῆς προσκλήσεως τρίτης σειρᾶς ἐξομολόγων. Τὰ μαθήματα τοῦ τρίτου κύκλου θὰ ἀρχίσουν τὴν 28ην Ἀπριλίου, θὰ περατωθῶν δὲ τὴν 11ην Ἰουλίου ἔ.ξ. Ἐἴτα ἀπεφασίσθη, ὅπως ἐπὶ ταῖς ἑορταῖς τῶν Παθῶν καὶ τῆς Ἀναστάσεως τοῦ Κυρίου διακόψῃ ἡ Ἱ. Σύνοδος τὰς ἐργασίας αὐτῆς, ἐπαναλάβῃ δὲ αὐτὰς τὴν 28ην Ἀπριλίου. Ὁ Μακαρ. Πρόεδρος ἠύχθη τοῖς Σεβ. Συνέδροις τὰ δέοντα ἐπὶ ταῖς ἐπικειμέναις ἑορταῖς τοῦ Ἁγ. Πάσχα, ἀντηυχήθη δὲ εἰς τὸν Μακαριώτατον Πρόεδρον ἕκ μέρους τῶν μελῶν τῆς Ἱ. Συνόδου ὁ πρῶτος τῇ τάξει Σεβ. Μητροπολίτης Χαλκίδος κ. Γρηγόριος.

— Ὑπὸ τὴν προεδρίαν τοῦ Μακαριώτατου συνήλθεν εἰς συνεδρίαν ἡ Σύνοδικὴ ἐπὶ τῆς Πανορθοδόξου Προσυνόδου Ἐπιτροπῆ καὶ ἔλαβε γνώσιν τῶν ὑποβληθειῶν ἕκ μέρους ἱκανῶν Σεβ. Ἱεραρχῶν καὶ Καθηγητῶν τῶν Θεολογικῶν Σχολῶν ἀπόψεων καὶ εἰση-

δόσεων τοῦ ἔθνους καὶ ἀξία τῆς μεγάλης ἀποστολῆς τῆς.

Πλουσιώτατον πρόγραμμα.

Ἡ «Ἐκκλησία» πολλάκις κατὰ τὸ πρόσφατον παρελθὸν ὑπέδειξε τὴν ἀνάγκην τῆς συντηρήσεως, ἀξιοποιήσεως καὶ προβολῆς τῶν διαφόρων ἀρχαιολογικῶν μνημείων. Δι' αὐτὸ ὅλως ἰδιαιτέρως χαροποιεῖ ἡμᾶς τὸ ὅτι ἡ ὑπὸ τὴν πεφωτισμένην καθοδήγησιν τοῦ Ἀκαδημαϊκοῦ καὶ Καθηγητοῦ κ. Ὁρλάνδου Ὑπηρεσία Ἀναστηλώσεων τοῦ Ὑπουργείου Παιδείας κατήρτισε πλουσιώτατον πρόγραμμα ἀναστηλώσεως, ἀποκαταστάσεως καὶ ἐξωραϊσμοῦ πλείστων βυζαντινῶν ναῶν καὶ μνημείων εἰς ὅλα τὰ μέρη τῆς Ἑλλάδος.

Ἡ ἐκτέλεσις τοῦ προγράμματος αὐτοῦ οὐ μόνον θὰ δημιουργήσῃ νέα κέντρα τουριστικῆς κινήσεως καὶ ἀκτινοβολίας τοῦ Ἑλληνοχριστιανικοῦ μας πολιτισμοῦ, ἀλλ' ἐπιπροσθέτως καὶ θ' ἀναπτύξῃ καὶ θὰ δημιουργήσῃ νέα φτώρια ἀναζωπυρήσεως τῶν παραδόσεων τοῦ ἔθνους μας καὶ τῶν αἰσθημάτων, ἅτινα δέον νὰ τρέφωμεν πρὸς τοὺς προγόνους ἡμῶν. Διότι τὰ μνημεῖα, ἅτινα οὔτοι κατέλιπον εἰς ἡμᾶς, ὡς ἄλλαι φόρμιγγες καὶ σάλπιγγες, θὰ διακηρύττουν ἐσαεὶ τὸν εὐγενῆ των ἰδεαλισμὸν καὶ τὴν προσήλωσιν των εἰς τὰς ὑψίστας ἀξίας τοῦ Ἁγίου, τοῦ Ὁραίου, τοῦ Ἀγαθοῦ καὶ τοῦ Ἀληθοῦς.

γῆσεων ἐπὶ τῶν θεμάτων τῆς Προσυνόδου, δι' ἔγκυ κλίου δὲ παρεκάλεσε τοὺς μὴ ἀπαντήσαντας εἰσεῖτι ὅπως ἐκφράσωσι τὰς γνώμας των καὶ ὑποβάλλωσιν εἰσηγήσεις ἐπὶ τῶν ἐν τῷ καταλόγῳ θεμάτων.

Ἀποστολικὴ Διακονία. Πρὸς κάλυψιν εἰδικῶν πνευματικῶν ἀναγκῶν, ἀντιμετωπιζομένων ὑπὸ πολλῶν πνευματικῶν ἐνίων Ἱερῶν Μητροπόλεων, ἀπεφασίσθη ὑπὸ τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας ἡ ἔκδοσις καὶ εὐρυτέρα κυκλοφορία δωρεᾶν εἰδικῶν διαφωτιστικῶν φυλλαδίων κατὰ τῆς ψευδορκίας καὶ τῆς ἐπιπορκίας.

Ἐπίσης ἀπεφασίσθη ἡ ἐν συνεργασίᾳ μετὰ τῶν Ἐξομολόγων τῆς Ἱ. Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν ὀργανωσις εὐκαιρῶν ἐξομολογήσεως τῶν μαθητῶν καὶ μαθητριῶν τῶν Ἀνωτέρων Τάξεων τῆς Μέσης Ἐκπαίδευσως, ἤρξατο δὲ ἤδη ἡ ἐργασία αὐτῆ εἰς Γυμνάσια τῆς περιοχῆς Ἀθηνῶν καὶ Πειραιῶς. Διὰ τὴν πληρεστέραν δὲ κατατόπισιν τῶν Ἐξομολόγων ἤρχισε νὰ συντάσσῃται καὶ θὰ ἐκδοθῆ συντόμως κατάλληλον ἐξομολογητικὸν βοήθημα.

Πρὸς τὸν σκοπὸν ἐπίσης τῆς προσεγγίσεως τοῦ λαοῦ πρὸς τὸν πλοῦτον τῆς λειτουργικῆς ζωῆς τῆς Ἐκκλησίας, ἔχει προγραμματισθῆ καὶ θ' ἀρχίσῃ συντόμως ἡ ἔκδοσις σειρᾶς διαφωτιστικῶν βιβλίων, τὰ θέματα τῶν ὁποίων θὰ ἀντληθοῦν ἀπὸ τὴν Ὁρθόδοξον λατρείαν.

Ἐκτὸς τῆς σειρᾶς ταύτης, προγραμματίζεται καὶ ἡ εἰς τὸ προσεχὲς μέλλον ἔκδοσις κηρυκτικῶν βοηθημάτων διὰ τοὺς Ἱεροκήρυκας, δι' ὁμάδας θεμάτων τῆς καθημερινῆς ζωῆς, ὥστε νὰ συγχρονισθῆ ὁ ἄμβων τῆς Ἐκκλησίας καὶ νὰ ἀνταποκριθῆ πρὸς τὰς συγχρόνους ἀνάγκας καὶ τὰς νέας συνθήκας τοῦ βίου τῶν πιστῶν.

Ἐπίσης ἀπεφασίσθη ἡ ἔκδοσις εἰδικῶν τόμου, περιέχοντος ὅλα τὰ στοιχεῖα τῆς πολιτιστικῆς, πνευματικῆς καὶ κοινωνικῆς δράσεως τῆς Ἐκκλησίας, ἤρχισε δὲ ἡ συγκέντρωσις τῶν ἀπαραιτητῶν στοιχείων.

Τὰ θέματα, τὰ ὁποῖα θὰ ἐμφανίσουν εἰς τὸν ἀνωτέρω τόμον τὴν σύγχρονον δραστηριότητα καὶ ζωὴν τῆς Ἐκκλησίας, περιστρέφονται περὶ τὴν προστασίαν τῆς μητρότητος καὶ τῆς νηπιακῆς ἡλικίας, τὴν διαπαιδαγώγησιν τῆς παιδικῆς καὶ νεανικῆς ἡλικίας, τὴν διαφώτισιν τῶν ἀνηλικῶν εἰς τὰ θέματα τῆς κοινωνικῆς, οἰκογενειακῆς καὶ ἐν γένει τῆς πνευματικῆς ζωῆς των, τὴν προστασίαν τοῦ γήρατος καὶ τῶν ἀσθενῶν, τὴν μέριμναν ὑπὲρ τῶν ἐνδῶν καὶ τῶν ἐν φυλακαῖς, τὴν διεύθυνσιν φιλανθρωπικῶν, ἐκπαιδευτικῶν καὶ ἐκπολιτιστικῶν ἰδρυμάτων, καὶ τὴν συνεργασίαν μετὰ τῶν κρατικῶν εἰς τὸς τομεῖς τῆς προστασίας μετὰ τῶν κρατικῶν ὑπηρεσιῶν καὶ τῆς ἰδιωτικῆς πρωτοβουλίας.

Εἰς τὴν σειρᾶν τῶν δωρεᾶν διανεμομένων φυλλαδίων τῆς «Φωνῆς τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας» ἐξεδόθη εἰς τρίτην ἔκδοσιν τὸ ἐκ τριάκοντα δύο σελίδων φυλλάδιον ὑπὸ τὸν τίτλον «Στὸ προσκέφαλο τοῦ ἀρρώστου», ἱκανὸς ἀριθμὸς ἀντιτύπων τοῦ ὁποίου ἀπεστάλη ἤδη εἰς τὰς Ἱεράς Μητροπόλεις.

Ὁ ἐπὶ τῇ Ἐθνικῇ ἐπετείῳ καθιερωμένος ἑορτασμός ἐγένετο ἐν μέσῳ πανηγυρικῆς ἀτμοσφαιρας, τὴν Κυριακὴν 23η λήγ. μηνὸς ἐν τῇ μεγάλῃ αἰθούσῃ τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας, ἐπὶ παρουσίᾳ τοῦ Μακ. Ἀρχιεπισκόπου, Σεβ. Μητροπολιτῶν, Καθηγητῶν τοῦ Πανεπιστημίου καὶ ἄλλων ἐπισήμων. Κατ' αὐτὸν ὡμίλησεν ὁ Γενικὸς Διευθυντῆς τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας καθηγητῆς κ. Ἀνδρέας Τουτράκης ἐπὶ τοῦ θεματος «Οἱ Νεομάρτυρες τῆς Τουρκοκρατίας πρωτεργάται τῆς ἐθνικῆς καὶ παλληγενεσίας», οἱ δὲ ἐν τῷ Θεολογικῷ Οἰκοτροφείῳ φιλοξενούμενοι ξένοι φοιτητὰ ἀνήυθον ἐπίκαιρον χαιρετισμὸν. Χορφεῖα φοιτητῶν τοῦ αὐτοῦ Οἰκοτροφείου ἔψαλεν ἑορτίους ἔκκα. ὕμνους καὶ ἔθνικὰ ἔσματα.

Τὴν ἡμέραν τῆς Ἐθνικῆς ἐορτῆς ὁμάς ἐκ δέκα φοιτητῶν τοῦ Θ. Οἰκοτροφείου ἐξώρμησαν εἰς ἱσθμους κωμοπόλεις τῆς Ἱ. Μητροπόλεως Ἀττικῆς καὶ Μεγαρίδος, ὅπου τῇ εὐλογίᾳ τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου κ. Ἰακώβου, εἴτοι ὠμίλησαν καταλλήλως πρὸς τὸ ἐκκλησίασμα τῶν ἱερῶν Ναῶν, εἰς τὸ ὁποῖον καὶ διενεμήθησαν διάφορα ἐποικοδομητικὰ φυλλάδια καὶ καλλιτεχνικαὶ εἰκόνες.

Ἀρχιεπισκοπὴ Ἀθηνῶν

Τῇ Κυριακῇ, 16ῃ Μαρτίου, ὁ Μακαριώτατος Ἀρχιεπίσκοπος ἐχοροστάτησε κατὰ τὴν θείαν λειτουργίαν ἐν τῷ Ἱ. Ναῷ τῆς Μητροπόλεως, χειροτονήσας εἰς Ἐπίσκοπον Ταλαντίου τὸν ἄχρι τοῦδε Πρωτοσύγκελλον τῆς Ἱ. Μητροπόλεως Θεσσαλονίκης κ. Στέφανον Ἀφεντοαλίδην. Ἐν συνεχείᾳ ὁ Μακαριώτατος Ἀρχιεπίσκοπος μετέβη εἰς τὴν ἐνταῦθα Ῥωσικὴν Ἐκκλησίαν, ἐνθα ἐτέλεσε Μνημόσυνον ὑπὲρ ἀναπαύσεως τῆς ἀειμνήστου Πριγκιπίσσης Νικολάου.

Τὸ ἑσπέρας τῆς αὐτῆς ἡμέρας ἡ Α. Μακαριότης παρέστη εἰς κατασκευτικὸν Ἑσπερινὸν ἐν τῷ Ἱ. Ναῷ Ἁγίου Παντελεήμονος Ἀχαρνῶν.

— Τῇ 18ῃ Μαρτίου ὁ Μακαριώτατος Ἀρχιεπίσκοπος προέστη συνεδρίας τοῦ Κεντρικοῦ Συμβουλίου τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας.

— Τῇ 19ῃ Μαρτίου ἡ Α. Μακαριότης ἐδέχθη τὸν κ. Κίγκ, τοῦ Παγκοσμίου Συμβουλίου τῶν Ἐκκλησιῶν, τὴν κ. Χόρτον, Διευθύντριαν Ἀμερικανικοῦ Κολλεγίου, τὸν καθηγητὴν τοῦ Πανεπιστημίου κ. Γαρουφαλιάν, τὸν Νομικὸν Σύμβουλον τοῦ Ὑπουργείου Συγκοινωνιῶν κ. Μαγκιῶρον καὶ τὸ Διοικητικὸν Συμβούλιον τοῦ Οἴκου Τυφλῶν.

— Τῇ ἐπομένῃ, 20ῃ Μαρτίου, τὴν Α. Μακαριότητα ἐπεσκόφη ὁ Ὑπουργὸς Οἰκονομικῶν κ. Μερτικόπουλος. Τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ ἐδέχθη ὡσαύτως τὸν τ. Ὑπουργὸν κ. Παπαρρηγόπουλον.

— Τὴν 20ῃν Μαρτίου 1958, παρουσία τῆς Α. Μακαριότητος τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος Κου Θεοκλήτου, ἐγένετο ἡ τελετὴ τῆς λήξεως τῶν μαθημάτων τῆς δευτέρας σειρᾶς τοῦ ἐν τῇ Ἱ. Μονῇ Πεντέλης «Πνευματικοῦ Φροντιστηρίου Κληρικῶν τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος».

Μετὰ τὴν εὐχαριστήριον δοξολογίαν ὁ Διευθυντὴς τοῦ Φροντιστηρίου Πανσο. Ἀρχιμανδρίτης κ. Στέφανος Ματακούλιας προέβη εἰς ἐμπεριστατωμένην ἔκθεσιν τῶν πεπραγμένων τοῦ Φροντιστηρίου, ὅπερ ἤρξατο τῇ 20ῇ Ἰανουαρίου 1958, καὶ εἰς τὸ ὁποῖον μετέσχον 37 Ἐφημέριοι 36 Ἱ. Μητροπόλεων. Τὰς εὐχαριστίας τῶν καὶ τὴν ἱκανοποίησιν τῶν διὰ τὸ Φροντιστήριον ἐξέφρασαν, ἐκ μέρους ὄλων, οἱ ἀπσταλμένοι τῶν Ἱ. Μητροπόλεων Σύρου, Τήνου κ.λπ., Μονεμβασίας καὶ Σπάρτης καὶ Φιλίππων καὶ Νεαπόλεως.

Ἀκολούθως ὁ Γενικὸς Διευθυντὴς τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας Καθηγητὴς κ. Ἀνδρέας Φυτράκης ὑπεγράμμισε τὴν εὐχάριστον διαπίστωσιν τῆς ἐνεργοῦ συμπαραστάσεως τῆς Ἐκκλησίας εἰς τὸ δύσκολον ἔργον τῶν Ἐφημερίων καὶ ὁ Ἠγούμενος τῆς Ἱ. Μονῆς Πεντέλης Πανσο. Ἀρχιμανδρίτης κ. Ἀθανάσιος Κοντογιάννης ἠγαθήσθη τὸν Μακαριώτατον διὰ τὴν τιμὴν τῆς ἐκλογῆς τῆς Μονῆς ὡς ἔδρας τοῦ Φροντιστηρίου.

Τέλος, ὁ Μακαρ. Ἀρχιεπίσκοπος ὠμίλησε, τονίσας τὴν σπουδαιότητα τοῦ Μυστηρίου τῆς Ἱ. Ἐξομολογήσεως, χόριν τοῦ ὁποῖου, κύριως, συνεστήθη τὸ Φροντιστήριον, διὰ τῆς δωρεᾶς τῆς Α.Μ. τοῦ Βασιλέως Παύλου, πρὸς τὸν Ὅποιον ἐξέφρασε τὰς εὐχαριστίας τῆς Ἐκκλησίας.

Ἡ τελετὴ ἔληξε, μετὰ τὴν ἐπίδοσιν ἐκ μέρους τοῦ Μακ. Ἀρχιεπισκόπου πρὸς ἕνα ἕκαστον τῶν μελῶν τῶν πτυχιῶν τοῦ Φροντιστηρίου, μετὰ τὴν φήμην τοῦ Μακαριώτατου, τὸν Πολυχρονισμόν τῶν Βασιλέων καὶ τὸν Ἐθνικὸν Ὑμνον.

Γενικῶς παρά πάντων τῶν ὀμιλητῶν ἐξήρθη τὸ ἔργον τοῦ Φροντιστηρίου καὶ ἐξεφράσθησαν εὐγνώμονες εὐχαριστίαι πρὸς τὴν Α.Μ. τὸν εὐσεβέστατον Βασιλέα Παῦλον διὰ τὴν οἰκονομικὴν χορηγίαν πρὸς τὸ Φροντιστήριον, ὡς καὶ πρὸς τὸν Μακαριώτατον Ἀρχιεπίσκοπον διὰ τὴν ἐμπνευσιν τῆς ἰδρύσεως τοῦ Φροντιστηρίου καὶ τὴν ἀληθινὴν στοργὴν του πρὸς αὐτό.

Εἰς τὴν τελετὴν παρέστησαν ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Ἐδέσσης καὶ Πέλλης Κοσ. Διονύσιος, ὁ Βασιλικὸς Ἐπίτροπος παρὰ τῇ Ἱερᾷ Συνόδῳ Καθηγητὴς κ. Ἰωάν. Καρμύρης, ὁ Ἠγούμενος Ἱ. Μονῆς Πεντέλης κ. ἄ.

— Τῇ 21ῃ τοῦ αὐτοῦ μηνὸς ὁ Μακαρ. Ἀρχιεπίσκοπος προέστη τῆς Ἀκολουθίας τῶν Χαιρετισμῶν ἐν τῷ Ἱ. Ναῷ τῆς Κοιμήσεως Θεοτόκου Ν. Φιλαδέλφειας. Ὡσαύτως ἐντολὴ καὶ παρακλήσει τῆς Α. Μακαριότητος ἐχοροστάτησαν κατὰ τὴν Ἀκολουθίαν τῶν Χαιρετισμῶν εἰς Σεβ. Μητροπολίται πρ. Θηβῶν κ. Πολύκαρπος ἐν τῷ Ἱ. Ναῷ Ἀγ. Αἰμιλιανοῦ Λόφου Σκουζέ, Ἀργυροκάστρου κ. Παντελεήμων ἐν τῷ Ἱ. Ναῷ Ἀγ. Μαρκέλλας Βοτανικοῦ, Πάφου κ. Φώτιος ἐν τῷ Ἱ. Ναῷ Ἀγ. Ἀρτεμίου Γούβας, πρ. Ἡλείας κ. Ἀντώνιος ἐν τῷ Ἱ. Ναῷ Ἀγ. Μαρτίνου Θησείου, πρ. Κοζάνης κ. Ἰωακείμ ἐν τῷ Ἱ. Ναῷ Κοιμήσεως Θεοτόκου Καισαριανῆς, πρ. Λήμου κ. Βασίλειος ἐν τῷ Ἱ. Ναῷ Ἀγ. Φωτεινῆς Ἰλισσοῦ, οἱ Θεοφιλέστατοι Ἐπίσκοποι Μαραθῶνος κ. Δαμασκηνός ἐν τῷ Ἱ. Ναῷ Ἀγ. Σπυρίδωνος Πειραιῶς, Θαυμακὸς κ. Χρυσόστομος ἐν τῷ Ἱ. Ναῷ Ἀγίου Γεωργίου Νικαίας, Κερνίτης κ. Χρυσόστομος ἐν τῷ Ἱ. Ναῷ Ἀγ. Ἀποστόλων Ὑμηττοῦ, Πατάρων κ. Μελέτιος ἐν τῷ Ἱ. Ναῷ Ἀγ. Ἀντωνίου Πατησίων, Σταυρουπόλεως κ. Πολύκαρπος ἐν τῷ Ἱ. Ναῷ Ἀγ. Σοφίας Πειραιῶς καὶ Χριστουπόλεως κ. Ἀμβρόσιος ἐν τῷ Ἱ. Ναῷ Μεταμορφώσεως Σωτῆρος Βύρωνος.

— Τῇ 22ᾳ Μαρτίου ὁ Μακαριώτατος Ἀρχιεπίσκοπος παρέστη ἐν τῇ αἰθούσῃ τοῦ Δικηγορικοῦ Συλλόγου Ἀθηνῶν εἰς τὴν ἐπὶ τῇ Ἐθνικῇ Ἐπετείῳ δοθεῖσαν ἐσπέρην. Τὸν πανηγυρικὸν τῆς ἡμέρας ἐξεφώνησεν ὁ Σύμβουλος τοῦ Δικηγορικοῦ Συλλόγου καὶ Νομικὸς Σύμβουλος τῆς Ἐκκλησίας κ. Παναγιώτης Παναγιωτάκος, μετὰ θέμα «Ἡ συμβολὴ τῆς Ἐκκλησίας εἰς τοὺς ἐθνικοὺς ἀγῶνας». Τὴν ἑλὰν ἐνδιέφευρσαν αὐτὴν ὀμιλίαν, ἥτις ἐνεποίησε ἐξαίρετον ἐντύπωσιν εἰς τὸν δικηγορικὸν κόσμον καὶ δημοσιεύεται εἰς ἄλλας στήλας τῆς «Ἐκκλησίας», παρηκολούθησαν ὡσαύτως ὁ Θεοφ. Ἐπίσκοπος Θαυμακὸς κ. Χρυσόστομος, ὁ Πρωτοσύγκελλος τῆς Ἱ. Ἀρχιεπισκοπῆς κ. Θεόκλητος Ἀβραντινῆς, οἱ ὑπουργοὶ Ἐξωτερικῶν κ. Πεσμαζόγλου καὶ Ἔργασίας κ. Καποδίστριας, ὁ Πρόεδρος καὶ ὁ Εἰσαγγελεὺς τοῦ Ἀρείου Πάγου καὶ λοιποὶ ἐπίσημοι.

— Τῇ Κυριακῇ, 23ῃ Μαρτίου, ὁ Μακαριώτατος Ἀρχιεπίσκοπος προέστη τῆς θείας Λειτουργίας ἐν τῷ Ἱ. Ναῷ Ἀγ. Βασιλείου Πειραιῶς.

— Τῇ 24ῃ Μαρτίου ὁ Μακαριώτατος Ἀρχιεπίσκοπος παρέστη εἰς τὴν ὑπὸ τῆς Σιβιτανιδείου Σχολῆς δοθεῖσαν ἐορτὴν ἐπὶ τῇ ἐθνικῇ ἐπετείῳ τῆς 25ῆς Μαρτίου.

Τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ ὁ Μακαριώτατος Ἀρχιεπίσκοπος ἐδέχθη τὸν Ὑπουργὸν Ὀρησκευμάτων καὶ Ἐθνικῆς Παιδείας κ. Γ. Ράμνον.

Τὸ ἀπόγευμα τῆς αὐτῆς ἡμέρας παρέστη εἰς τὴν Πανηγυρικὴν Συνεδρίαν τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν ἐπὶ τῇ ἐπετείῳ τῆς Ἐθνικῆς Ἐορτῆς. Ἐν συνεχείᾳ παρηκολούθησεν ὀμιλίαν τοῦ κ. Σ. Ἀργυροῦ ἐν τῇ αἰθούσῃ τοῦ Φιλολογικοῦ Συλλόγου «Παρνασσός».

— Τῇ ἐπομένῃ (25ῃ), Ἐπέτειον τῆς Ἐθνικῆς ἡμῶν ἐορτῆς, ὁ Μακαριώτατος Ἀρχιεπίσκοπος παρηκολούθησε τὴν θείαν λειτουργίαν ἐν τῷ Ἱ. Μητροπολιτικῷ Ναῷ, ἐν συνεχείᾳ δέ, συμπαραστατούμενος ὑπὸ τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Ἀττικῆς κ. Ἰακώβου καὶ τῶν Θεοφ. Ἐπισκόπων Μαραθῶνος κ. Δαμασκηνοῦ καὶ Θαυ.

μακοῦ κ. Χρυσοστόμου, ἐτέλεσε τὴν καθιερωμένην ἐπὶ τῇ Ἐπετείῳ τῆς Ἐθνικῆς Ἐορτῆς Δοξολογίαν, παρουσίᾳ τῶν Α.Α.Μ.Μ. τῶν Βασιλέων, τῆς Α.Β.Υ. τοῦ Διαδόχου καὶ τῆς λοιπῆς Βασιλικῆς Οἰκογενείας, τοῦ Ὑπουργικοῦ Συμβουλίου καὶ τῶν λοιπῶν ἐπισημῶν.

Τὸ ἀπόγευμα τῆς αὐτῆς ἡμέρας ὁ Μακαριώτατος Ἀρχιεπίσκοπος παρέστη ἐν τῇ Αἰθούσῃ Τελετῶν τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν εἰς τὴν ἐπὶ τῇ Ἐθνικῇ Ἐπετείῳ δοθεῖσαν ἑορτήν.

— Τῇ 22ῃ Μαρτίου ὁ Θεοφιλέστατος Ἐπίσκοπος Μαραθῶνος κ. Δαμασκηνὸς μετέβη, ἐντολῇ τοῦ Μακαριώτατου Ἀρχιεπισκόπου, εἰς τὰ Ἀνάκτορα Τατοῦλου καὶ ἔρκισε τοὺς νέους Ὑπουργοὺς Ἐρησκειμάτων καὶ Ἐθν. Παιδείας κ. Γεώργιον Ράμμον, Ἐσωτερικῶν κ. Λιανόπουλον καὶ Προεδρίας τῆς Κυβερνήσεως κ. Στασινόπουλον.

— Τῇ 28ῃ παρ. μηνὸς ὁ Μακαριώτατος Ἀρχιεπίσκοπος προέστη τῆς Ἀκολουθίας τῶν Χαιρετισμῶν ἐν τῷ ἱ. Μητροπολιτικῷ Ναῶ Ἀθηνῶν συμπαραστατούμενος ὑπὸ τῶν Θεοφ. Ἐπισκόπων Μαραθῶνος κ. Δαμασκηνοῦ καὶ Κερνίτης κ. Χρυσοστόμου. Ὡσαύτως ἐντολῇ καὶ παράκλησει τοῦ Μακαριώτατου Ἀρχιεπισκόπου ἐχοροστάτησαν κατὰ τὴν Ἀκολουθίαν τῶν Χαιρετισμῶν οἱ Σεβ. Μητροπολιταὶ Πάφου κ. Φώτιος ἐν τῷ ἱ. Ναῶ Ἀγ. Σκέπης τοῦ Κ.Ε.Α. Παλ. Φαλήρου, Ἀργυροκάστρου κ. Παντελεήμων ἐν τῷ ἱ. Ναῶ Ταξιάρχων Περιστερίου, πρ. Θηβῶν κ. Πολύκαρπος ἐν τῷ ἱ. Ναῶ Ἀγ. Τριάδος Κεραμεικοῦ, πρ. Κοζάνης κ. Ἰωακείμ ἐν τῷ ἱ. Ναῶ Ἀγίου Νικολάου Νικαίας, πρ. Λήμνου κ. Βασίλειος ἐν τῷ ἱ. Ναῶ Ἀγ. Νικολάου Καισαριανῆς, οἱ Θεοφ. Ἐπίσκοποι Θαυμακοῦ κ. Χρυσόστομος ἐν τῷ ἱ. Ναῶ Ἀγίου Σπυριδωνος Πειραιῶς, Πατάρων κ. Μελέτιος ἐν τῷ ἱ. Ναῶ Ἀγ. Αναργύρων Ν. Ἰωνίας, Σταυρουπόλεως κ. Πολύκαρπος ἐν τῷ ἱ. Ναῶ Ἀγίου Γεωργίου Περάματος, καὶ Χριστουπόλεως κ. Ἀμβρόσιος ἐν τῷ ἱ. Ναῶ Ἀγίας Εἰρήνης ὁδοῦ Αἰόλου.

Ἱερὰ Μητρόπολις Τριφυλίας καὶ Ὀλυμπίας.

Τῇ 10ῃ Φεβρουαρίου ἐωρτάσθη ἐν Φιλατροῖς μετὰ πάσης ἐπισημότητος ἡ ἐπέτειος τοῦ πολιοῦχου Ἀγίου Χαραλάμπους. Εἰς τὴν Θείαν Λειτουργίαν καὶ τὴν Λιτάνευσιν τῆς Εἰκόνης τοῦ Ἀγίου ἐχοροστάτησεν ὁ Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Τριφυλίας καὶ Ὀλυμπίας κ. Χρυσόστομος, ὅστις καὶ ὠμίλησε καταλλήλως πρὸς τὸ πυκνὸν ἐκκλησιασμά. Εἰς τὸν ἑορτασμὸν παρέστησαν οἱ βουλευταὶ Τριφυλίας, οἱ Δήμαρχοι τῶν Μεσσηνιακῶν πόλεων καὶ πλῆθος προσκυνητῶν ἐξ ὅλης τῆς ἐπαρχίας. Τοῦ ἑορτασμοῦ μετέσχον ὡσαύτως καὶ πολλοὶ τῶν ἐν Ἀθήναις καὶ Πειραιεῖ Τριφυλίων.

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΡΩΣΙΑΣ

Τὸ τεῦχος τοῦ παρελθόντος Νοεμβρίου τοῦ ἐπισημοῦ ὄργανου τοῦ Πατριαρχείου Μόσχας, τὸ ὁποῖον ἄρτι ἐλήφθη, εἶναι ἀφιερωμένον σχεδὸν ἐξ ὁλοκλήρου εἰς δύο γεγονότα, τὴν 80ῃν ἐπέτειον τῶν γενεθλίων τοῦ Μακαριώτατου Πατριάρχου Μόσχας καὶ πάσης Ρωσίας κ. Ἀλεξίου καὶ τὴν περυσινήν αὐτοῦ ἐπίσκεψιν εἰς τὴν Σερβικὴν Ὀρθόδοξον Ἐκκλησίαν.

Τὸ περιοδικὸν δημοσιεύει τὰ κείμενα τῶν συγγραμμάτων τηλεγραφημάτων τοῦ Πρωθυπουργοῦ τῆς Ρωσίας κ. Μπουλγκάνιν, τοῦ Ὑπουργοῦ Ἐρησκειμάτων κ. Καρπῶφ, τῶν Προκαθημένων ἐν τῶν Ὀρθόδοξων Ἐκκλησιῶν καὶ πολλῶν ἀραβοφώνων μητροπολιτῶν τῆς Μέσης Ἀνατολῆς, προσθέτον ὅτι τὸν Προκαθήμενον τῆς Ρωσικῆς Ἐκκλησίας ἐχαιρέτησε προσωπικῶς ὁ Πατριάρχης Ἀντιοχείας καὶ πάσης Ἀνατολῆς κ. Ἀλέξανδρος, ὁ ἐν Μόσχᾳ Ἕλληνας πρέσβυς κ. Κοντομάς καὶ ἐν ὀνόματι τοῦ Πατριάρχου Ἀλεξανδρείας καὶ πάσης Ἀφρικῆς κ. Χριστοφόρου ὁ προϊστάμενος τοῦ ἐν Ὀδησσῷ ναοῦ τῆς Ἐκκλησίας Ἀλε-

ξανδρείας ἀρχιμανδρίτης κ. Κάλλιστος. Ὁ Μακαριώτατος Πατριάρχης Μόσχας, ἀπευθυνόμενος πρὸς τὸν Πατριάρχην Ἀντιοχείας κ. Ἀλέξανδρον κατὰ τὴν δοθεῖσαν εἰς τὰ Πατριαρχεῖα δεξιῶσιν, εἶπεν, ὅτι ὅλη ἡ ζωὴ του εἶναι συνδεδεμένη μετὰ τὴν Ἐκκλησίαν Ἀντιοχείας, διότι τὸ 1913 ἐχειροτονήθη ἐπίσκοπος ὑπὸ τοῦ Μακαριώτατου Πατριάρχου Ἀντιοχείας Γρηγορίου τοῦ Δ' καὶ διότι τὸ 1945 εἶχε τὴν τιμὴν νὰ ἴδῃ εἰς τὴν ἐνθρόνισίν του τὸν Μακαριώτατον Πατριάρχην Ἀντιοχείας κ. Ἀλέξανδρον. Τὴν 10ην Νοεμβρίου ὁ Ὑπουργὸς Ἐρησκειμάτων κ. Καρπῶφ παρέθεσεν ἐπίσημον γεῦμα πρὸς τιμὴν τοῦ Πατριάρχου Μόσχας, κατὰ τὸ ὁποῖον ἀνηλλάγησαν θερμαὶ προτάσεις. Ἀκολούθως τὸ περιοδικὸν τοῦ Πατριαρχείου Μόσχας ἀφιερώνει 33 σελίδας εἰς τὴν ἔκθεσιν τῶν τοῦ βίου καὶ τῆς ἐκκλησιαστικῆς δράσεως τοῦ Πατριάρχου Ἀλεξίου, τονίζον ἰδιαίτερος ὅτι ἐπὶ τῆς πατριαρχείας του ἤρχισε παγιουμένη ἡ εἰρήνη εἰς τὴν ἐσωτερικὴν ζωὴν τῆς Ρωσικῆς Ἐκκλησίας, ὅτι ἐπὶ τῆς ἐποχῆς του μετετράπησαν τὰ Θεολογικὰ Ἰνστιτούτα εἰς Θεολογικὰς Ἀκαδημίας καὶ τὰ ἐκκλησιαστικὰ φροντιστήρια εἰς ἐκκλησιαστικὰ σεμινάρια, ἀδελθάντος τοῦ ἀριθμοῦ τῶν τελευταίων εἰς ὀκτώ, ὅτι ἐπὶ τῶν ἡμερῶν του ἀποκατεστάθησαν στενοὶ δεσμοὶ μεταξὺ τῆς Ρωσικῆς Ἐκκλησίας καὶ τῶν ἄλλων Αὐτοκεφάλων Ὀρθόδοξων Ἐκκλησιῶν καὶ ὅτι γόνιμοι σχέσεις ἀποκατεστάθησαν καὶ μετὰ διαφόρους ἑτεροδόξους χριστιανικὰς Ἐκκλησίας, κυρίως εἰς τὸν τομέα τῆς προστασίας τῆς εἰρήνης. Τέλος, τὸ περιοδικὸν τονίζει ὅτι ὁ Πατριάρχης Μόσχας κ. Ἀλέξιος εἶναι αὐστηρὸς φύλαξ τῶν θεσμῶν τῆς Ἐκκλησίας καὶ τῶν ἱερῶν κανόνων, ὅτι ἐνδιαφέρεται ἀδιαλείπτως διὰ τὴν εὐπρέπειαν τῶν ναῶν καὶ τῶν ἐκκλησιαστικῶν ἀκολουθιῶν καὶ ὅτι εἶναι πολέμιος τῶν ἀκαλασθητῶν στολισμῶν τῶν ναῶν καὶ τῆς εἰσαγωγῆς κοσμικῶν «μοτίβων» εἰς τὴν ἐκκλησιαστικὴν μουσικὴν. «Ἡ κοσμικὴ μουσικὴ, λέγει ὁ Πατριάρχης, προξενεῖ ἐντὺ πᾶσιν μόνον εἰς τὰ ὠτα, εἰς δὲ τὴν ψυχὴν οὐδὲν ἴχνος ἀφίνει. Πρὸς τὴν λοιπὴν νὰ ἐπιδικώκωμεν τὴν ἀκαλασθητὸν ἀπὸ ἐκκλησιαστικῆς ἐπόψεως μίμησιν τῆς κοσμικῆς μουσικῆς, ὅταν ἔχωμεν ἐξαιρετὸν αὐστηρῶς ἐκκλησιαστικὴν μουσικὴν, καθιερωθεῖσαν ὑπὸ τοῦ χρόνου καὶ τῆς ἐκκλησιαστικῆς παραδόσεως.»

Μετὰ ταῦτα τὸ ἐπίσημον ὄργανον τοῦ Πατριαρχείου Μόσχας ἀφιερώνει 19 σελίδας εἰς τὴν περυσινήν ἐπίσκεψιν εἰς τὴν Γιουγκοσλαβίαν τῆς Ρωσικῆς Ἐκκλησιαστικῆς Ἀποστολῆς μετὰ ἐπὶ κεφαλῆς τὸν Πατριάρχην Μόσχας κ. Ἀλέξιον.

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΣΕΡΒΙΑΣ

Κατ' αὐτὰς ἐλάβομεν τὸ κείμενον τῆς προσφωνήσεως τοῦ κοσμητοροῦ τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς Βελιγραδίου αἰδεσ. Δημητρίου Δημητρίγιεβιτς ἐπὶ τῇ περυσινῇ ἀνακηρύξει τοῦ Μακαριώτατου Πατριάρχου Μόσχας κ. Ἀλεξίου εἰς ἐπίτιμον διδάκτορα τῆς Θεολ. Σχολῆς Βελιγραδίου. Ἐκ τῆς προσφωνήσεως αὐτῆς παραθέτομεν τὸ εἰς τὰς σχέσεις μεταξὺ τῶν Ὀρθόδοξων Ἐκκλησιῶν ἀναφερόμενον ἀπόσπασμα, τὸ ὁποῖον ἔχει ὡς ἑπεται:

«Ἡ Θεολογικὴ Σχολὴ Βελιγραδίου δύναται μετ' ἰκανοποιήσεως νὰ διατυπώσῃ, ὅτι χαρακτηριστικὸν γνώρισμα τῆς κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη ζωῆς τῆς Σερβικῆς Ὀρθόδοξου Ἐκκλησίας, ὑπὸ τὴν καθοδήγησιν τοῦ Ἀγιωτάτου Πατριάρχου Βικεντίου, ἐμφανίζεται ἡ ἐνεργὸς ἀνάπτυξις φιλικῶν σχέσεων μετὰ τῶν ἀδελφῶν Ὀρθόδοξων Ἐκκλησιῶν, αἱ ὁποῖαι ἀνταλλάσσουν ἀμοιβαίως ἐπισκοπεῖς ἀντιπροσωπειῶν μετὰ ἐπὶ κεφαλῆς τοὺς Προκαθημένους τῶν Ἐκκλησιῶν. Δὲν χωρεῖ ἀμφιβολία, ὅτι ἡ καλλιέργεια τῶν δεσμῶν αὐτῶν εἶναι ἀπαραίτητος, διότι μόνον διὰ τοῦ τρόπου αὐτοῦ ἀνανεοῦνται οἱ παλαιοὶ καὶ δημιουργοῦνται νέοι δεσμοί, τῶν ὁποίων ἔχει ἀνάγκη ἡ ζωὴ ὑπὸ

τάς νέας ιστορικές συνθήκας. Ἡμεῖς ἀποδίδομεν εἰς τοὺς δεσμοὺς αὐτοὺς ἰδιαιτέραν θεολογικὴν σημασίαν, διότι οὗτοι ἀποτελοῦν κάτι πολὺ σπουδαιότερον ἀπὸ τὰς συνήθεις σχέσεις. Ὅλαι αἱ Ὁρθόδοξοι Ἐκκλησίαι ἀποτελοῦν εἰς τὴν πραγματικότητα ἕνα λαὸν ἐκλελεγμένον ὑπὸ τοῦ Θεοῦ ἐκ τῶν διαφόρων λαῶν τοῦ κόσμου καὶ ἠνωμένον εἰς ἓν σῶμα, τὸ ὁποῖον ζῆ διὰ τοῦ ὑπὸ τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ Υἱοῦ τοῦ Θεοῦ δοθέντος ἡμῖν Ἁγίου Πνεύματος. Τοιοῦτοτρόπως οἱ ἠνωμένοι χριστιανοὶ συνιστοῦν μίαν οἰκογένειαν, αἱ ἐσωτερικαὶ σχέσεις τῆς ὁποίας διαγράφονται ὑπὸ τῆς βέλας ἀγάπης, διότι ὁ Πατὴρ τῆς οἰκογενείας αὐτῆς Ἀγάπη ἐστὶ. Οὕτω οἱ δεσμοὶ μεταξὺ τῶν ἀδελφῶν Ἐκκλησιῶν ἐμφανίζονται ὡς πραγματοποιήσις τῆς ὑπὸ τοῦ Θεοῦ δοθείσης ἡμῖν οἰκογενειακῆς ἐνότητος. Ἄλλ' αἱ συνθηκαὶ τῆς ζωῆς τῆς Ἐκκλησίας δὲν ὑπῆρξαν πάντοτε τοιαῦται, ὥστε ἡ χριστιανικὴ οἰκογενειακὴ ἐνότης νὰ δυνηθῆ νὰ αὐτοεκδηλωθῆ. Ὑπάρχουν καὶ οἱ λεγόμενοι μὴ θεολογικοὶ παράγοντες, οἱ ὁποῖοι χωρίζουν τὰ τέκνα τοῦ Θεοῦ καὶ δὲν ἐπιτρέπουν νὰ ἐργάζονται ὁμοῦ καὶ οἱ ὁποῖοι ὠθοῦν ἐνίοτε τοὺς μὲν κατὰ τῶν δέ. Τώρα ὅμως τὰ πράγματα δὲν ἔχουν οὕτως. Ἡ ἐξωτερικὴ πολιτικὴ τῆς πατρίδος μας (τῆς Γιουγκοσλαβίας) βασίζεται ἐπὶ τῶν ἀρχῶν τῆς καλλιέργειας φιλικῶν σχέσεων μὲ ὅλα τὰ κράτη τοῦ κόσμου καὶ οὕτως ἡ Σερβικὴ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία ἔχει τὴν δυνατότητα νὰ ἀνανεώσῃ τὰς φιλικὰς τῆς σχέσεις μὲ ὅλας τὰς Ὁρθόδοξους Ἐκκλησίας ὁποῦδήποτε καὶ ἂν εὐρίσκονται αὐταί. Αὕτη ἐκφράζει εἰς τὴν πράξιν τὴν οἰκογενειακὴν αὐτὴν ἐνότητα, ἡ ὁποία μᾶς ἐδόθη ὑπὸ τοῦ Θεοῦ. Ἡ Σερβικὴ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία μὲ ἐπὶ κεφαλῆς τὸν Ἁγιώτατον Πατριάρχην Βικέντιον ἐπωφελεῖται τῆς δυνατότητος αὐτῆς. Χάρις εἰς τὴν χριστιανικὴν αὐτὴν οἰκογενειακὴν ἐνότητα ἰσχυροποιεῖται ἡ ἰδία ἡ Ἐκκλησία καὶ τελειοποιεῖται τὰ μέλη τῆς. Εἰς τὴν ἐδραίων αὐτὴν τῆς Ἐκκλησίας, ἡ ἀκριβέστερον, τῆς ὅλης Ὁρθοδοξίας ἀποβλέπει καὶ ἡ καλλιέργεια τῶν φιλικῶν σχέσεων μεταξὺ τῶν Ἐκκλησιῶν Σερβίας καὶ Ρωσίας. Ἡ δραστηριότης αὐτῆς τῆς Ἐκκλησίας, ἡ ὁποία ἀποβλέπει εἰς τὴν ἐδραίωσιν τῆς Ὁρθοδοξίας καὶ τὴν πάλιν κατὰ τοῦ κακοῦ, παρεκκίνησε καὶ τὴν θεολογικὴν Σχολὴν Βελιγραδίου, ὅπως καὶ αὕτη συνεισφέρει τὸ μερίδιόν της εἰς τὸ κοινὸν αὐτὸ ἔργον».

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΡΟΥΜΑΝΙΑΣ

Ὁ ἀντιπρόσωπος τοῦ Πατριαρχείου τῆς Ἀντιοχείας παρὰ τῷ Πατριαρχεῖῳ τῆς Μόσχας ἀπένειμεν εἰς τὸν Σεβασμιώτατον Μητροπολίτην Ὀλτενίας κ. Φιρμίλιαν τὰ διάσημα τοῦ Ταγματός τῶν Ἁγίων Ἀποστόλων Πέτρου καὶ Παύλου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἀντιοχείας. Ἡ τελετὴ τῆς ἀπονομῆς ἐγένετο τὸν παρελθόντα Φεβρουάριον ἐν τῷ Ἱ. Ναῷ Ἁγ. Δημητρίου τῆς πόλεως Κραϊόβα, πρωτεύουσας τῆς Ἐπαρχίας Ὀλτενίας.

— Ἐν συνεργασίᾳ μετὰ τῆς «Ρουμανικῆς Ἐπιτροπῆς διὰ τὰς σχέσεις μὲ τὸ ἐξωτερικόν» καὶ εἰς τὰ πλαίσια τῆς κινήσεως «ὑπὲρ τῆς εἰρήνης», τὸ Πατριαρχεῖον τοῦ Βουκουρεστίου διατηρεῖ στενωτάτας σχέσεις μετὰ τῶν Προτεσταντικῶν Ἐκκλησιῶν τῶν Σκανδιναβικῶν Χωρῶν, καθὼς καὶ μετὰ τοῦ Ἀγγλικανοῦ Ἀρχιεπισκόπου τοῦ Γιβραλτάρ Thomas.

— Εἰς τὸ Ἀνάτατον Θεολογικὸν Ἰνστιτούτον τοῦ Βουκουρεστίου φοιτοῦν καὶ πολλοὶ Ἀραβες, εἰς τοὺς ὁποίους προσεφέρθησαν ὑποτροφίαι ὑπὸ τοῦ Πατριαρχείου τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας τῆς Ρουμανίας. Διὰ τὸ προσεχές ἔτος προβλέπεται αὐξησις τοῦ ἀριθμοῦ τῶν ὑποτροφιών διὰ φοιτητὰς τῆς Θεολογίας ἐκ χωρῶν τῆς Μέσης Ἀνατολῆς.

— Ὁ Πατριάρχης τῆς Ρουμανίας κ. Ἰουστιανὸς ἐν τῇ ἐπιθυμίᾳ αὐτοῦ, ὅπως συνάψῃ σχέσεις μετὰ τῶν προκαθημένων πασῶν τῶν Ὁρθοδόξων Ἐκκλη-

σιῶν, ἀπέστειλεν ἐσχάτως ἀντιπρόσωπόν του εἰς Kottogama, ἐνθα ἡ ἔδρα τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας τῶν Κάτω Ἰνδιῶν. Ὁ ἀντιπρόσωπος τοῦ Ρουμανοῦ Πατριάρχου προσεκόμισε δῶρα διὰ τὸν Προκαθημένον τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας τῶν Κάτω Ἰνδιῶν, μετὰ τοῦ ὁποίου θὰ συζητήσῃ καὶ τὰ περὶ μελλοντικῆς ἐπισκέψεως εἰς τὰς Ἰνδίας τοῦ Πατριάρχου κ. Ἰουστιανου.

— Κατὰ πληροφορίας ἐκ Βουκουρεστίου ὁ Μακαριώτατος Πατριάρχης Ρουμανίας κ. Ἰουστιανὸς προτίθεται νὰ μεταβῆ μετὰ μεγάλης συνοδείας εἰς Ἱεροσόλυμα, διὰ τὰς ἐορτὰς τοῦ Ἁγίου Πάσχα. Ὁ Μακαριώτατος ἐξεδήλωσε ὡσαύτως τὴν ἐπιθυμίαν ὅπως ἐπισκεφθῆ ἔν τῷ μεταξὺ τὸ Ἅγιον Ὄρος, τὰς Ἀθήνας καὶ τὴν Ἀλεξανδρείαν. Κατὰ τὰς αὐτὰς πληροφορίας ὁ Μακαριώτατος Πατριάρχης ἐπιστρέφων ἐξ Ἀλεξανδρείας θὰ συνοδεύηται ὑπὸ τοῦ Μακ. Πατριάρχου Ἀλεξανδρείας κ. Χριστοφύρου, ὃν καὶ νὰ φιλοξενήσῃ ἐν Βουκουρεστίῳ μετὰ τὰς ἐορτὰς τοῦ Πατριαρχείου Μόσχας.

ΡΩΜΑΙΟΚΑΘΟΛΙΚΗ ΕΚΚΛΗΣΙΑ

Τὸ δικαστήριον τοῦ Σπαλάτο τῆς Γιουγκοσλαβίας κατεδίκασεν εἰς εἰκοσι μνητῶν φυλάκισιν τὸν Φραγκισκανὸν Ἱερομόναχον Πατέρα Ζούστα μετὰ τὴν κατηγορίαν ὅτι ἐπροπαγάνδισεν ὑπὲρ «Καθολικοῦ παραδουναβίου» κράτους.

— Πρὸ ἐνὸς ἔτους ἤρχισε τὴν δρᾶσίν του ἐν Ρώμῃ τὸ «Διεθνὲς Κέντρον Πίος ΙΒ' δι' ἕνα καλύτερον κόσμον». Εἰς τὸ Κέντρον τοῦτο παρηκολούθησαν ἕνα εἰδικὸν κύκλον σπουδῶν μέχρι σήμερον 46 ἱεράρχαι, 1650 ἱερεῖς, 104 ἱεροσπουδασταὶ διαφόρων κρατῶν, 985 μοναχοὶ καὶ 2315 λαϊκοί, ἐξ ὧν 1510 ἄνδρες καὶ 805 γυναῖκες, ἐν συνόλῳ 5100 ἄτομα.

— Ἡ Πολωνικὴ Κυβέρνησις ἠκύρωσε τὸν νόμον, διὰ τοῦ ὁποίου ἀπηγορεύετο εἰς Πολωνοὺς ἱεροσπουδαστὰς νὰ φοιτοῦν εἰς ἱεροσπουδαστήρια τῆς Ρώμης. Ἦδη πλείστοι Πολωνοὶ ἱεροσπουδασταὶ ἀνεχώρησαν διὰ Ρώμην, ἐνθα θὰ κάμουν τὰς σπουδάς των.

ΠΡΟΤΕΣΤΑΝΤΙΣΜΟΣ

Τὸ Διεθνὲς Συμβούλιον Ἱεραποστολῶν θὰ δαπανῆ ἐντὸς τῶν προσεχῶν ἐτῶν τέσσαρα ἑκατομμύρια δολларίων διὰ τὴν ἀναδιοργάνωσιν καὶ ἐνίσχυσιν τῆς θεολογικῆς ἐκπαίδευσέως ἐν Ἀσίᾳ καὶ Ἀφρικῇ.

— Ὁ Ἐπίσκοπος Dibelius, Πρόεδρος τῆς Εὐαγγελικῆς Λουθηρανικῆς Ἐκκλησίας Γερμανίας, ἐνεκαινίσεν ἐσχάτως τὸ πρῶτον Προτεσταντικὸν Ἰνστιτούτον Ὁρθοδόξων σπουδῶν, ὡς παράρτημα τοῦ ἐν Münster Πανεπιστημίου.

— Ἐντὸς τοῦ μηνὸς Μαρτίου, μετὰ πρόσκλησιν τοῦ Πατριάρχου Ἀλεξίου, μετέβησαν εἰς Ρώσιν πέντε Γερμανοὶ Θεολόγοι ὑπὸ τὴν ἀρχηγίαν τοῦ Δρος Ἔρνεστ Βίλμ, Προέδρου τῆς Εὐαγγελικῆς Ἐκκλησίας τῆς Βεσφαλίας.

ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΗ ΚΙΝΗΣΙΣ

Καθ' ἃ μεταδίδει τὸ ἐν Γενεύῃ ἐκδιδόμενον «Μηνιαῖον Δελτίον Πληροφοριῶν», ἡ Ἐκτελεστικὴ Ἐπιτροπὴ τοῦ Παγκοσμίου Συμβουλίου τῶν Ἐκκλησιῶν, συνελθοῦσα, ἀπὸ τῆς 10ης μέχρι τῆς 14ης Φεβρουαρίου ἐν Λονδίῳ, ἠσχολήθη, πρὸς τοὺς ἄλλοις, καὶ περὶ τὸ θέμα τῶν σχέσεων τοῦ Παγκοσμίου Συμβουλίου τῶν Ἐκκλησιῶν πρὸς τὰς Ὁρθοδόξους Ἐκκλησίας. Πάντες οἱ παρόντες μετ' ἀναγκτήσεως ἐξεφράσθησαν κατὰ τοῦ ἀρθριδίου ἐκείνου, ὅπερ, δημοσιευθὲν ἐν τῷ Ἀμερικανικῷ περιοδικῷ «Χριστιανικὸς Αἰὼν» («Christian Century»), ἐτόνισεν, ὅτι ἡ Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος συνεργάζεται μετὰ τοῦ Παγκοσμίου Συμβουλίου τῶν Ἐκκλησιῶν, κινουμένη ἐξ ἰδιοτελῶν ἐλατηρίων.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

ΚΛΗΤΗΡΙΟΝ ΕΠΙΚΡΙΜΑ

Πρὸς τὸν Ἀρχιεπίσκοπον Νικόδημον Ἀποστολάκην
(ἀγνώστου διαμονῆς)

Καλοῦμέν σε, ὅπως ἐμφανισθῆς ἐνώπιον τοῦ Ἐπισκοπικοῦ δικαστηρίου καὶ εἰς τὰ Γραφεῖα τῆς Ἱερᾶς Ἀρχιεπισκοπῆς τὴν 5ην Μαΐου 1958 ἡμέραν Δευτέραν καὶ ὥραν 12 π. μ., ἵνα δικασθῆς, δι' ἣν αἰτίαν ἀπελογήθῃς ἐνώπιον τοῦ ἡμετέρου ἀνακριτοῦ. Προσ-επιδηλοῦμέν σοι δέ, ὅτι, ἂν μὴ ἐμφανισθῆς τῇ ὥσ' ἄνω ἡμέρᾳ τε καὶ ὥρᾳ, θέλεις δικασθῆ ἐρήμην.

Ἐν Ἀθήναις, τῇ 20-3-1958

Ὁ Πρόεδρος τοῦ Ἐπισκοπικοῦ Δικαστηρίου
† Ὁ Κερνίτης Χρυσόστομος,

Ἀρχιεπισκοπὴ Ἀθηνῶν

Ἐχοντες ὑπ' ὄψει τὰς διατάξεις τοῦ ἀρθροῦ 46 τοῦ Α. Ν. 2200/40 «Περὶ Ἱ. Ναῶν καὶ Ἐφημερίων», ὡς ἐτροποποιήθη διὰ μεταγενεστέρων νομοθετικῶν διαταγμάτων, προκειμένου νὰ προβῶμεν εἰς ἀνακήρυξιν ὑποψηφίου διὰ τὴν πλήρωσιν ὑπαρχούσης κενῆς θέσεως ἐνὸς τακτικοῦ Ἐφημερίου ἐν τῷ Ἱερῷ Ναῷ Ἁγίας Αἰκατερίνης-Πετραλῶνων, καλοῦμεν τοὺς βουλομένους νὰ καταλάβωσι τὴν ἐφημεριακὴν ταύτην θέσιν καὶ ἔχοντας τὰ ὑπὸ τοῦ Νόμου ἀπαιτούμενα προσόντα, ὅπως ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρούσης διακηρύξεως ἐν τῇ «Ἐκκλησίᾳ» ὑποβάλωσιν ἡμῖν τὰ νενομισμένα πιστοποιητικά διὰ τὰ περαιτέρω. Τὸ πρῶτιστον ἔσται τὸ πτυχίον τῆς Θεολογίας.

Ἐν Ἀθήναις, τῇ 21η Μαρτίου 1958

† Ὁ Ἀθηνῶν Θεόκλητος.

Ἐχοντες ὑπ' ὄψει τὰς διατάξεις τοῦ ἀρθροῦ 47 ἐδ. 2 τοῦ Α. Ν. 2200/40 «Περὶ Ἱ. Ναῶν καὶ Ἐφημερίων», ὡς ἐτροποποιήθη καὶ διὰ μεταγενεστέρων νομοθετικῶν διαταγμάτων, προκειμένου νὰ προβῶμεν εἰς ἀνακήρυξιν ὑποψηφίου διὰ τὴν πλήρωσιν τῆς ἐν τῷ Πειραιεῖ Ἱερῷ Ναῷ τῶν Ἁγίων Ἀναργύρων-Καραβά, ὑπαρχούσης κενῆς θέσεως ἐνὸς τακτικοῦ Ἐφημερίου, καλοῦμεν τοὺς βουλομένους νὰ καταλάβωσι τὴν ἐφημεριακὴν ταύτην θέσιν καὶ ἔχοντας τὰ ὑπὸ τοῦ Νόμου ἀπαιτούμενα προσόντα τῆς ἀμέσου κατωτέρας κατηγορίας, ὅπως ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρούσης διακηρύξεως ἐν τῇ «Ἐκκλησίᾳ» ὑποβάλωσιν ἡμῖν τὰ νενομισμένα πιστοποιητικά διὰ τὰ περαιτέρω.

Ἐν Ἀθήναις, τῇ 22η Μαρτίου 1958

† Ὁ Ἀθηνῶν Θεόκλητος.

Ἱερὰ Μητρόπολις Ἡλείας

Ἐχοντες ὑπ' ὄψει τὰς διατάξεις τῶν ἀρθρων 46, 47 καὶ 48 τοῦ Ἀναγκ. Νόμου 2200/1940 «Περὶ Ἱερῶν Ναῶν καὶ Ἐφημερίων» καὶ προκειμένου νὰ προβῶμεν εἰς τὴν πλήρωσιν τῆς κενῆς ἐφημεριακῆς θέσεως τοῦ Ἱεροῦ Ναοῦ Κοιμήσεως Θεοτόκου Καρυᾶς, καλοῦμεν τοὺς βουλομένους καὶ ἔχοντας τὰ ὑπὸ τοῦ Νόμου ὀριζόμενα προσόντα πρὸς κατάληψιν τῆς ἐν λόγῳ Ἐφημεριακῆς θέσεως, ὅπως, ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρούσης εἰς τὸ ἐπίσημον δελτίον τῆς Ἐκκλησίας «Ἐκκλησία», ὑποβάλωσι ἡμῖν τὰ δικαιολογητικά των, προκειμένου νὰ προβῶμεν εἰς τὴν ἀνακήρυξιν αὐτῶν ὡς ὑποψηφίων.

Ἐν Πύρρῳ τῇ 15η Μαρτίου 1958

† Ὁ Ἡλείας Γερμανός.

Ἱερὰ Μητρόπολις Ἐδέσσης καὶ Πέλλης

Ἐχοντες ὑπ' ὄψει τὰς σχετικὰς διατάξεις «Περὶ Ἱερῶν Ναῶν καὶ Ἐφημερίων» τοῦ Νόμου 2200/1940, καλοῦμεν τοὺς βουλομένους καὶ ἔχοντας τὰ τε κανονικὰ καὶ νόμιμα προσόντα, ἵνα καταλάβωσι μίαν τῶν κενῶν ἐφημεριακῶν θέσεων τῶν Ἱερῶν Ναῶν 1) Ἁγ. Δημητρίου Ἄγρα, 2) Ἁγ. Ἀθανασίου Πυλορρηγίου (Πενταπλατάνου), 3) Ἀναλήψεως Ἀσβεσταρίου καὶ 4) Ἁγίας Τριάδος Δυτικοῦ (Στίβος), ὅπως ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τοῦ παρόντος, ὑποβάλωσιν ἡμῖν τὰ ὑπὸ τοῦ ἄνω Νόμου ὀριζόμενα πιστοποιητικά, πρὸς ἀνακήρυξιν των, ὡς ὑποψηφίων.

Ἐν Ἐδέσσει τῇ 19η Μαρτίου 1958

† Ὁ Ἐδέσσης καὶ Πέλλης Διονύσιος.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

— Ἠλήφθη τὸ 5ον τεῦχος τῆς «Ὁρθοδόξου Σκέψεως» μετὰ λίαν ἐνδιαφέρουσαν συνεργασίαν τῶν ἐκδιδόντων αὐτὴν Καθηγητῶν τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν.

Π. Ν. Τρεμπέλα, Μασσωνισμός. Ἐκδοσις Ἀδελφότητος Θεολόγων ἢ «Ζωή». Ἀθήναι 1958, σελ. 230.

Σάββα Χρ. Ἀγουρίδου, Καθηγητοῦ τοῦ Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης, Χριστιανισμός καὶ Πολιτισμός (Ἀνάπτυξιν ἐκ τοῦ Δελτίου «Ἐκκλησία»). Ἐν Ἀθήναις 1958. Σελ. 45.

Νεοφύτου Παντζῆ, Φωτοστολίδες. Καλαμάτα 1958. Σελ. 48.

“ΕΚΚΛΗΣΙΑ,”

ΕΠΙΣΗΜΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ
Ἐκδιδόμενον κατὰ δεκαπενθήμερον

ΕΠΟΠΤΕΥΟΥΣΑ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

† Ὁ Ἀθηνῶν ΘΕΟΚΛΗΤΟΣ

† Ὁ Ἀττικῆς καὶ Μεγαρίδος ΙΑΚΩΒΟΣ

† Ὁ Βεργίας ΚΑΛΛΙΝΙΚΟΣ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ

ΘΕΟΔΟΣΙΟΣ Κ. ΣΠΕΡΑΝΤΣΑΣ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Θεοδ. Κ. Σπεράντσα, Ἡ Νηστεία.

Τὰ θρήνου ἄξια.

Μητροπ. Μεσσηνίας Πολυκάρπου, Αἱ παραβολαὶ τῶν ταλάντων καὶ δέκα παρθένων (Συνέχεια).

Θεοφιλ. Ἐπισκόπου Θαυμακοῦ Χρυσοστόμου, Ἡ προσευχή.

Ἀπὸ τὴν χειρίτωνίαν τῶν νέων Ἀρχιερέων.

Δρος Παναγιώτου Παναγιωτάκου, Ἡ συμβολὴ τῆς Ἐκκλησίας εἰς τοὺς ἐθνικοὺς ἀγῶνας.

Ὁ Μυτιλήνης Ἰάκωβος (†)

Παρατηρήσεων Στήλη.

Ἐκκλησιαστικὰ Χρονικά.

Προκηρύξεις ἐκλογῆς ἱερέων.

Βιβλιογραφία.

Ἐπιτεθὺνος Τυπογραφίαι: ΤΙΜΟΛΕΩΝ ΡΟΥΤΣΗΣ

Ἐκ τοῦ Τυπογραφείου τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος. Ἐν Ἀθήναις, Ἰαοῦ 1η